

การวิเคราะห์ข้อมูล

"ด้วยพระนามของอัลลอฮ์ ผู้ทรงกรุณาปรานี ผู้ทรงเมตตาเสมอ
ศาสนาอิสลามนั้น คือ การยอมของอัลลอฮ์ และผู้ใดจะติกว่าอัลลอฮ์ในการยอม..."

(กุรอาน 2 : 138)

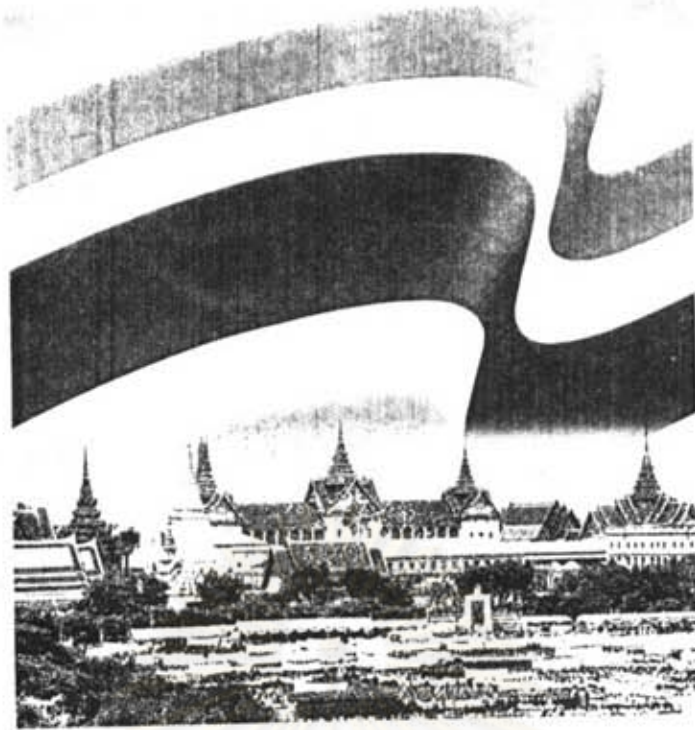
"ผู้ที่มีความสุภาพอ่อนโยนจะไม่ต่ำต้อย ผู้ที่ไม่เห็นแก่ตัวจะชนะใจมหาชน
ผู้ที่มีศรัทธาที่ดีประชาชนก็จะเชื่อถือ ผู้ที่ซื่อสัตย์และบรรลุถึงจุดหมายปลายทางที่ปรารถนาได้
และผู้ที่มีความเมตตา ก็อาจได้รับการบริการจากประชาชน"

(ขงจื้อ)

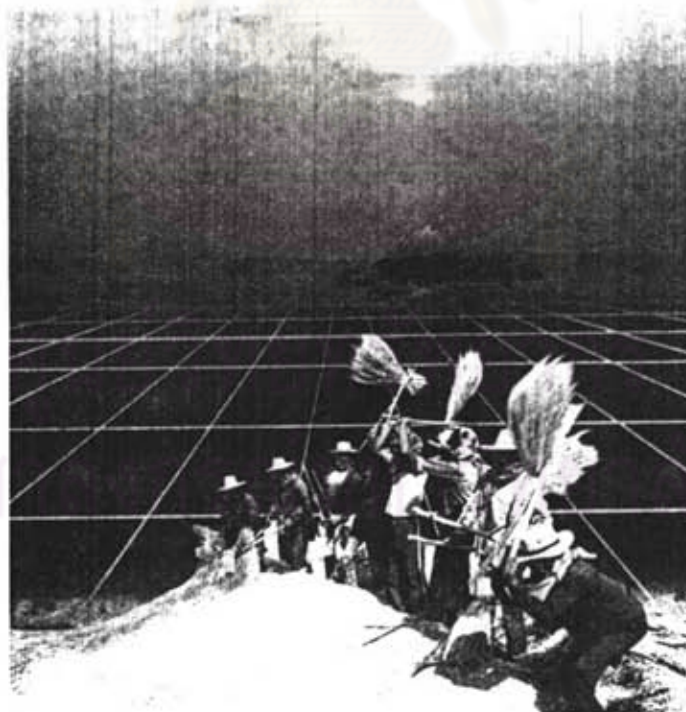
"บุคคลยอมข้ามห้วงน้ำ คือกิเลสที่ท่วมทับจิตใจได้ด้วยศรัทธา
ข้ามมหาสมุทรได้ด้วยความไม่ประมาท
ล่วงทุกข์ได้ด้วยความเพียร และบริสุทธิ์ได้ด้วยปัญญา..."

(พระไตรปิฎก เล่มที่ 25 อาเสวกสูตรที่ 10)

จากลักษณะพิเศษที่น่าสนใจยิ่งของชุมชนอำเภอเบตง จังหวัดยะลา อันเป็นเมืองชายแดนใต้สุดของประเทศไทย ที่ประกอบไปด้วยคน 3 กลุ่ม คือคนไทยมุสลิมร้อยละ 45 คนไทยเชื้อสายจีนร้อยละ 43 และคนไทยพุทธร้อยละ 12 แต่ละกลุ่มต่างก็มีภาษา ศาสนา ค่านิยม วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นของตนเอง คนทั้ง 3 กลุ่มนั้นอาศัยอยู่ร่วมกันในดินแดนที่อยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลไทย ในขณะเดียวกันก็มีอิทธิพลของโจรจีนคอมมิวนิสต์ มาลายา (จคม.) ขบวนการโจรก่อการร้าย (ชจก.) และอิทธิพลของประเทศมาเลเซียเข้าแทรกแซงอยู่เสมอ ท่ามกลางความหลากหลายของสิ่งต่าง ๆ นั้น จึงเป็นที่น่าสงสัยยิ่งว่าคน 3 กลุ่มนั้น เขามีความสำนึกทางการเมืองอย่างไร แตกต่างกันหรือไม่เพียงใด

ภาพที่ 33 สถาบันชาติ ศาสน์ กษัตริย์ กับเอกราช ประเพณีและวัฒนธรรมที่สืบทอด
กับผืนแผ่นดินอันอุดมและคุณสมบัติของคนไทย และสรรพสิ่งในความหมาย
ของความเป็นไทย นั่นคือความรู้สึก "เราภูมิใจที่เกิดเป็นคนไทย"

ภาพที่ 34 "ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว" ความอุดมสมบูรณ์ของผืนแผ่นดินแห่งนี้ จากอดีต
สู่ปัจจุบันที่เลี้ยงชีพชีวิตของชาวไทย และต่อไปถึงชาวโลก นั่นคือแผ่นดิน
ของเรา

ภาพที่ 35 ศาสนา สถาบันแห่งการกระทำความดี ศรัทธาและความเชื่อเป็นสิ่งที่อยู่ในจิตใจของมวลมนุษยชน แต่ดินแดนหนึ่งนี้เรามีสิทธิและเสรีภาพในการนับถือศาสนาโดยเสมอภาค

ภาพที่ 36 การอยู่ร่วมกันของประชาชนในสังคม ด้วยเป้าหมายแห่งความเรียบร้อยสงบสุข มีสิทธิและหน้าที่เป็นกรอบแห่งการประพฤติปฏิบัติ นั่นคือเสรีภาพภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง "ความสำนึกทางการเมืองของประชาชนในบริเวณชายแดนภาคใต้" นี้เป็นการศึกษาวิจัยเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนอำเภอเบตง จังหวัดยะลา เป็นการศึกษาวิจัยถึงความสำนึกที่มีต่อระบบการเมือง (political system) ซึ่งได้จำแนกออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ คือ ความสำนึกที่มีต่อประชาคมการเมือง (political community) ความสำนึกที่มีต่อระบบการเมืองการปกครอง (political regime) และความสำนึกที่มีต่อผู้มีสิทธิอำนาจทางการเมือง (political authority) การศึกษาวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความรู้สึก ทศนคติ และแนวความคิดเห็นของประชาชนในอำเภอเบตงที่มีต่อส่วนต่าง ๆ ใน 3 ประเด็นหลักดังกล่าวข้างต้น

วัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ เพื่อศึกษาวิจัยถึงความรู้สึกหรือความสำนึก (consciousness) โดยพิจารณาจากนัยของการรับรู้ (cognition) ความรู้สึก (affection) และการประเมิน (evaluation) ความสำนึกที่สั่งสมมาจากการรับรู้ และการวินิจฉัยข้อมูล เหตุการณ์ สภาพความเป็นมาต่าง ๆ ที่ประชาชนในอำเภอเบตง 3 กลุ่ม คือ คนไทยมุสลิม คนไทยเชื้อสายจีน และคนไทยพุทธได้รับ ทั้งนี้เพื่อดูว่าความสำนึกเหล่านี้จะส่งเสริมหรือเกื้อกูลส่วนต่าง ๆ ใน 3 ประเด็นหลักดังกล่าว ซึ่งก็คือระบบการเมือง (political system) หรือไม่เพียงไร และความรู้สึกจะแสดงว่านิยมชมชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับสภาพที่เป็นอยู่ของประชาคมการเมือง ระบบการเมืองการปกครอง และผู้มีสิทธิอำนาจทางการเมือง อันเป็น affective ซึ่งมีความสัมพันธ์ หรือมีผลจากค่านิยม และทัศนคติของแต่ละบุคคล ความรู้สึกดังกล่าวนี้เป็นสิ่งที่ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้ตัดสิน และประเมินค่าของส่วนต่าง ๆ ในระบบการเมืองว่ามีมากน้อยหรือในทิศทางใดเพียงไร เป็น evaluation orientation เพื่อเป็นการสำรวจว่า ขณะนี้ประชาชน 3 กลุ่มในชุมชนอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ซึ่งเป็นชุมชนหนึ่งในบริเวณชายแดนภาคใต้ มีความสำนึกหรือมีความเชื่อมั่นต่อประชาคมการเมือง ระบบการเมืองการปกครอง และผู้มีสิทธิอำนาจทางการเมือง อันเป็นองค์ประกอบของระบบการเมืองอยู่ในระดับใด เพราะประชาชน 3 กลุ่มในชุมชนอำเภอเบตงนี้ จะเข้ามามีส่วนในทางการเมืองการปกครองของประเทศในฐานะที่เป็นคนไทยเช่นเดียวกับคนไทยโดยทั่ว ๆ ไป ซึ่งจะต้องมีหน้าที่ในการผดุงรักษาความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และวัฒนธรรม และช่วยจรรโลงระบบการเมืองการปกครองเหมือนกับคนไทยกลุ่มอื่น ๆ

ในการศึกษาวิเคราะห์เรื่อง ความสำคัญทางการเมืองของประชาชนในบริเวณชายแดนภาคใต้ได้ตั้งสมมุติฐานเอาไว้ 3 ประการ คือ

1. ประชาชนแต่ละกลุ่มที่อาศัยอยู่ในบริเวณชายแดนภาคใต้ จะมีความสำคัญต่อประชาคมการเมือง (political community) แตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับลักษณะเชื้อชาติ คือ ไทยมุสลิม ไทยเชื้อสายจีน และไทยพุทธ เป็นสำคัญ
2. ประชาชนแต่ละกลุ่มที่อาศัยอยู่ในบริเวณชายแดนภาคใต้ จะมีความสำคัญต่อระบอบการปกครอง (political regime) แตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับลักษณะเชื้อชาติ คือ ไทยมุสลิม ไทยเชื้อสายจีน และไทยพุทธ เป็นสำคัญ
3. ประชาชนแต่ละกลุ่มที่อาศัยอยู่ในบริเวณชายแดนภาคใต้ จะมีความสำคัญต่อผู้มีสิทธิอำนาจทางการเมือง (political authority) แตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับลักษณะเชื้อชาติ คือ ไทยมุสลิม ไทยเชื้อสายจีน และไทยพุทธ เป็นสำคัญ

ดังนั้น การวิเคราะห์ความสำคัญทางการเมืองต่อไปนี้ นอกจากจะศึกษาวิจัยว่าขณะนี้ประชาชน 3 กลุ่มในอำเภอเบตง คือกลุ่มคนไทยมุสลิม คนไทยเชื้อสายจีน และคนไทยพุทธ จะมีความสำคัญต่อประชาคมการเมือง ความสำคัญต่อระบบการเมืองการปกครอง และ ความสำคัญต่อผู้มีสิทธิอำนาจทางการเมืองเป็นอย่างไร มากน้อยเพียงไรแล้ว จึงเป็นการเปรียบเทียบความสำคัญต่อด้านต่าง ๆ ตามที่ได้วางเป็นสมมุติฐานเอาไว้

ความสำคัญต่อประชาคมการเมือง (political community)

ประชาคมการเมือง (political community) คือ การที่คนอยู่ร่วมกันโดยยอมรับว่าเป็นพวกเดียวกัน มีแนวโน้มที่จะร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหาอันเกิดจากความต้องการต่าง ๆ กัน ด้วยวิธีการสันติ โดยทั่วไปเรามักจะนึกถึงชาติว่าเป็นประชาคมการเมืองชนิดหนึ่ง การอยู่ร่วมกันเป็นชาติของคนที่อยู่ต่างศาสนาต่างกัน มีชาติพันธุ์ต่างกัน เป็นไทย เป็นจีน เป็น "แขก" มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการอยู่รอดของระบบการเมือง เพราะหากคนในสังคมไม่มีจิตใจเอื้อต่อการร่วมมือกันจัดการกับปัญหาความต้องการของแต่ละคนแต่ละกลุ่มโดยสันติวิธีแล้ว ไซ้ร ก็ยากที่ระบบการเมืองจะอยู่รอดได้ การสนับสนุนในระดับนี้เป็นของธรรมดาสามัญเสียจนเรามักจะลืม

นึกถึง แต่จะเน้นความสำคัญก็ต่อเมื่อเกิดปัญหาการสนับสนุนต่อประชาคมการเมืองขึ้น¹ ตัวอย่าง เช่น ในประเทศอินเดีย การที่ชาวซิกข์พวกหนึ่งในรัฐปันจาบต้องการแยกตัวเองจากรัฐอินเดีย เพราะเขาเห็นว่าชาวฮินดูซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่มีอิทธิพลและอำนาจมากเกินไปทั้งในด้านการเมืองและสังคม เป็นผลให้เกิดการประทัดประหารกัน เป็นปัญหาแก่การคงอยู่ของระบบการเมืองของอินเดีย สำหรับวิธีการที่ระบบการเมืองใช้ในการบำรุงรักษาการสนับสนุนในระดับนี้ มีดังนี้ การผสมกลมกลืนระหว่างชาติพันธุ์ (assimilation) เช่น นโยบายที่รัฐบาลไทยมีต่อคนเชื้อสายจีนในประเทศไทย ซึ่งสนับสนุนให้ได้รับการศึกษาแบบไทยให้มีความสัมพันธ์ทางสังคมที่แน่นแฟ้นกับคนเชื้อสายไทย ทำธุรกิจร่วมกันและบางคนก็แต่งงานกัน ผสมกลมกลืนจนแยกได้ยากว่าใครเป็นจีนใครเป็นไทยหรือการผสมโดยรักษาไว้ซึ่งความแตกต่าง (integration) เช่น นโยบายที่รัฐบาลไทยมีต่อชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งอนุญาตให้มีการเสริมการศึกษาแบบไทยด้วยการศึกษาแบบมุสลิมในโรงเรียนปอเนาะ ให้มีการปฏิบัติตนทางศาสนาและวัฒนธรรมของชาวมุสลิมแตกต่างกันออกไป หวังผลให้มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมการเมืองไทยหรือชาติไทย แต่ที่ยังคงความภูมิใจในความเป็นมุสลิมอยู่ได้ ความสำนึกต่อประชาคมการเมือง เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อความเป็นชาติ เพราะเป็นสภาพที่เชื่อมโยงและก่อให้เกิดสภาพที่รวมกันเป็นชาติ ลักษณะต่าง ๆ ที่บ่งบอกถึงความเป็นชาติ นอกเหนือจากการอยู่ร่วมกันในดินแดนเดียวกัน ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชาติ มีศาสนา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างเดียวกันแล้วนั้น ความรู้สึกผูกพันร่วมกันในความเป็นชาติและสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะเป็นสิ่งที่รวบรวมคนในชาติไว้ด้วยกัน ชาติเป็นหน่วยการเมืองที่สามารถเรียกร้องความจงรักภักดี และความเสียสละจากบุคคลได้มากที่สุด² ชาติเป็นส่วนรวมของสังคม เป็นจุดรวมของแต่ละหน่วยย่อยในสังคม ประชาชนในฐานะเป็นสมาชิกของสังคมจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในความเจริญก้าวหน้าและความเป็นไปของชาติ ดังนั้นการศึกษาวิจัยถึงความสำนึกต่อชาติก็คือ ความสำนึกต่อประชาคมการเมืองนั่นเอง

¹ David Easton, "The Analysis of Political Systems" in Roy C. Macridis and Bernard E Brown (eds.), Comparative politics : Notes and Readings (Homewood, ILL : The Dorsey Press, 1977), p.100.

² ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง, "ชาติ" สารานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 10 (2512 - 2513) : 6196

ในการศึกษาวิจัยนี้ได้จำแนกความสำคัญต่อประชาคมการเมือง หรือความสำคัญต่อชาติ ออกเป็นส่วนต่าง ๆ 5 ประเด็นคือ ความสำคัญของคนไทยมุสลิม คนไทยเชื้อสายจีน และคนไทยพุทธ ที่อาศัยอยู่ในชุมชนอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ที่มีต่อสัญลักษณ์ของชาติ คือ ธงชาติและ เพลงชาติ ความสำคัญต่อความเป็นชาติ ความสำคัญต่อพระมหากษัตริย์ ความสำคัญต่อศาสนา และความสำคัญต่อวัฒนธรรมไทย

ในการศึกษาวิจัยนี้การวิเคราะห์ข้อมูลจะแยกพิจารณาเป็นส่วน ๆ ไปตามลำดับ

ความสำคัญต่อสัญลักษณ์ของชาติ

สัญลักษณ์ของชาติมีหลายชนิด เช่น ธงชาติ เพลงชาติ ภาษา เชื้อชาติ ซึ่งในการศึกษาวิจัยนี้ได้เอาธงชาติ และเพลงชาติมาพิจารณา ธงชาติเป็นสิ่งที่แสดงถึงชาติและความเป็นเอกราชของชาติ ประเทศต่าง ๆ มีธงชาติเป็นเครื่องบอก และเป็นสัญลักษณ์แทนประเทศ ธงชาติคือ ธงประจำชาติ เป็นเครื่องหมายแสดงให้รู้ถึงความเป็นเชื้อชาติของชาติใดชาติหนึ่ง ซึ่งรวมกันเป็นกลุ่มก้อน เป็นหมู่คณะ ธงชาติเป็นสัญลักษณ์แห่งความเป็นอิสราภาพ เกียรติ อำนาจ และการคุ้มครองอาณาบริเวณแต่ละชาติ³ ธงชาติก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน กระตุ้นให้เกิดความกล้าหาญ เสียสละ ธงประจำชาติ เป็นสิ่งที่แสดงให้คนรู้จักชาติและความเป็นเอกราชของชาติ ทั้งเป็นสิ่งที่เชิดชูให้ความสง่าแก่ประเทศด้วย⁴ เพลงชาติก็ในทำนองเดียวกัน เพราะมีความหมายในทางที่ก่อให้เกิดความจงรักภักดี ความสามัคคี มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นเครื่องหมายแทนความเป็นชาติ เป็นเชื้อชาติเดียวกัน และสิ่งเหล่านี้เป็นพลังที่จะรวมความคิด ความผูกพันต่อสิ่งเดียวกันร่วมกัน ธงชาติไทยและเพลงชาติไทยก็มีความหมายในฐานะที่เป็นสัญลักษณ์ของชาติ ความจงรักภักดี ความผูกพันต่อชาติ ดังนั้นความรู้สึกที่มีต่อธงชาติ เพลงชาติ จึงเป็นสิ่งที่แสดงถึงความรู้สึกที่มีต่อชาติไทย

³ ส. วัฒนเศรษฐ์, วาทพระมงกุฎ (พระนคร : สำนักพิมพ์ธรรมเสวี, 2506) หน้า 204-205.

⁴ Whitney Smith, "Flag", The World Book Encyclopedia, 7 (1970) : p.171.

ประชาชนในชุมชนอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ได้รับการแนะนำให้รู้จักและคุ้นเคยกับธงชาติไทยและเพลงชาติไทยมานาน เพราะธงชาติเป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่ทั่วไปตามสถานที่ราชการต่าง ๆ โรงเรียน และในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันเฉลิมพระชนมพรรษา ทางราชการก็จะประกาศเชิญชวนให้ตามบ้านเรือนร้านค้าต่าง ๆ ประดับธงชาติ ซึ่งคนทั่วไปจะเห็นได้ชัด สำหรับเพลงชาตินั้นทางสถานีวิทยุกระจายเสียงทั่วประเทศไทย ก็จะมีการออกอากาศทุกวันในเวลา 8.00 และ 18.00 น. อีกทั้งในตัวเมืองอำเภอเบตง ตามสี่แยกต่าง ๆ ก็จะมีลำโพงที่ทางราชการจัดติดตั้งไว้ ซึ่งจะเปิดเพลงชาติตามเวลาดังกล่าวทุกวัน พร้อมกับจะมีเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้ให้ประชาชนที่อยู่ในบริเวณนั้นยินตรง ผู้ที่ขับขี่ยานพาหนะผ่านไปมาก็ต้องหยุด เพื่อทำความเคารพด้วย

สำหรับความสำนึกต่อธงชาติและเพลงชาติไทยนั้น คนไทยมุสลิมในอำเภอเบตงได้กล่าวว่า

"เวลาผมเดินผ่านโรงเรียน เห็นเขาชักธงชาติ มีนักเรียนเด็ก ๆ อิสลามยืนเข้าแถวร้องเพลงชาติ ผมก็คิดว่าดี เพราะแผ่นดินที่เราอยู่ทำมาหากินทุกวันนี้เป็นผืนแผ่นดินไทย แต่เนื้อเพลงชาติไทยผมไม่ค่อยรู้เรื่อง ไม่ค่อยได้สนใจ ไม่เคยคิดเหมือนกันว่ามันมีความหมายอย่างไร ผมก็ฟังไปอย่างนั้น ๆ เวลาไปตลาดที่สี่แยก เวลา 8 โมงเช้า เขาก็จะเปิดเพลงชาติ จะมีตำรวจจราจรเป่านกหวีดให้ทุกคนยินตรง บางทีผมก็รู้สึกรำคาญเหมือนกัน คิดว่าเสียเวลาเปล่า ๆ ไม่ได้อะไรมากนัก ถ้าจะให้คนรักชาติ ควรจะทำเรื่องอื่นมากกว่า ไม่ใช่เรื่องนี้ อย่างเรื่องที่สำคัญคือ พัฒนาชาติให้อยู่ดีกินดีดีกว่าข้าราชการที่โกงกินก็ปราบให้ได้ จราจรที่เป่านกหวีดให้ยินตรง เห็นหน้าแล้วไม่ยอมมองเลย ชาวบ้านผิวดินผิวดนอยก็จับ แต่เวลาเจ้านายใหญ่ ๆ จอดรถกลางตลาดไม่เห็นเป็นไร"^๕

"เมื่อเราเห็นธงชาติไทยได้ยินเพลงชาติไทย ถ้าอยู่ต่อเจ้าหน้าที่ ถ้าคนอื่นยินเราก็ต้องยินเหมือนกัน เดี่ยวเขาจับ เดี่ยวเขาว่าเอา แต่ก็คิดว่าธงชาติ และเพลงชาติมันก็เป็นสิ่งสำคัญเหมือนกัน เพราะทุกชาติในโลกก็มีกันทั้งนั้น"^๖

^๕ สัมภาษณ์ คนที่ 14, คนไทยมุสลิม, 30 พฤศจิกายน 2530.

^๖ สัมภาษณ์ คนที่ 8, คนไทยมุสลิม, 8 พฤศจิกายน 2530.

เนื่องจากอำเภอเบตงเป็นเมืองชายแดน อยู่ห่างจากประเทศมาเลเซียโดยทางรถยนต์เพียง 7 กิโลเมตร และการสัญจรข้ามไปมาระหว่างอำเภอเบตงกับประเทศมาเลเซียก็ทำได้สะดวก โดยไปทำใบผ่านแดน (border pass) จากที่ว่าการอำเภอเท่านั้น ประกอบกับประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอเบตง ถ้ามีโทรทัศน์เปิดดูเพื่อดูรายการออกอากาศจากสถานีของประเทศมาเลเซียได้ คนส่วนใหญ่จึงเคยเห็นธงชาติและได้ยินเพลงชาติประเทศมาเลเซีย คนไทยมุสลิมคนหนึ่งได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

"ธงชาติของมาเลเซียเนี่ย เราเห็นบ่อย เวลาไปโก๊ะ⁷ พอถึงด่านตรวจคนเข้าเมืองก็เห็นแล้ว ธงชาติเป็นลายแดงกับน้ำเงิน ที่มุมบนมีรูปพระจันทร์เสี้ยวกับดาว ซึ่งเป็นเครื่องหมายของศาสนาอิสลาม เวลาเห็นก็ไม่รู้สึกอะไรมากเลย ๆ เพราะเป็นธงประเทศเขา ไม่ใช่ประเทศเรา เราเกิดที่นี้โตที่นี้เห็นธงไทยได้ยินเพลงชาติไทยมาตั้งแต่ยังเด็กแล้ว เราก็รู้สึกรักธงชาติไทย เพลงชาติไทยมากกว่า"⁸

"ไม่ว่าธงชาติไทยหรือธงชาติมาเลย์ สำหรับเรามันไม่มีความหมายอะไร รู้แต่ว่ามันเป็นธงไทย นั่นเป็นธงมาเลย์ และก็รู้ว่าเราเป็นคนไทยอยู่ในประเทศไทย ธงชาติของเราเป็นอย่างนี้ แดง ขาว น้ำเงิน ที่สำคัญ สำหรับเราคือ ทำยังไงให้ตัดยางได้มาก ๆ จะได้มีเงินอยู่สบาย ถ้ามีเงินมาก ๆ ก็อยากจะซื้อสวนยางเป็นของตัวเองสัก 50 ไร่ จะได้ไม่ต้องเป็นลูกจ้างเขา ไม่ต้องตัดแบ่งให้เขา มีเงินจะแต่งงาน มีความสุขกับเมียสวย ๆ สักคน พาเมียไปเที่ยวบ้างที่ไหนก็ได้ บี๊นัง หาดใหญ่ กรุงเทพ"⁹

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁷ โก๊ะ (Kroh) คือชื่อกิ่งอำเภอหนึ่งของประเทศมาเลเซีย เป็นเมืองที่ตั้งอยู่ชายแดนติดกับอำเภอเบตง จังหวัดยะลา อยู่ห่างจากเขตแดนไทย 4 กิโลเมตร มีค่ายทหารใหญ่ตั้งอยู่ มีความเจริญพอสมควร จากเมืองนี้สามารถเดินทางไปยังเมืองต่าง ๆ ของประเทศมาเลเซียได้ตลอด อีกทั้งยังเป็นทางผ่านไปยังประเทศสิงคโปร์ได้ด้วย

⁸ สัมภาษณ์ คนที่ 22, คนไทยมุสลิม, 28 พฤศจิกายน 2530.

⁹ สัมภาษณ์ คนที่ 3, คนไทยมุสลิม, 21 พฤศจิกายน 2530.

จากการศึกษาวิจัยพบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่า คนไทยมุสลิมในอำเภอเบตงส่วนใหญ่รู้จักธงชาติและเพลงชาติไทย แต่ไม่ค่อยเข้าใจในความหมายหรือให้ความสำคัญกับธงชาติและเพลงชาติไทยมากนัก การยืนตรงเคารพธงชาติก็ทำไปตามที่คนอื่นทั่วไปเขาทำกัน และส่วนหนึ่งก็เพราะการบังคับของเจ้าหน้าที่รัฐ คนไทยมุสลิมส่วนใหญ่ที่มีบ้านหรือร้านค้าในตัวเมืองอำเภอเบตงจะมีธงชาติไทยไว้ประจำบ้าน และจะประดับในวันสำคัญ แต่คนไทยมุสลิมที่อาศัยอยู่ตามหมู่บ้านนอกตัวเมืองออกไป ส่วนใหญ่จะไม่มีธงชาติไทยไว้ที่บ้านเลย คนไทยมุสลิมส่วนใหญ่มีความเห็นว่ายังมีสิ่งอื่นอีกมากที่จำเป็นและสำคัญกว่านั้น เช่น การอยู่ดีกินดีของเขา การดำรงชีวิตที่สงบสุขตามแนวทางศาสนาของเขาตามขนบธรรมเนียมประเพณีของเขา โดยสรุปแล้ว ความสำนึกของคนไทยมุสลิมต่อสัญลักษณ์ของชาติยังอยู่ในระดับที่ต่ำ

สำหรับกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตงนั้น ได้กล่าวถึงธงชาติและเพลงชาติไทยไว้ว่า

"เวลาผมได้ยินเพลงชาติไทย ตอนเช้าหรือตอนเย็น ถ้าผมอยู่ตามถนนผมก็ยืนตรง บางทีเช้า ๆ ผมขับรถมอเตอร์ไซด์ส่งลูกไปโรงเรียนผมก็หยุดรถหรือบางที่ผมไปถึงโรงเรียนนักเรียนกำลังเข้าแถวชักธงชาติร้องเพลงชาติอยู่ ผมก็หยุดรถ... เวลาเห็นธงชาติไทยก็คิดว่านั้นเป็นธงชาติของประเทศเรา มันเห็นบ่อย ๆ ชินแล้วรู้สึกเฉย ๆ แต่ถ้าเวลาเห็นธงชาติไทยที่ต่างประเทศ เช่น เวลาชกมวยชิงแชมป์โลก ผมก็เชียร์แต่นักมวยไทย ถ้านักมวยไทยต่อชกชนะมีการโบกธงชาติไทยบนเวทีมวยต่างประเทศผมก็รู้สึกดีใจและชนะลูกเลย เวลาประกวดนางงามจักรวาลก็อยากให้คนไทยชนะ เวลาแข่งขันกีฬา เช่น เอเชียนเกมส์ โอลิมปิก ก็อยากให้นักกีฬาที่ติดตราธงชาติไทยชนะ อยากให้ชักธงชาติไทยขึ้นสู่ยอดเสา เปิดเพลงชาติไทยให้คนชาติอื่น ๆ ได้ยินบ้าง..."¹⁰

"ธงชาติไทย เพลงชาติไทย ก็เป็นธงของประเทศนี่ ถึงแม้ว่านี่จะเป็นคนจีนเชื้อจีน แต่นี่ก็รู้สึกเป็นคนไทย เพราะนี่เกิดที่เบตงเกิดเมืองไทยใช้เงินไทยมาตั้งแต่เล็ก ๆ ก่อนนี้

¹⁰ สัมภาษณ์ คนที่ 40, คนไทยเชื้อสายจีน, 1 ธันวาคม 2530.

ใช้ห้าสิบสตางค์ ยังเป็นรูปรัชกาลที่ 8 อยู่ พ่ออยู่ที่นั่นมา 37 ปีแล้ว เด็ก ๆ ไปโรงเรียนจีน¹¹ เข้า ๆ ก็ต้องเข้าแถวยืนตรงเคารพธงชาติร้องเพลงชาติ ทำมาตั้งแต่เด็กแล้ว ตอนเด็ก ๆ น้องก็คงเคยเห็นที่ในตลาดเบตง เวลาวันชาติจีนได้วัน ตามบ้านคนจีนทุกบ้าน จะมีการชักธงชาติจีนสีแดง ๆ มีรูปพระอาทิตย์ส่องแสง คู่กับธงชาติไทย ตอนเด็ก ๆ ดูแล้วก็เห็นว่ามันแปลกดีสวยดี แต่ไม่เข้าใจ พอโตขึ้นมาถึงรู้ รู้ว่านั่นคือธงชาติของบรรพบุรุษเรา แต่ถ้าเดี๋ยวให้พี่ย้ายกลับไปอยู่ไต้หวันหรือเมืองจินเอามั้ย พี่ไม่เอาเด็ดขาด พี่อยู่เมืองไทยดีทุกอย่างแล้ว..."¹²

"เมื่อเห็นธงชาติไทย ได้ยินเพลงชาติไทย ก็รู้สึกว่าเป็นเพลงชาติของเรา... ธงชาติมาเลยนั้นผมเคยเห็น เห็นแล้วก็ไม่รู้สิกรักอะไรเลย เพลงชาติมาเลยเป็นอย่างไรเกิดมายังไม่เคยได้ยินเลย ไม่รู้จักเลย"¹³

"ธงชาติไทย เพลงชาติไทย เป็นเครื่องหมายประจำชาติของเรา เช่น เป็นทหารก็จะทำให้รู้ว่าเป็นทหารของชาติไหน แม้ว่าตัวเราเองจะเป็นคนจีน มีบรรพบุรุษอพยพมาจากเมืองจีน แต่เราก็เกิดที่นี่ เติบโตที่นี่ เมืองจีนเป็นอย่างไร ยังไม่เคยไปเลย... ชาตินี้อาจจะไม่มีโอกาสได้ไปเลยก็ได้ เพราะจนอยู่อย่างนี้ เมืองจีนก็เคยเห็นแต่ในรูป ก็สวยดี... เราเกิดที่นี่ มีเพื่อนมีญาติพี่น้องอยู่ที่นี่ ทำมาหากินอยู่ที่นี่ เราก็รักเมืองไทย เมื่อรักเมืองไทย ก็ต้องรักธงชาติไทย เพลงชาติไทยด้วย... แต่ถ้าถามว่ารักธงชาติประเทศไหนมากที่สุด เราก็รักธงชาติไทยมากที่สุด อันดับสองก็ธงชาติจีนแดง อันดับสามก็ธงชาติไต้หวัน ธงชาติมาเลเซีย ไม่รู้สึกอะไรเลย..."¹⁴

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹¹ โรงเรียนจีน หมายถึง โรงเรียนราษฎร์ที่ใหญ่ที่สุดในอำเภอเบตง ชื่อโรงเรียนจงพามูลนิธิ ในอดีตจะสอนภาษาจีน ต่อมาก็สอนภาษาจีนควบคู่กับภาษาไทย และปัจจุบันก็ยังดำเนินการสอนอยู่ คนที่มีเชื้อสายจีนส่วนใหญ่จะส่งลูกหลานไปเรียนหนังสือที่โรงเรียนนี้

¹² สัมภาษณ์ คนที่ 41, คนไทยเชื้อสายจีน, 27 พฤศจิกายน 2530.

¹³ สัมภาษณ์ คนที่ 43, คนไทยเชื้อสายจีน, 24 พฤศจิกายน 2530.

¹⁴ สัมภาษณ์ คนที่ 30, คนไทยเชื้อสายจีน, 21 พฤศจิกายน 2530.

จากการศึกษาวิจัยพบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่า คนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ในอำเภอเบตง รู้จักธงชาติและเพลงชาติไทยดีพอสมควร และเข้าใจในความหมายพร้อมกับให้ความสำคัญกับธงชาติและเพลงชาติไทยในระดับกลาง ๆ แม้ว่าคนไทยเชื้อสายจีนจะยังคงมีภาษาจีนท้องถิ่น เช่น จีนกวางตุ้ง จีนแคะ จีนกวางไส จีนอกเกี้ยนและจีนไหหลำเป็นต้น เป็นภาษาของตนเอง แต่คนไทยเชื้อสายจีนที่เกิดเมืองไทยเกือบทั้งหมดจะพูดและฟังภาษาไทยได้ดี และวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของคนจีนกับคนไทยก็ผสมกลมกลืนกันได้ดี คนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่จึงมีความรู้สึกเป็นไทย รักธงชาติ เพลงชาติไทยมากกว่าคนมุสลิม โดยสรุปแล้ว ความสำนึกของคนไทยเชื้อสายจีนต่อสัญลักษณ์ของชาติ จะอยู่ในระดับที่สูงกว่าคนไทยมุสลิม

สำหรับกลุ่มคนไทยพุทธในอำเภอเบตงนั้น ได้กล่าวถึงธงชาติและเพลงชาติไทยไว้ดังนี้

"เราเป็นคนไทยร้อยเปอร์เซ็นต์ รักชาติไทย เชื่อไทย พ่อแม่ตระกูลเรามาเชื่อไทย เราถือว่าวงศ์ตระกูลเราเชื่อไทย เรามีเชื่อไทย เราต้องรักไทย รักธงชาติและเพลงชาติไทย...ธงชาติไทยแสดงถึงความเป็นชาติไทยของเรา ธงชาติเป็นของสูง เป็นที่เคารพบูชา ดูกษัตริย์ที่ตายในสนามรบสิ ศพเขาจะคลุมด้วยธงชาติ เป็นของสูง เป็นสิ่งที่มีเกียรติ ธงชาติแสดงถึงความเป็นเอกราชของเรา ไม่เป็นข้าใคร ไม่เหมือนประเทศมาเลเซียที่เป็นข้าอังกฤษมาตั้งนาน..."¹⁵

"ธงชาติไทยหรือธงไตรรงค์ ซึ่งมีสีแดง ขาว น้ำเงิน ซึ่งมีความหมายถึง ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ นั้น เป็นชีวิตของเรา ถ้าปราศจาก 3 สิ่งนี้ ป่านนี้ชีวิตผมและชีวิตคุณคงไม่ได้มีความสุข มีอิสริยาภมาจนถึงทุกวันนี้ คุณดูสิ ดูประเทศอื่น ๆ เช่น แกว ๆ อารับ รบกันไม่หยุด ไม่รู้รบกันมากี่ปีแล้ว หรือดูแถวประเทศเพื่อนบ้านเรา รบกันบ้านแตกสาแหรกขาด ลูกพลัดพ่อ ผัวพลัดเมีย พวกนี้อพยพเข้ามาในประเทศเราไม่รู้สึกเท่าไร...ที่ผมและคุณ พี่น้องคนอื่น ๆ ได้อยู่กันมีความสุข มีอิสริยาภขนาดนี้ ไม่ใช่ความดีของประเทศชาติ ความดีของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์หรือ หอกหรือ จึงเป็นหน้าที่ของเราทุกคนที่จะต้องรักชาติเคารพธงชาติ เคารพเพลงชาติ"¹⁶

¹⁵ สัมภาษณ์ คนที่ 79, คนไทยพุทธ, 20 พฤศจิกายน 2530.

¹⁶ สัมภาษณ์ คนที่ 68, คนไทยพุทธ, 23 พฤศจิกายน 2530.

"ผมรักธงชาติไทย ตั้งแต่เด็กพอเกิดมารู้เรื่องเข้าโรงเรียน ผมก็เข้าแถวร้องเพลงชาติ เคารพธงชาติ ยิ่งถ้าวันไหนถึงเวรผมออกไปชักรธงชาติ ผมจะรู้สึกภูมิใจมาก รู้สึกมีเกียรติ เหมือนกับเป็นผู้ยิ่งใหญ่เลยทีเดียว... เพลงชาติไทย ตอนเป็นเด็กก็ท่องทุกวัน จนจำได้ เพลงก็มีความหมายดีแสดงให้เห็นความเป็นเอกราชของเรา"¹⁷

"เรามีธงชาติ มีเพลงชาติ เราควรจะมีใจที่เรามีชาติ มีประวัติศาสตร์มานาน ทำให้รู้ว่าเราเป็นคนไทย มีพวกพ้อง เป็นชาติเอกราช คุณพ่อกวนพวกเขมรสิ้นชาติสิ เราดีกว่าตั้งเท่าไร... เวลาผ่านไปตามสี่แยก ถ้าพอได้ยินเสียงเพลงชาติคือช่วงตอน 8 โมงเช้าหรือ 6 โมงเย็น ก็จะยืนตรง ไม่ได้คิดว่าเป็นการเสียเวลาอะไร เพราะแบบเดียวเท่านั้นเป็นการสร้างให้เกิดความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน... สำหรับธงชาติมาเลเซียนั้น เวลาเห็นก็ไม่รู้สึกอะไร นอกจากเห็นว่าธงของเขาสวยกว่าของเราเท่านั้น คิดแค่นั้นจริง ๆ ไม่ได้คิดมากกว่านั้นเลย"¹⁸

จากการศึกษาวิจัยพบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่า คนไทยพุทธทั้งหมดมีบรรพบุรุษที่สืบเชื้อสายมาจากความเป็นไทย ถึงแม้จะมีบ้างบางส่วนที่มีบรรพบุรุษเป็นคนจีนปะปนบ้าง แต่ในความรู้สึกของคนไทยพุทธเหล่านั้น เขาก็รู้สึกว่าเขาคือคนไทยแท้ ๆ คนเหล่านี้เกิดและเติบโตในผืนแผ่นดินไทย มีภาษาไทยเป็นภาษาพูดที่ใช้มาตั้งแต่เด็กและและก็มีบางส่วนที่ใช้ภาษาไทยปากได้ แต่ก็ถือว่าเป็นภาษาไทย คนไทยพุทธเหล่านี้จึงรักในความเป็นไทย รักชาติไทย คนไทยพุทธทั้งหมดรู้จักธงชาติและเพลงชาติไทยเป็นอย่างดี ส่วนใหญ่ก็จะเข้าใจในความหมายของธงชาติและเพลงชาติ ซึ่งการศึกษาจะมีส่วนสำคัญในการกำหนดความเข้าใจ คนไทยพุทธทั้งหมดจะให้ความสำคัญและให้ความเคารพ จะยืนตรงทุกครั้งที่ได้ยินเพลงชาติไทย เมื่อผ่านไปตามสถานที่ราชการหรือตามสี่แยกในเมือง จะประดับธงชาติในวันสำคัญและมีความภาคภูมิใจ โดยสรุปแล้ว ความสำนึกของคนไทยพุทธต่อสัญลักษณ์ของชาติจึงอยู่ในระดับที่สูงกว่าคนกลุ่มอื่น ๆ ในอำเภอเบตง

¹⁷ สัมภาษณ์ คนที่ 66, คนไทยพุทธ, 19 พฤศจิกายน 2530.

¹⁸ สัมภาษณ์ คนที่ 74, คนไทยพุทธ, 7 พฤศจิกายน 2530.

ความสำนึกต่อความเป็นชาติ

ได้มีผู้นิยามลักษณะของชาติไว้ 2 นัย¹⁹ คือ

1. ลักษณะที่เป็นวัตถุวิสัย (objective characteristic) เป็นสภาพที่มองเห็นได้ เช่น ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และโครงสร้างทางเศรษฐกิจ
2. ลักษณะที่เป็นจิตวิสัย (subjective characteristic) เช่น ความสำนึก ความจงรักภักดี ความพอใจที่มีต่อชาติ

ลักษณะทั้งสองประการนี้มีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือจากการที่อาศัยอยู่ในดินแดนเดียวกัน มีภาษาเดียวกัน มีประวัติศาสตร์ร่วมกันมา เป็นผลให้เกิดเจตนารมณ์ร่วมกัน มีการปกครองและมีรัฐบาลของตนเองขึ้น

ดังนั้น ชาติจึงหมายถึงกลุ่มคนที่มีความรู้สึกเป็นปึกแผ่นและมีความจงรักภักดีร่วมกัน ความรู้สึกที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากความสำนึกว่าพวกตนมีลักษณะบางอย่างเหมือนกัน ได้แก่การมีเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ประวัติศาสตร์ ความเป็นมา ขนบประเพณี และวัฒนธรรมอย่างเดียวกัน หรืออยู่ในปกครองของรัฐบาลเดียวกัน²⁰ ลักษณะต่าง ๆ ที่กล่าวนี้เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวกลุ่มบุคคลให้มีความสำนึกต่อความเป็นส่วนหนึ่งของชาติ และเกิดความรักใคร่กลมเกลียวกัน²¹

ความสำนึกต่อชาติเป็นปัจจัยสำคัญต่อความเป็นชาติ เพราะเป็นสภาพที่เชื่อมโยงและก่อให้เกิดสภาพที่รวบรวมกันขึ้นเป็นชาติ แนวความคิดเรื่องความเป็นชาติ (nation-hood) เพิ่งเป็นที่สนใจในทางรัฐศาสตร์เมื่อไม่นานมานี้ ความเป็นชาติมีความหมายทั้งในฐานะ "รัฐ"

¹⁹ D. Rustow, "Nation", International Encyclopedia of the Social Sciences 11 (1968) : 9-10.

²⁰ ประเสริฐ แยมกลิ่นพ่วง, "ชาติ", สารานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน 10 (2512-2513) : 6195.

²¹ เสถียรโกเศศ, ชาติ ศาสนา วัฒนธรรม (ธนบุรี : ห้างหุ้นส่วนจำกัดสื่อการค้า, 2515), หน้า 68.

(state) และประชาชนผู้อยู่อาศัย คือหมายถึงกลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันเป็นปึกแผ่นมีความจงรักภักดีร่วมกัน²² จอห์น สจิวท มิลล์ (John Stuart Mill) กล่าวว่า ถ้ากลุ่มคนเหล่านั้นมีความสำนึกร่วมกันจะทำให้คนเหล่านั้นร่วมมือกันมากกว่าที่จะร่วมมือกับกลุ่มอื่น ๆ ประารถนาที่จะอยู่ร่วมภายใต้การปกครองเดียวกัน นี่คือความสำนึกแห่งความเป็นชาติ²³

ในการพิจารณาเกี่ยวกับความสำนึกต่อชาติ มุ่งศึกษาถึงสภาพความคิดในลักษณะที่เป็นพลังความคิด ความรู้สึก ทศคติ ค่านิยม ความสนใจ และความรู้สึกถึงความรับผิดชอบและตระหนักในหน้าที่ที่มีต่อชาติ ดังนั้นจึงเป็นการศึกษาในด้านจิตวิสัยอันเกี่ยวข้องกับความรักชาติ ความผูกพันรวมถึงความรู้สึกพึงพอใจ ความภาคภูมิใจและนิยมชมชอบในชาติของตนอันเป็นลักษณะของชาตินิยม เพราะโดยปกติแล้วความรักชาตินี้ เป็นความรู้สึกที่มีอยู่แล้ว อาจกล่าวได้ว่า ความรู้สึกรักชาติบ้านเมืองเป็นความรู้สึกที่เกิดจากอารมณ์ที่เป็นไปโดยสัญชาตญาณ²⁴ และความรู้สึกชาตินิยมเป็นเรื่องของสภาวะจิตใจ (state of mind) เป็นพลังผลักดันให้มนุษย์มีจิตสำนึกร่วมกัน สิ่งที่เป็นพื้นฐานก่อให้เกิดความรู้สึกชาตินิยมคือ การเป็นรัฐชาติ (nation-state) และความเป็นชาติเดียวกัน (nationality)²⁵ ดังนั้น สิ่งเชื่อมโยงชาติและประชาชนไว้ด้วยกันก็คือ ความรู้สึกหรือความสำนึกต่อชาติ ต่อชาติพันธุ์ร่วมกันโดยมีองค์ประกอบอื่น ๆ เป็นสิ่งสนับสนุน อาทิ ดินแดน ประวัติศาสตร์ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อในสิ่งเดียวกัน ชาติ ความรักชาติ และความภาคภูมิใจในความเป็นชาติ รวมทั้งชาตินิยมจึงเป็นสิ่งที่จะเป็นตัวกำหนดหรือแสดงถึงความเป็นชาติเดียวกัน ซึ่งจะได้กล่าวถึงชาตินิยมในด้านความหมายและความสำคัญที่มีต่อความเป็นชาติพอเป็นสังเขป

²² D. Rustow, "Nation", p. 8.

²³ John Stuart Mill, Considerations of Representative Government (New York : Liberal Art, 1861), ch. 16.

²⁴ Joseph P. Morray, Pride of States (Boston : Beacon Press, 1959), p. 52.

²⁵ Hans Kohn, The Idea of Nationalism : A Study in its Origin and Background (New York : The Macmillan, 1961), ch. 1.

ชาตินิยมคือ ความรู้สึกของประชาชนบางกลุ่มซึ่งมีวัฒนธรรมที่เหมือนกัน อยู่ร่วมกันอย่างมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ มีความผูกพันทางสัญชาติร่วมกัน²⁶

ชาตินิยมเป็นความสำนึกหรือความรู้สึกในทางจงรักภักดีต่อชุมชนซึ่งถือว่าเป็นชาติพันธุ์ (ethnic) เดียวกัน และเป็นชุมชนที่มีวัฒนธรรมอย่างเดียวกัน²⁷ ลัทธิชาตินิยมเป็นลัทธิที่ให้ความสำคัญส่วนรวมของชาติ เป็นความรัก ความนิยมเชื้อชาติเดียวกัน เป็นความจงรักภักดีอันสูงสุดของบุคคลที่มีสายโลหิตร่วมกัน มีภาษาเดียวกัน มีประเพณีอย่างเดียวกันที่มีต่อรัฐหรือชาติ

จากความหมายดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นจะเห็นได้ว่า ลัทธิชาตินิยมคือความรู้สึกรักชาติ บ้านเมือง ความจงรักภักดีต่อประเทศชาติและชุมชนที่มีชาติพันธุ์เดียวกันกับตน ซึ่งก่อให้เกิดอารมณ์ร่วมในอันที่จะเสียสละเพื่อชาติ ตลอดจนมีความปรารถนาจะรักษาความเป็นอิสระทางการเมือง ความมั่นคงปลอดภัย และเกียรติภูมิของชาติไว้²⁸

ชาติจะเจริญมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับชนในชาติเป็นสำคัญ ชาตินิยมมีความสำคัญต่อบุคคลในชาติ ซึ่งบุคคลจะมีความผูกพันต่อทุกสิ่งไม่ว่าจะเป็นสภาพภูมิศาสตร์ ตลอดจนสถาบันต่าง ๆ ของบ้านเกิดเมืองนอนของตน ประชาชนทุกคนอยู่ในฐานะเจ้าของชาติ จากความเชื่อของเฮเกิล (Hegel) ชนส่วนมากคงยึดมั่นและมอบความภักดีแก่ประเทศที่ตนเกิดหรือมีชีวิตอยู่ โดยไม่คำนึงถึงระบบการเมืองที่ประเทศมี²⁹ ความเป็นมาของชาติไทยนั้นพิจารณาจากประวัติศาสตร์ของชาติ

²⁶ John B. Whilton, "Nationalism", *Encyclopedia Americana* 19 (1964) : 749

²⁷ ดิเรก ชัยนาม, ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (พระนคร : โรงพิมพ์สมาคมนักคิดศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2509), หน้า 32.

²⁸ ม.ล. จุลลา งอนรถ, "กำเนิดและความเป็นมาของลัทธิชาตินิยมในประเทศไทย", (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513), หน้า 3.

²⁹ Andrew Hacker, Political Theory (New York : Macmillan, and Co. Ltd., 1961), p.438 อ้างใน สุขุม นวลสกุล. ทฤษฎีการเมืองแห่งนามสมัย (กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2519), หน้า 87.

ไทยที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่า สิ่งสำคัญที่ทำให้ชาติไทยรวมกันอยู่ได้ตลอดมานั้นคือความเป็นชาติไทยที่ฝังแน่นอยู่ในความสำนึกและจิตใจ รักความเป็นอิสระเสรี สามัคคีกลมเกลียวกัน ทำให้ยังคงรักษาความเป็นชาติไว้ได้

เนื่องจากชุมชนอำเภอเบตง จังหวัดยะลา เป็นลักษณะสังคมพหุ (plural society) คือ ประกอบไปด้วยคน 3 กลุ่ม คือ ชาวไทยมุสลิม ชาวไทยเชื้อสายจีน และชาวไทยพุทธต่างกลุ่มต่างก็มีภาษา ศาสนา ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นของตนเอง ในขณะเดียวกัน กลุ่มคนไทยมุสลิมก็ได้รับอิทธิพลจากประเทศมาเลเซีย ซึ่งนับถือศาสนาอิสลามด้วยกัน รวมทั้งกลุ่มขบวนการโจรก่อการร้าย (ชก.) ซึ่งคอยยุแหย่โฆษณาชวนเชื่อเข้าแทรกแซงอยู่เสมอ ส่วนกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนก็ได้รับอิทธิพลจากกลุ่มโจรจีนคอมมิวนิสต์มาลายา (จคม.) มากพอสมควร แต่คนทั้ง 3 กลุ่มนั้นต่างก็อาศัยอยู่ในชุมชนอำเภอเบตง อันเป็นอำเภอหนึ่งของประเทศไทย

ชาวไทยมุสลิมได้กล่าวถึง ความสำนึกต่อความเป็นชาติไว้ว่า

"ผมรู้สึกที่ผมเป็นคนไทย ผมเกิดที่โตที่นี่ อยู่ที่นี้มาตั้งแต่บู่ย่าตายายแล้ว คนเราไม่ว่าใครเกิดที่ไหนก็ต้องรักที่นั่นทั้งนั้น ให้ดูพวกอาหรับที่อยู่ทะเลทรายให้เขาย้ายไปอยู่ที่อื่นที่สุขสบายกว่าเอามีย เช่น ให้เขามาอยู่เบตง มีสวนยาง มีอาหารการกินอุดมสมบูรณ์ มีน้ำให้ใช้ไม่หมด อากาศก็ดีกว่าไม่ร้อนด้วย เขาก็ไม่มาไม่เอาอยู่แล้ว เขาอยู่ที่นั่น เขาก็มีลูกมีเมียมีพ่อแม่ญาติพี่น้อง มีเพื่อนฝูงรู้จักกัน อยู่ด้วยกันเกิดด้วยกันเล่นด้วยกันมาตั้งแต่เล็กจนโต เขาก็ต้องรักที่นั่น ในหมู่บ้านผมก็เหมือนกัน ผมเกิดที่นี่ เด็ก ๆ ก็เล่นน้ำคลองกันเพื่อน ๆ ในคลองนี้ ไปยิงนกด้วยกันแถว ๆ นี้ ผมก็ต้องรักที่นี้อยู่แล้วใครจะมายึดไปก็ต้องไม่ยอมแน่"^{๓๐}

"...เป็นคนไทยสิ ผมก็มีทะเบียนบ้าน มีชื่อ มีบัตรประจำตัวประชาชน ภาษีที่ดินก็ไปเสียทุกปี ถ้าผมไม่เป็นคนไทยแล้วจะเป็นคนอะไร เป็นคนมาเลย์หรือ จะเป็นยังไง ผมเกิดที่นี้ก็มีชื่ออยู่ที่นี้ มาเลย์ถึงให้ผมไปอยู่ที่นั่นผมไม่เอาอยู่แล้ว ขนาดผมเป็นคนมุสลิม หลาย

^{๓๐} สัมภาษณ์ คนที่ 5, คนไทยมุสลิม, 17 พฤศจิกายน 253๐.

เดือนมาแล้วผมจะไปเที่ยวโก๊ะผมไม่มีใบเดินทางที่มอเตอร์ไซด์ไปกับเพื่อน ไปถึงด่าน พุดยาก็กับเจ้าหน้าที่ด่านคนมุสลิมด้วยกันบอกว่าขอไปเที่ยวโก๊ะหน่อย เขาก็ไม่ให้ไป ไล่ผมกลับ ผมก็ขอร้องอีก ค่าผมเลยตะคอกใส่ผมเลย ว่าพูดไม่รู้เรื่องหรือ บอกว่าไม่ได้ก็ไม่ได้ มาเลยเขาก็ไม่ใช้รักเราที่ เมืองไทยดีแล้ว มีบัตรจะไปไหนก็ได้ทั่วประเทศตั้งกว้างใหญ่ กรุงเทพผมก็ไปหลายครั้งแล้ว..."^{๑๑}

"...เป็นคนไทยอยู่แล้ว เด็ก ๆ ก็เรียนหนังสือที่โรงเรียนบ้านเบตง มัธยมก็เรียนที่วีรราชบุรี"^{๑๒} จนจบก็ไปเป็นทหารเกณฑ์...ผมไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นคนมาเลยเลย คนเบตงกับคนมาเลยถึงจะมีญาติอยู่บ้าง ก็ห่าง ๆ ไปก็ไม่รู้จักใคร อยู่เมืองไทยก็มีเพื่อนทั้งคนไทย คนจีน เมียก็ยังเป็นคนจีนเลย แต่ก็เปลี่ยนมาเข้าอิสลามแล้ว..."^{๑๓}

"นี่เป็นเมืองไทย เราเกิดที่นี่ ทำมาหากินอยู่ที่นี่ เราก็เป็นคนไทยมีใบเกิดใบอะไรลูก ๆ ก็มีใบเกิดทุกคน เราก็ต้องรักเมืองไทย เราอยู่ที่นี่มาตั้ง 40 กว่าปีแล้ว ก่อนนี้ตัดผมชัชรัด แล้วก็มาเปิดร้านอาหารนี้แหละ ภาษาก็เสียทุกปี เราเป็นคนไทยเพียงแต่นับถือศาสนาอิสลามเท่านั้น เมืองไทยก็มีคนนับถือทุกศาสนาอยู่แล้ว คนคริสต์ คนจีน คนอินเดีย ก็มีเยอะแยะ..."^{๑๔}

จากการศึกษาวิจัยพบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่า คนไทยมุสลิมส่วนใหญ่ในอำเภอเบตง แม้จะสืบเชื้อสายมาจากคนมาลายู มีภาษาวิเป็นภาษาพื้นเมือง นับถือศาสนาอิสลามมีวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นของตัวเองที่แตกต่างไปจากคนไทยเชื้อสายจีนหรือคนไทยพุทธทั่ว ๆ ไปที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย แต่คนไทยมุสลิมเหล่านี้ก็มีความรู้สึกที่ตนเองเป็นคนไทยเพราะเขาเหล่านั้นเกิดและเติบโตในผืนแผ่นดินไทย ทำมาหากินมีลูกพ่อแม่ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง อาศัยอยู่ในผืนแผ่นดินไทยร่วมกัน และยังมีคนไทยมุสลิมจำนวนไม่น้อยที่เข้าโรงเรียนได้รับการศึกษาเหมือนคนไทยอื่นทั่ว ๆ ไป คนไทยมุสลิมเหล่านี้ส่วนใหญ่จึงรักประเทศไทยมากกว่าประเทศ

^{๑๑} สัมภาษณ์ คนที่ 20, คนไทยมุสลิม, 14 พฤศจิกายน 2530.

^{๑๒} หมายถึงโรงเรียนมัธยมประจำอำเภอคือ โรงเรียนเบตงวีรราชบุรีประสาน

^{๑๓} สัมภาษณ์ คนที่ 15, คนไทยมุสลิม, 15 พฤศจิกายน 2530.

^{๑๔} สัมภาษณ์ คนที่ 22, คนไทยมุสลิม, 28 พฤศจิกายน 2530.

มาเลเซีย ถึงแม้ว่าโดยเชื้อสายแล้วคนมาเลย์กับคนไทยมุสลิมเหล่านี้ จะมีเชื้อสายเดียวกัน นับถือศาสนาอิสลามเหมือนกัน มีภาษาวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีที่คล้ายคลึงกัน ดังคำกล่าวของคนไทยมุสลิมที่ว่า

"เรารักประเทศไทย เป็นคนไทยดีกว่าคนมาเลย์เยอะ อยู่ในมาเลย์ทุกอย่างจะเก็บภาษีหนักหมด ภาษีสวนยาง ภาษีร้านค้า ภาษีป้าย เก็บมากกว่าประเทศไทยทั้งนั้น ถ้าเรามีโทรทัศน์ มีวิทยุที่บ้านก็ต้องเสียภาษีด้วย แม้แต่เลี้ยงนกเขาก็ยังต้องเสียภาษี ประเทศไทยจะเลี้ยงสัก 100 ตัวก็ได้ ไม่มีใครว่า..."^{๓๕}

"เป็นคนมุสลิมอยู่ในเมืองไทย ยังดีกว่าเป็นคนมุสลิมอยู่ในมาเลเซีย ที่มาเลเซียคนมุสลิมกับคนจีนเข้ากันไม่ได้เลย มีเรื่องกันบ่อยติดกันไม่หยุด เมื่อหลายปีมาแล้วต้องปิดด่าน"^{๓๖} คนเบตงจะเข้าไปมาเลเซียไม่ได้เลย เพราะเกิดจราจลคนมุสลิมกับคนจีนยิงกันฆ่ากันตายเป็นร้อย ในเมืองไทยส่วนมากคนมุสลิมกับคนไทย คนจีน จะอยู่ด้วยกันไม่ค่อยมีปัญหา มาก เราอยู่เบตงตั้งแต่เกิดมาจนถึงเดี๋ยวนี้ ยังไม่เคยเห็นคนเบตงรบกันฆ่ากันใหญ่ ๆ เลย นอกจากมีพวกมาจากที่อื่น มาก่อความวุ่นวาย คนไทย คนจีน คนมุสลิมในเบตงอยู่ด้วยกันสงบสุขมานานแล้ว แม้แต่โจนเจ็งก็ยังไม่เคยทำร้ายคนมุสลิมเลย มีแต่มาเก็บค่าคุ้มครองเท่านั้น..."^{๓๗}

"...ผมรักเมืองไทยมากกว่า มาเลย์เทียบกับไทยไม่ได้เลย เมืองไทยสุขสบายทุกอย่าง อาหารการกินก็สมบูรณ์กว่ามาเลเซียมาก ไปตลาดสดก็เห็น เวลาบ่าย ๆ รถทุกปลามาหลงจะเห็นคนมาเลย์ทั้งคนจีนคนมาเลย์จะมาแย่งกันซื้อปลา เพื่อไปขายมาเลย์ มาเติมไปหมด... เวลาหน้าผลไม้ ทุเรียน เงาะ ลำไย มะม่วง แดงโม ทุกอย่างจะขนออก

^{๓๕} สัมภาษณ์ คนที่ 16, คนไทยมุสลิม, 2 ธันวาคม 2530.

^{๓๖} หมายถึงด่านตรวจคนเข้าเมืองของประเทศมาเลเซีย ที่ตั้งอยู่ติดกับพรมแดนประเทศไทย

^{๓๗} สัมภาษณ์ คนที่ 17, คนไทยมุสลิม, 29 พฤศจิกายน 2530.

มาเลยทั้งนั้น แม้แต่สัมภักชนออกทั้งปี เดี่ยวนี้เองนักชนออกจากไทยด้วย เมื่อผมเป็นเด็ก เราต้องไปซื้อของจากมาเลยมากขึ้น”^{๓๘}

ในอำเภอเบตงก็เหมือนอำเภอชายแดนอื่น ๆ ในภาคใต้ที่มีคนจำนวนมากมี 2 สัญชาติ คือ เป็นคนสัญชาติไทย มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน มีบัตรประจำตัวประชาชนไทย ในขณะที่เดียวกันก็จะ มีชื่อในทะเบียนบ้านประเทศมาเลเซียและก็มีบัตรประจำตัวมาเลเซียด้วย มีคนไทยมุสลิมได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ว่า

“...แต่ก่อนมีมาก ที่คนมุสลิมถือ 2 สัญชาติ มีทั้งบัตรไทยและบัตรมาเลย แต่เดี๋ยวนี้ ที่เบตงมีน้อย แต่ที่อื่นไม่รู้ละ ทุกวันนี้ที่คนมุสลิมที่มีทั้งบัตรไทยและบัตรมาเลยนั้นที่เขาไป อยู่มาเลย แล้วยังไม่กลับมาเมืองไทย เป็นเพราะอย่างเดียวเท่านั้นคือเขาไม่กล้ากลับมา กลับมาไม่ได้ มีคดีอยู่ที่เมืองไทย ถ้าไม่มีคดีกลับมาหมดแล้ว ทุกคนอยากอยู่เมืองไทย มากกว่าทั้งนั้น ญาติพี่น้อง เพื่อน ๆ ส่วนมากก็อยู่เมืองไทยทั้งนั้น อยู่เมืองไทยสบาย กว่า...”^{๓๙}

“สมัยก่อนที่คนมุสลิมอยากถือ 2 สัญชาตินั้น คือ อยากมีทั้งบัตรไทยและบัตรมาเลยก็เพราะว่าเขากลัวรัฐบาล กลัวเจ้าหน้าที่ไทย สมัยก่อนไม่เหมือนสมัยนี้ สมัยก่อนเจ้าหน้าที่ไทย ช่มเหงรังแกคนมุสลิมมาก ถูกคนมุสลิมมาก จับไปฆ่าทิ้งก็มาก...ตั้งแต่สมัยก่อนมาแล้ว มีการจับหะยีสุหลง ไทถ่วงน้ำในข้อหาแบ่งแยกดินแดน ทำให้คนมุสลิมไม่แน่ใจในความปลอดภัยของตัวเอง เมื่อคนมุสลิมมีลูกก็ไปแจ้งเกิดที่มาเลยด้วย โดยไปแจ้งเกิดเป็น ลูกญาติ ๆ ตามหมู่บ้าน ถ้ามี 2 สัญชาติ เมื่อมีอะไรขึ้นมาก็จะได้หนีไปอยู่ที่นั่นได้ ถ้าทางการไทยดีต่อคนมุสลิม คนมุสลิม อยู่เมืองไทยสงบสุข ปลอดภัยได้ ไม่มีใครอยากไป อยู่มาเลยหรือใคร ๆ ก็ไม่อยากจากบ้านไปทั้งนั้น”^{๔๐}

^{๓๘} สัมภาษณ์ คนที่ 13, คนไทยมุสลิม, 21 พฤศจิกายน 2530.

^{๓๙} สัมภาษณ์ คนที่ 23, คนไทยมุสลิม, 24 พฤศจิกายน 2530.

^{๔๐} สัมภาษณ์ คนที่ 25, คนไทยมุสลิม, 3 ธันวาคม 2530.

จากข้อเท็จจริงที่พบ คนไทยมุสลิมในอำเภอเบตงส่วนใหญ่ มีความรู้สึกที่ตัวเองเป็นคนไทย แต่ก็ไม่อยู่ในระดับที่สูงมากนัก เพราะถึงเขาจะเป็นคนไทยแต่เขาก็ยังตระหนักดีว่าเขาเป็นคนที่มิเชื่อสาวยมาลายู นับถือศาสนาอิสลามมีภรรยาวิเป็นภานาคของตนเอง แต่ก็เข้าใจว่าแผ่นดินที่เขาอาศัยอยู่ทุกวันนี้เป็นแผ่นดินไทย เขาจึงเป็นคนไทย และแผ่นดินไทยที่เขาอาศัยอยู่นี้ก็ดีกว่าแผ่นดินมาเลเซีย และคนไทยมุสลิมส่วนใหญ่จะรักและหวงแหนแผ่นดิน ซึ่งเป็นที่เกิดและเติบโตมา ซึ่งก็คือส่วนหนึ่งของแผ่นดินไทย แม้ในอดีตเจ้าหน้าที่รัฐรวมตลอดถึงคนไทยบางส่วนได้ไปชมแข่งแร็กแก เขา เอารัดเอาเปรียบเขาถูกเขาทำให้เกิดความรู้สึกชิงชังความรู้สึกแปลกแยกขึ้น แต่ปัจจุบันทุกสิ่งเริ่มดีขึ้นตามลำดับ โดยสรุปแล้วความสำนึกต่อความเป็นชาติของคนไทยมุสลิมส่วนใหญ่ในอำเภอเบตงอยู่ในระดับกลาง ๆ

สำหรับกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนนั้นได้กล่าวถึง ความเป็นชาติและความรู้สึกต่อแผ่นดินไทยไว้ว่า

"ผมอยากเป็นไทย เป็นคนไทย แม้พ่อแม่จะเป็นจีน แต่ผมก็เกิดที่เมืองไทย ผมก็มีใบเกิดมีชื่อในทะเบียนบ้านมีบัตรประจำตัวประชาชน ผมจึงเป็นคนไทยเต็มตัว ทำมาหากินอยู่เมืองไทย ลูกหลานก็เป็นไทยหมด...แม้แต่คนจีนต่างด้าวในเมืองไทยก็ยังมีสิทธิมากกว่าคนจีนในมาเลย์อีก เมืองไทยอิสระกว่ามาเลย์มากทุกสิ่งทุกอย่างดีกว่า เช่น การทำมาหากินก็ง่ายกว่า เก็บภาษีก็ไม่หนัก ทางมาเลย์เก็บภาษีทุกอย่างหนัก บ้ายทะเบียนต่าง ๆ ก็เก็บหนัก ภาษีบ้านเลขที่ก็เก็บในประเทศเอเซียเมืองไทยทำมาหากินอิสระที่สุด ดูประเทศลาว เขมร พม่า เวียดนาม เป็นอย่างไรบ้าง ประชาชนเดือดร้อนแค่ไหน สงครามก็มีบ่อยแล้วอย่างนี้จะไม่ให้รักเมืองไทยได้อย่างไร"⁴¹

"...โอ๊ย ผมรักเบตง รักเมืองไทยที่สุด คนจีนในมาเลย์อยู่สุขสบายไม่ได้เศษของคนจีนในเมืองไทย คนจีนในมาเลย์ถูกบังคับ จะมีสวนก็มีได้ไม่เกินคนละ 25 ไร่ จะไปเยี่ยมญาติจะไปเที่ยวเมืองจีนก็ไม่ได้ พ่อตายจะโอนมรดกให้ลูกก็ถูกตัดไปหลายเปอร์เซ็นต์ ในไทยไม่มี ในไทยลูกจีนคนจีนจะซื้อที่ดินเท่าไรก็ได้ จะไปเที่ยวไหนก็ได้ เป็นคนจีนใน

⁴¹ สัมภาษณ์ คนที่ 44, คนไทยเชื้อสายจีน, 18 พฤศจิกายน 2530.

เมืองไทยดีกว่ามาเลยเยอะ คนจีนคนไทยมีสิทธิเกือบเท่าเทียมกันหมดแล้ว ลูกหลานคนจีนก็เป็นคนไทยเต็มตัวแล้ว"⁴²

"...เดี๋ยวนี้เงินจริง ๆ ไม่มีแล้ว จะมีก็อายุ 60-70 ปีขึ้นไป อย่างเรา ๆ นี้ไม่ถือว่าเป็นเงินแล้ว ลูกหลานก็แต่งงานแล้วไปหมด อย่างชายแต่งงานก็จัดพิธีจีน แต่ทั้งผู้ทั้งเมียพูดจีนไม่ได้สักคำ เวลาทำพิธีก็ต้องไปจ้างคนแก่มาทำ คงอยากทำตามใจคนแก่คนเฒ่า ทำให้จิตใจแสบาย...คนจีนคนไทยที่ไม่มีญาติเป็นคนไทยเลยมีมัย มันไม่มี มันก็เลยเป็นพวกเดียวกันหมด... อย่างคนจีนแก่ ๆ ที่กลับเมืองจีนอยู่ได้ไม่กี่วันก็กลับเมืองไทยแล้ว ความสบายต่างกันเยอะ อยู่ที่นี้ หากินที่นี่ ชื่อลี้ภัยต่อประเทศ"⁴³

"เรารู้สึกว่าเราเป็นคนไทย เพราะเราเกิด เราอยู่ที่นี้มา 40 กว่าปีแล้ว เราชอบเมืองไทย เมืองไทยมีเสรีภาพจะทำอะไรก็ได้ คำขายอะไรก็ได้ เทียบกับมาเลยไม่ได้เลย มาเลยการเสียดายทุกอย่างก็หนักกว่าเมืองไทย...อย่างเตี้ยเรากลับไปเมืองจีนไปเยี่ยมญาติอยู่ได้ไม่ถึง 10 วันก็รับกลับ ตามบ้านนอกเมืองจีนอีก 10 ปีก็ยังตามเมืองไทยไม่ทัน เมืองไทยสุขสบายกว่าเยอะ คิดดูก็แล้วกันขนาดเตี้ยเราเกิดเมืองจีนโตเมืองจีน ยังรักเมืองไทยเลย แล้วเราเกิดเมืองไทยโตเมืองไทย หนังสือก็เรียนที่นี้ แล้วทำไมจะไม่รักเมืองไทย"⁴⁴

ในอำเภอเบตงก็มีคนจีนส่วนหนึ่งที่มี 2 สัญชาติเหมือนกัน เนื่องจากคนจีนเหล่านั้นเมื่ออพยพมาจากจีนแผ่นดินใหญ่ มาตั้งรกรากในอำเภอเบตงนั้น ส่วนใหญ่จะเข้ามาทางประเทศมาเลเซียก่อน และยังคงมีญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง บางส่วนที่อาศัยอยู่ในประเทศมาเลเซีย รวมทั้งคนจีนที่อพยพเข้ามาตั้งแต่แรกนั้น ไป ๆ มา ๆ ระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย คือ ถือหนังสือต่างด้าวของทั้ง 2 ประเทศ เมื่อมีลูกเกิดมาก็จะแจ้งเกิดลูกทั้ง 2 ประเทศ ทำให้บุคคลเหล่านั้นเมื่อเติบโตขึ้นจะมี 2 สัญชาติ ได้มีคนไทยเชื้อสายจีนส่วนหนึ่งได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ว่า

⁴² สัมภาษณ์ คนที่ 42, คนไทยเชื้อสายจีน, 12 พฤศจิกายน 2530.

⁴³ สัมภาษณ์ คนที่ 49, คนไทยเชื้อสายจีน, 13 พฤศจิกายน 2530.

⁴⁴ สัมภาษณ์ คนที่ 43, คนไทยเชื้อสายจีน, 24 พฤศจิกายน 2530.

"ก่อนนี้เรามี 2 สัญชาติ มีทั้งบัตรไทยและบัตรมาเลย์ แต่เดี๋ยวนี้บัตรมาเลย์ทิ้งไปแล้วไม่ได้ไปต่ออายุไปรายงานตัว หمدลิสต์ไปแล้ว ไม่เคยคิดเสียดายเลย อยู่เมืองไทยสบายกว่ากันไม่รู้เท่าไร สิวสวย ๆ ก็มากกว่า ประเทศก็ใหญ่กว่าที่เที่ยวก็มากกว่า เป็นคนจีนอยู่ในมาเลย์ รัฐบาลจะกดจนมึงตาย..."⁴⁵

"ก่อนนี้ลูกผมมี 2 สัญชาติ ผมไปแจ้งเกิดที่มาเลย์ด้วย แต่เดี๋ยวนี้โตขึ้นมาไม่เอาแล้วอยู่มาเลย์เรียนหนังสือเก่งยิ่งงี้ก็ไม่มีวันได้เป็นใหญ่ รัฐบาลเขากัดกันคนจีนจะเป็นข้าราชการยาก เมืองไทยเรียนเก่งจะเป็นอะไรก็ได้ ดูข้าราชการใหญ่ของไทยสิคนจีนเยอะเยอะ รัฐมนตรีก็ยังมีคนจีนหลายคน เช่น เสี่ยตั้งอ้ว จากการที่สัมผัสกับคนมาเลย์ ชาวมาเลย์เองเขาก็ยังไม่อยากอยู่ในประเทศเขาเลย อยากมาอยู่เมืองไทยด้วยซ้ำไป เขาอีจนาเราจะตายไป"⁴⁶

จากข้อเท็จจริงที่พบในการศึกษาวิจัย คนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่จะรักเมืองไทยอยากเป็นคนไทยชอบเมืองไทย มีความภูมิใจในความเป็นไทย เป็นเพราะเมืองไทยให้ทุกอย่างที่เขาต้องการได้อยู่แผ่นดินไทยอย่างสุขสบาย มีอิสระเสรีภาพ การทำมาหากินก็อุดมสมบูรณ์โอกาสในด้านต่าง ๆ ก็มีเท่าเทียมกันกับคนไทยเกือบทุก ๆ ด้าน จะเป็นข้าราชการระดับสูงหรือรัฐมนตรีก็ได้ ในขณะที่เดียวกันเมื่อเปรียบกับคนจีนที่อาศัยอยู่ในประเทศมาเลเซียซึ่งด้อยกว่าเกือบทุกด้านโดยสรุปแล้วคนไทยเชื้อสายจีนมีความสำนึกต่อความเป็นชาติในระดับที่สูงพอสมควรและสูงกว่าคนมุสลิม

สำหรับคนไทยพุทธส่วนใหญ่ในอำเภอเบตงนั้น มีความเห็นความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

"...ผมเคยไปอยู่มาเลย์มา 2 ปี มันเหยียด มันเหยียดคนไทยพุทธ เราคนไทยพุทธไปอยู่ที่นั่นถูกบีบร้อยเปอร์เซ็นต์ เขาให้ถือบัตรไม่เหมือนเขา ประเทศมาเลย์แบ่งเป็นหลายเกรด หลายชั้น คนมาเลย์จริง ๆ ที่นับถือศาสนาอิสลาม บัตรประจำตัวประชาชนสีเขียว คนจีนต่างด้าวบัตรสีแดง ถ้าลูกจีนหรือลูกต่างด้าวอื่นบัตรสีเหลือง คนอิสลามเท่านั้นที่จะ

⁴⁵ สัมภาษณ์ คนที่ 28, คนไทยเชื้อสายจีน, 11 พฤศจิกายน 2530.

⁴⁶ สัมภาษณ์ คนที่ 40, คนไทยเชื้อสายจีน, 1 ธันวาคม 2530.

ได้บัตรสีเขียว อยู่เมืองไทยอย่างนี้แหละดีที่สุดแล้ว ไม่มีเงินก็กินน้ำฟรีไปหาผักตามป่า ตามเขามากินก็อยู่ได้แล้ว สบายใจกว่า..."⁴⁷

"เราเป็นคนไทยร้อยเปอร์เซ็นต์ รักชาติไทย เชื่อไทย พ่อแม่ตระกูลเรามาเชื้อไทย เราถือว่าวงศ์ตระกูลเราเชื้อไทย เรามีเชื้อไทย เราก็ต้องรักไทย..."⁴⁸

"เราเป็นคนไทยแท้ ๆ ปู่เป็นคนนคร"⁴⁹ ย่าเป็นคนอิสลาม ตากับยายก็เป็นคนปากพองไม่เป็นไทย แล้วจะเป็นคนอะไร บรรพบุรุษเราอยู่ในผืนแผ่นดินไทยมาชั่วลูกชั่วหลานแล้ว เมืองไทยจะดีหรือไม่ดี เราก็ต้องรักอยู่แล้วมันเป็นแผ่นดินแม่ของเรา เราเกิดเราเติบโตมา อาศัยข่าวจากแผ่นดินนี้โตมา เหมือนเรามีลูก ถ้าลูกเราไม่ดีแล้วเราจะไม่รักมันหรือ..."⁵⁰

"เราเป็นคนไทย ไทยทั้งดุ้น พ่อแม่เราคนพัทลุง เรามาหากินที่เบตง 40 กว่าปีแล้ว มีกินบ้างไม่มีกินบ้าง แทงเบอร์ก็"ไม่ถูก"⁵¹ เราก็รักอยู่แล้วเมืองไทย ไม่มีเงินเรายังไปเดินเล่นที่ไหนก็ได้ ยังมีอิสระเสรีภาพ ไปดูรูปภาพหนัง ไปดูสาว ๆ หน้าโรงหนังก็ได้ รักเมืองไทยกับรักรัฐบาลมันคนละเรื่องกัน อันไหนไม่ดีค่อย ๆ แก้ไขไม่ข้ามมันก็ดีเองไม่สิ้นแผ่นดิน เหมือนพวกญวนก็ตายแล้ว..."⁵²

"เกิดเป็นคนไทยโชคดีที่สุดแล้ว ชาติหน้าถ้าได้เกิดขอให้เกิดเป็นคนไทยอีก แต่ให้มีเงินหน่อยก็แล้วกัน ถ้าไม่มีเงินไปเกิดเป็นฝรั่งดีกว่า ตกงานก็ยังมั่งมีเงินใช้... ไม่ไหวให้ไปอยู่ไหนก็ไม่เอาทั้งนั้น เราคิดว่าอยู่เบตงมีความสุขพอใจแล้ว อากาศที่ดีที่สุด ของกินก็

⁴⁷ สัมภาษณ์ คนที่ 80, คนไทยพุทธ, 14 พฤศจิกายน 2530.

⁴⁸ สัมภาษณ์ คนที่ 79, คนไทยพุทธ, 20 พฤศจิกายน 2530.

⁴⁹ หมายถึง จังหวัดนครศรีธรรมราช

⁵⁰ สัมภาษณ์ คนที่ 72, คนไทยพุทธ, 13 พฤศจิกายน 2530.

⁵¹ แทงเบอร์ หมายถึงการเล่นหอยใต้ดิน ซึ่งในพื้นที่อำเภอเบตงจะมีการเล่นหอยใต้ดินทั้งของไทยและของมาเลเซีย หอยมาเลเซียจะออกทุกวันจันทร์ พฤหัสบดี ศุกร์และเสาร์

⁵² สัมภาษณ์ คนที่ 63, คนไทยพุทธ, 10 พฤศจิกายน 2530.

อร้อย ๆ ทั้งนั้น จะกินอะไรก็มี ได้มาเกิดที่เบตงนี้ โชคดีที่สุดแล้ว ไปเกิดแถวอาหรับแถว เวียดนาม เขมร ช่วยตายห้าเลย”^{๕๓}

ในการศึกษาวิจัยพบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่า คนไทยพุทธทั้งหมดที่สัมภาษณ์จะมีความรู้สึก รักเมืองไทย ห่วงแทนในผืนแผ่นดินไทย ภูมิใจในความเป็นชาติไทย เพราะคนไทยพุทธเหล่านั้น มีบรรพบุรุษเป็นคนไทย สืบเชื้อสายมาจากไทยแท้ ๆ เกิดและเติบโตในผืนแผ่นดินไทย อาศัยทำมาหากินมีความสุขตามสมควรในผืนแผ่นดินไทยมานานแล้ว คนไทยพุทธเหล่านั้นมีประวัติศาสตร์ความเป็นมา มีศาสนา ภาษา วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีร่วมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับคนไทยส่วนใหญ่ทั่วประเทศ มีสถาบัน ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เป็นที่ยึดเหนี่ยวร่วมกัน โดยสรุปแล้วคนไทยพุทธส่วนใหญ่ในอำเภอเบตงจะมีความสำนึกต่อความเป็นชาติอยู่ในระดับที่สูงกว่าคนไทยมุสลิมและคนไทยเชื้อสายจีน

ความสำนึกต่อพระมหากษัตริย์

"ชนอิสลามได้มาเห็นความเจริญโดยแน่แท้แห่งพระราชาไชยาของพระเจ้าแผ่นดินสยามตั้งแต่อดีตราชกาลมาว่า ได้มีพระราชหฤทัยที่จะทูลบำรุงชนไม่ว่าชาติใด ภาษาใด และศาสนาใด ที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารแล้วย่อมทรงสงเคราะห์เสมอหน้ากันหมด ตัวเราผู้เป็นรัชทายาทก็ตั้งใจเช่นเดียวกัน ได้มีน้ำใจไมตรีต่อชนอิสลามไม่ผิดกับชนในศาสนาอื่นบรรดาที่มีอาศัยอยู่ในแผ่นดินสยาม อิสลามิกชนจงเชื่อว่าเราตั้งใจกระทำการชดเชยกิจในหน้าที่ผู้อุปถัมภ์เต็มความสามารถของเราให้แก่ท่านทั้งหลาย ได้ร่มเย็นเป็นสุขเช่นที่ท่านได้รับมาแล้ว..."^{๕๔}

(พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ที่ทรงมีต่อผู้แทนของชาวไทยมุสลิม เมื่อปี พ.ศ.2453)

^{๕๓} สัมภาษณ์ คนที่ 67, คนไทยพุทธ, 13 พฤศจิกายน 2530.

^{๕๔} อุกฤษฏ์ หิริญโต, มุสลิมในประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์, 2521), หน้า 4.

ศูนย์วิทยทรัพยากร

ภาพที่ 37 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ เยี่ยมราษฎรชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และทรงไต่ถามถึงทุกข์สุขของราษฎรเหล่านั้นอย่างใกล้ชิด

ศูนย์วิทยทรัพยากร

ภาพที่ 38 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จเยี่ยมชาวไทยมุสลิม ณ มัสยิดต่าง ๆ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และมัสยิดทุกแห่งที่เสด็จฯ ไปทรงเยี่ยม ได้พระราชทานเงินสมทบทุนในการก่อสร้างหรือบูรณะมัสยิดด้วย

ภาพที่ 39 หน่วยแพทย์อาสาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้การตรวจรักษาสุขภาพแก่ชาวไทยมุสลิม

ภาพที่ 40 สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จฯ เยี่ยมราษฎรชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และทรงไต่ถามถึงทุกข์สุขของราษฎรเหล่านั้นอย่างใกล้ชิด

จากการศึกษาประวัติศาสตร์ และการปกครองนับตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน จะเห็นว่าการปฏิบัติพระองค์ขององค์พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ที่ผ่าน ๆ มานั้นมีผลต่อชีวิตของประชาชนทุกด้านในสังคมพระมหากษัตริย์ไทยยังทรงเป็นพระประมุขของชาติไทย เป็นที่เคารพและสักการะของประชาชนอย่างสูงสุด สถาบันพระมหากษัตริย์ก่อให้เกิดคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติอย่างมากมาตั้งแต่โบราณกาล เป็นสถาบันที่ได้พิสูจน์ให้เห็นว่า เป็นสถาบันที่มีคุณค่าอันมหาศาลต่อประเทศชาติ ในฐานะที่ก่อให้เกิดการสร้างชาติ การรวมชาติ การพัฒนาชาติ การรักษาชาติ และการกอบกู้เอกราชของชาติ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีประจักษ์พยานหลักฐานทั้งในอดีตและปัจจุบันเป็นเครื่องยืนยันที่ไม่มีใครจะคัดค้านได้

โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาถึงข้อความที่ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญไทยเกือบทุกฉบับ จะมีข้อความในมาตราหนึ่งที่ระบุว่า "องค์พระมหากษัตริย์ดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้" ซึ่งแสดงให้เห็นว่า คนไทยได้ให้ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์เป็นที่สุดตลอดมา และนอกจากนั้น หากจะพิจารณาถึงการสืบต่อของฐานะแห่งความเป็นพระมหากษัตริย์ จะพบลักษณะของสถาบันพระมหากษัตริย์อันเป็นสัญลักษณ์แห่งความต่อเนื่องของชาติ โดยจะเห็นได้ว่า สถาบันพระมหากษัตริย์มีประโยชน์ต่อชาติและประชาชนไทย ในสาระสำคัญดังนี้ คือ^{๑๑}

1. สถาบันพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของชาติ เป็นที่เคารพสักการะสูงสุดของปวงชนและเป็นมิ่งขวัญของชาติ
2. ทรงเป็นสัญลักษณ์ และศูนย์รวมของโครงสร้างและกระบวนการแห่งการปกครองทั้งมวลของชาติ และศูนย์รวมจิตใจของประชาชน
3. ทรงเป็นที่รวมแห่งอำนาจรัฐ นั่นคือ ทรงใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐซึ่งเป็นของประชาชน โดยผ่านทางหน่วยอำนาจที่สำคัญของชาติ อันได้แก่ อำนาจอธิบัญญัติ บริหารและตุลาการ
4. ทรงเป็นตัวแทนของชาติและประชาชนทั้งมวล
5. การใช้อำนาจอธิปไตยในการบัญญัติกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติที่ดี การบังคับใช้กฎหมายของฝ่ายบริหารที่ดี และการตีความกฎหมายของฝ่ายตุลาการที่ดี จะต้องปฏิบัติไปในพระปรมาภิไธยขององค์พระมหากษัตริย์ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความถูกต้องชอบธรรมและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการบริหารราชการแผ่นดิน

^{๑๑} จรูญ สุภาพ, การปกครองและการเมืองไทย (พระนคร : บริษัท โรงพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2521), หน้า 64.

6. สถาบันพระมหากษัตริย์จะทรงเป็นสัญลักษณ์แห่งความต่อเนื่องของชาติ โดยสถาบันนี้จะทรงสืบต่อโดยไม่ขาดสาย แสดงให้เห็นถึงความต่อเนื่องและความมั่นคงถาวรแห่งชาติ นั่นคือ ได้มีการแยกองค์พระมหากษัตริย์ออกจากสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งอธิบายได้ดังนี้ สถาบันพระมหากษัตริย์จะดำรงอยู่อย่างมั่นคงต่อเนื่องตลอดไป แต่องค์พระมหากษัตริย์อาจจะเสด็จสวรรคตได้ตามกฎแห่งธรรมชาติ แต่เมื่อเสด็จสวรรคตก็ต้องมีการสืบราชสมบัติโดยทันทีให้มีการว่างราชบัลลังก์ จึงถือได้ว่าสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นสถาบันที่ต่อเนื่องไม่ขาดสาย

7. พระมหากษัตริย์ไทยทรงเป็นพุทธมามกะ และทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก ซึ่งทำให้เกิดผลดี 2 ประการ กล่าวคือ

ก. ประชาชนส่วนใหญ่ของชาตินับถือศาสนาพุทธซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติตั้งนัยการที่ทรงเป็นพุทธมามกะ ก็ย่อมเป็นการสอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีของประเทศและประชาชน ก่อให้เกิดความสัมพันธแน่นแฟ้นระหว่างพระมหากษัตริย์กับชนในชาติ

ข. การที่ทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก ซึ่งหมายถึงการสนับสนุนและทรงอุปถัมภ์ศาสนา ทั้งปวงในประเทศไทยไม่รังเกียจเดียดฉันท์ ทำให้ประชาชนไทยที่นับถือศาสนาอื่นเกิดความเคารพรักใคร่ในองค์พระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นหนทางที่ทำให้เกิดความสามัคคีระหว่างชนในชาติที่มีศาสนาแตกต่างกันได้ นับเป็นเหตุสำคัญทางหนึ่งที่ทำให้เกิดพลังความสามัคคีภายในชาติ

8. โดยที่มาขององค์พระมหากษัตริย์ก็ดี โดยประเพณีก็ดี โดยการดำรงพระองค์ก็ดี และโดยความเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชนก็ดี ทำให้พระมหากษัตริย์ทรงมีพระเกียรติคุณจึงทรงเป็นที่มาแห่งเกียรติยศทั้งปวง (the fountain of honor) ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ปิติยินดีในหมู่ประชาชนโดยทั่วไป

9. จากเหตุผลให้ข้อที่ว่าทรงเป็นที่มาแห่งเกียรติศักดิ์ ฉะนั้น จึงถือว่าสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นพลังในการสร้าง "ขวัญ" และกำลังใจของประชาชน ทั้งนี้เพราะพระมหากษัตริย์ทรงก่อให้เกิดความปิติยินดี ความภาคภูมิใจซึ่งเป็นผลให้เกิดกำลังใจที่ประชาชนทั่วไปจะรักษาคุณความดี มานะ พยายามและปรารถนาที่จะกระทำการที่ชอบทั้งหลายให้สำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อองค์พระมหากษัตริย์ของไทยเป็นผู้ที่สนับสนุนส่งเสริมการกระทำดี และการปฏิบัติที่เป็นการเสียสละ คือ ทรงอยู่ข้างความดีงามตลอดเวลา ทำให้ผู้ที่ทำดีปฏิบัติชอบมีกำลังใจที่จะทำงานด้วยความเสียสละต่อไป ไม่ว่าสิ่งแวดล้อมจะเป็นประการใด

โดยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงทรงเป็นเสมือนแรงคลี่ใจผลักดันให้ผู้ที่มิเจตนาดีและประกอบกรรมดีมุ่งมั่นปฏิบัติไปสู่จุดนั้น ไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นรัฐบาล หน่วยราชการ หรือประชาชน แรงคลี่ใจที่จะทรงให้กับประเทศที่สำคัญก็คือ ทรงปฏิบัติพระองค์ให้เป็นแบบอย่างที่ดีโดยสม่ำเสมอ

10. เป็นการต่อมรดกทางการปกครองอันดิงมาจากโบราณกาล พระมหากษัตริย์ทรงเป็นหลักยึดเหนี่ยวที่มั่นคงในชาติ ประชาชนยอมรับและถือว่าเป็นหลักของการดำรงชีวิตร่วมกัน โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นเครื่องสมัคสมานความผูกพันในชาติ และองค์พระมหากษัตริย์เองทุกรัชกาลก็ได้ปฏิบัติพระองค์ให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม นับว่าเป็นสิ่งเพิ่มพูนความสำคัญของสถาบันนี้ให้สูงขึ้น และก่อให้เกิดความประทับใจที่ลึกซึ้ง จนกระทั่งพระมหากษัตริย์ทรงเป็นที่เกิดทุน และหยิ่งรักลึกลงในหัวใจของประชาชนทั้งปวง

11. โดยหลักการสืบราชสันตติวงศ์ ซึ่งได้มีกำหนดไว้อย่างแน่ชัดโดยกฎหมาย เทียบบาล และรัฐธรรมนูญ เป็นเครื่องประกันว่าพระองค์จะทรงเป็นกลางทางการเมืองอย่างแท้จริงไม่เหมือนกับประมุขของประเทศที่มาจากการเลือกตั้ง ที่จะต้องยึดแนวนโยบายของกลุ่มหรือพรรคของตนเป็นหลัก และจะทำให้ประชาชนอื่นที่ไม่เห็นด้วยกับแนวนโยบายของพรรคที่ประมุขของประเทศสังกัดอยู่ระแวงว่า ประมุขจะดำเนินการเพื่อประโยชน์สอดคล้องกับพรรคของตนเท่านั้น ทำให้ชาติไทยมีสถาบันที่คอยยับยั้งท้วงติง เพื่อให้การปกครองเป็นไปโดยสุจริตยุติธรรมเพื่อประชาชนส่วนรวม

12. ในฐานะที่ทรงเป็นประมุขของประเทศ ก็จะต้องเป็นตัวแทนของชาติในการติดต่อสัมพันธ์กับประเทศเอกราชอื่น ๆ โดยทั่วไป เช่น เอกอัครราชทูตจะไปปฏิบัติราชการในการต่างประเทศในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ และจะทรงรับทูตานุทูตประเทศที่มาประจำในพระราชอาณาจักร ในการทำสัญญากับต่างประเทศ เช่น สัญญาสัมพันธไมตรี ก็จะต้องปฏิบัติในพระปรมาภิไธยขององค์พระมหากษัตริย์ ซึ่งในทางปฏิบัตินั้นก็เป็นที่หน้าทีของรัฐบาลจะต้องปฏิบัติ

13. ทรงเป็นสัญลักษณ์แห่งความสามัคคีภายในชาติ เนื่องจากทรงเป็นที่รวมของความผูกพันของบรรดาประชาชนทั้งที่เป็นประชาชนหมู่ใหญ่และประชาชนกลุ่มน้อย

14. ทรงมีพระราชอำนาจที่จะได้ทราบความเป็นไปต่าง ๆ ของรัฐบาล ดังนั้น จึงทรงมีความรอบรู้และความเข้าใจทั้งในกิจการภายในและภายนอกประเทศ

15. ทรงได้รับการยกย่องเกิดทุนว่าอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ ผู้ที่ละเมิดองค์พระมหากษัตริย์ถือเป็นการกระทำผิดอย่างร้ายแรง รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันไม่ยอมให้การนิรโทษกรรมแก่ผู้กระทำการล้มล้างสถาบันพระมหากษัตริย์

16. ทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทย

17. ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะสถาปนาฐานันดรศักดิ์ และพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

18. ทรงเลือกและแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นประธานองคมนตรีคนหนึ่ง และองคมนตรีอื่น

อีกไม่เกินสิบสี่คน ประกอบเป็นคณะองคมนตรี (คณะองคมนตรีมีหน้าที่ถวายความเห็นต่อพระมหากษัตริย์ในพระราชกรณียกิจทั้งปวงที่พระมหากษัตริย์ทรงปรึกษา และมีหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญนี้)

การเลือกและแต่งตั้งองคมนตรีก็ดี การให้องคมนตรีพ้นจากตำแหน่งก็ดี ให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัย

องคมนตรีต้องไม่เป็นสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานรัฐวิสาหกิจ สมาชิกหรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมืองและต้องไม่แสดงการฝักใฝ่ในพรรคการเมืองใด ๆ

19. ในเมื่อพระมหากษัตริย์จะไม่ประทับอยู่ในพระราชอาณาจักร หรือจะทรงบริหารพระราชภาระไม่ได้ด้วยเหตุใดก็ตาม จะได้ทรงแต่งตั้งผู้ใดคนหนึ่งด้วยความเห็นชอบของรัฐสภาเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

20. ทรงมีพระบรมราชโองการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี ซึ่งรวมกันขึ้นเป็นคณะรัฐมนตรีตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

ส่วนสภานิติบัญญัตินั้น ในเวลาปกติรัฐธรรมนูญอาจบัญญัติให้ส่วนหนึ่งมาจากการเลือกตั้งและอีกส่วนหนึ่งมาจากการแต่งตั้งโดยพระบรมราชโองการก็ได้

หรือในสภาวะที่ไม่ปกติสมาชิกของฝ่ายนิติบัญญัติอาจมาจากการแต่งตั้งโดยพระบรมราชโองการก็ได้

21. ในส่วนที่เกี่ยวกับอธิปไตยและเอกราชของชาติ ถือว่าเป็นสถาบันสำคัญในการมีส่วนที่ก่อตั้งชาติ และทรงเป็นผู้นำในการกอบกู้เอกราชของชาติไทยและรักษาความเป็นชาติไทยไว้ ทำให้ชาวไทยมีเสรีภาพและอธิปไตยตราบนานเท่าทุกวันนี้ ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจซึ่งเป็นเสมือนหลักชัยของชาติที่ก่อให้เกิดพลังร่วมกัน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของความเป็นปึกแผ่น ความสามัคคีของประชาชน และความมั่นคงของชาติ

22. ทรงเป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชนและกองทัพแห่งชาติ เพื่อรักษาความมั่นคงของประเทศ ในฐานะที่ทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทย ทรงเป็นประมุขของทหารหาญของชาติทั้งปวง จึงได้ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจด้วยความเอาใจใส่ในการพัฒนากองทัพไทยทั้งทางวัตถุและจิตใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรงเอาใจใส่ในความทุกข์และความสุขของบรรดาข้าวของชาติ ทรงสนพระทัยเสด็จไปเยี่ยมเยียนพลรบขวัญและพระราชทานของใช้ที่จำเป็นไม่ว่าจะทรงเสี่ยงอันตรายสักปานใด ทำให้ทหารหาญ ตำรวจ และข้าราชการได้กำลังใจว่าในการเสี่ยงภัยเพื่อรับใช้ประเทศชาตินั้นพระมหากษัตริย์ทรงห่วงใยอย่างที่สุด และทรงเห็นความสำคัญของความเสียสละ

เพื่อการพิทักษ์เอกราชของชาติ สิ่งนี้เองที่ทำให้ขวัญและกำลังใจของทหารหาญดีขึ้น สำหรับผู้ที่
ได้เสียชีวิตในราชการนั้นก็ได้ทรงพระบรมราชาฯ เคารพตามความจำเป็น สำหรับผู้ที่ได้รับบาดเจ็บ
เจ็บก็ทรงได้เอาใจใส่อย่างดียิ่ง ทรงตั้งมูลนิธิสายใจไทย เพื่อช่วยอนุเคราะห์ผู้ที่เสียสละเพื่อชาติ
และความระลึกถึงความสำคัญของการทำคุณประโยชน์เพื่อชาติ

23. ทรงเป็นสถาบันที่ก่อให้เกิดความต่อเนื่องในการปกครอง ทั้งนี้เนื่องจากความยึด
มั่นของประชาชนที่มีต่อสถาบันนี้ สถาบันประมุขของชาติ อันได้แก่ องค์พระมหากษัตริย์ จึงสืบต่อ
กันโดยไม่ขาดสาย อันเป็นเครื่องหมายแสดงความต่อเนื่องในชาติ ไม่ว่ารัฐบาลจะหมุนเวียน
เปลี่ยนไปเพียงใดก็ตาม การปกครองจึงไม่มีช่วงว่าง แต่คงต่อเนื่องควบคู่ไปด้วยเหตุที่มีพระ
มหากษัตริย์เป็นประมุขอยู่โดยตลอด

กล่าวโดยย่อ สถาบันพระมหากษัตริย์ระบอบประชาธิปไตยนี้ ทรงมีส่วนสร้างความเป็น
ปึกแผ่นในการปกครองของชาติ ทรงเป็นสถาบันที่ช่วยให้เกิดความถูกต้องชอบธรรมในการปก
ครอง แต่จะทรงดำรงพระองค์เป็นกลางด้านการที่ทรงอยู่เหนือการเมือง

24. ทรงสามารถยับยั้งวิกฤติการณ์ในประเทศที่ร้ายแรง เพราะหากไม่มีทางออกก็จะ
เกิดผลร้ายอย่างยิ่ง อาจจะทำให้เกิดความแตกแยกภายในชาติอย่างรุนแรงอาจถึงขั้นต่อสู้กันเป็น
สงครามกลางเมือง ประเทศใดที่ไม่มีกลไกที่ระงับยับยั้งวิกฤติการณ์ใด ๆ ได้โอกาสที่ประเทศนั้น
จะแตกแยกออกเป็นเสี่ยง ๆ ก็ยังมีมาก จนกระทั่งต้องแบ่งแยกการปกครองออกเป็นชาติเล็กชาติ
น้อย ส่วนประเทศไทยเนื่องจากองค์พระมหากษัตริย์เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายไม่ว่าจะด้าน
ประชาชน รัฐบาล หน่วยราชการ กองทัพ หรือหน่วยกำลังทั้งหลาย ตลอดจนชนชั้นนักศึกษ ปัญญา
ชนหรือกลุ่มต่าง ๆ ทั่วไป แม้กระทั่งชนกลุ่มน้อยในประเทศ เช่น ชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ ชาว
ไทยมุสลิม ดังนั้น เมื่อมีปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศ เช่น เหตุการณ์ในวันที่ 14 ตุลาคม
พ.ศ. 2516 ก็ทรงสามารถแก้วิกฤติการณ์นั้นให้ผ่านพ้นไปได้ด้วยดีเป็นการขจัดปัดเป่ามิให้ลุกลาม
นองเลือดร้ายแรงยิ่งขึ้น แม้ภายหลังระยะเวลาดังกล่าวจะมีแนวความคิดทางการเมืองที่รุนแรง
เกิดขึ้นในประเทศมากมาย แต่ประชาชนก็ยังดำรงตนอยู่ได้โดยสงบมิได้หลงหรือปฏิบัติตามคำ
โฆษณาชวนเชื่อต่าง ๆ เหตุหนึ่งก็เพราะยังยึดมั่นในศูนย์รวมชาติ คือ สถาบันพระมหากษัตริย์นี้เอง
ทรงเป็นสถาบันที่เป็นที่พึ่งของประชาชนในยามวิกฤติการณ์

ในกรณีที่เกิดภาวะวิกฤติ จนรัฐบาลไม่อาจแก้ไขปัญหาคด้วยความสามารถและสติปัญญา
แล้ว พระมหากษัตริย์ซึ่งทรงเป็นที่เคารพสักการะ และเป็นที่ยอมรับแห่งความศรัทธา ทั้งมวลของ
มหาชนก็จะต้องทรงแก้ไขการนั้นด้วยพระองค์เอง ในภาวะเช่นนั้น พระบารมี พระปรีชาญาณ

และความสุจริตใจขององค์ รวมทั้งพระเมตตาธรรมจะมีส่วนสำคัญในการนำชาติให้ไปสู่ความสงบเรียบร้อย

25. ทรงเป็นผู้นำในการพัฒนาและการปฏิรูปที่สำคัญเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ เช่น ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ได้ทรงพระราชดำริที่จะได้ปรับปรุงประเทศให้เป็นประชาธิปไตย ได้แก่

- การทะนุบำรุงประเทศให้เจริญ โดยทรงชี้แจงให้ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่เห็นว่าการปรับปรุงประเทศนั้นจะไม่ทรงขัดขวาง เพราะไม่ทรงเกรงว่าจะเสียอำนาจใด ๆ หากการใดเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติแล้วก็จะทรงปฏิบัติให้สำเร็จ

- ทรงปรารถนาให้มีการปฏิรูปรัฐบาล เช่น มีการปรับปรุงศาล จัดตั้งกระทรวงต่าง ๆ การปรับปรุงการบริหารราชการในส่วนภูมิภาคให้เป็นระเบียบและให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

- ทรงมีพระราชปณิธานที่จะให้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ปรับปรุงให้มีระบบรัฐสภาหรือ/และรัฐธรรมนูญ และทรงปฏิรูประชาธิปไตย เช่น การเลิกทาส การปรับปรุงการศึกษาและวิทยาการต่าง ๆ

ลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวนี้ทำให้ชนชาวไทยเกิดความสำนึกต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ในลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความรัก ความภักดี และการเกิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ไว้สูงสุดเหนือสถาบันอื่น ๆ

คนไทยมุสลิมที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ได้กล่าวถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ไว้ว่า

"กษัตริย์นั้น ศาสนาอิสลามบัญญัติไว้เลยว่า จะทรงคมมิได้ ถ้ากษัตริย์นั้นไม่ทำลายศาสนาอิสลาม ไม่ทำลายคนมุสลิม ถ้าทำลายศาสนาเรา คนของเราไม่ว่าใคร ๆ เราก็ต้องต่อสู้ทั้งนั้น ถ้าเป็นคนพุทธ คนพุทธก็ไม่ยอมเหมือนกันจริงมัย... กษัตริย์ไทยเป็นคนดีให้เสรีภาพคนไทยที่จะนับถือศาสนาอะไรก็ได้ กษัตริย์คุ้มครองให้ความช่วยเหลือศาสนาอิสลาม พระองค์บริจาคเงินช่วยสร้างมัสยิดบ่อย ๆ ที่เรารู้หลายปีมาแล้วที่นาริवास พระองค์ให้เงินสร้างมัสยิด 3 แสนบาท"^{๕๕}

^{๕๕} สัมภาษณ์ คนที่ 22, คนไทยมุสลิม, 28 พฤศจิกายน 253๑.

"ผมรักในหลวง ดูลิ้นรูปผม ผมไปรับใบประกาศจากในหลวง ที่วังราชีวาส ผมเป็นอิหม่าม"^{๕๗} ตีเด่น ในหลวงติดต่อคนอิสลามมาก ส่งเสริมคนมุสลิมให้อยู่ดีกินดี ไม่เคยทำอะไรให้คนอิสลามเจ็บช้ำน้ำใจ ไม่เคยถูก กดขี่ ช่มเหงรังแก แม้ในหลวงจะนับถือศาสนาพุทธ แต่ในหลวงก็ดูแล คนที่นับถือศาสนาอื่น ๆ ด้วย เมื่อไม่นานมานี้ยังมีหน่วยแพทย์อาสาของแม่ในหลวงมารักษาที่หมู่บ้านเลย แม่ในหลวงมาเบตงหลายครั้งแล้ว ที่เบตงเห็นมีหน่วยแพทย์อาสาบ่อย ๆ ประชาชนจน ๆ ก็ดีใจ..."^{๕๘}

"...หลายปีมาแล้ว ในหลวงกับราชินีมาเบตง เรายังไปยืนดูเลขที่ศาลาประชาคมคนเต็มหมด คนมุสลิมก็ไปกันเยอะแยะ ถ้าเขาไม่รักในหลวง เขาจะไปทำไมไปยืนรอตั้งนาน ร้อนก็ร้อน เหนื่อยก็เหนื่อย ในหลวงกับราชินีก็พูดคุยกับคนอิสลาม เขาก็ชอบ มีคนมุสลิมถวายของให้ในหลวงด้วย ดูเหมือนจะเป็นมิดโบริธาณ เป็นมิดของคนมาเลยเก่าแก่"^{๕๙}

"เราอยู่เบตงมาตั้งแต่เกิดแล้ว เกิดมาก็ใช้เงินไทยใช้สตางค์ไทย เป็นรูปพระเจ้าแผ่นดินใคร ๆ ก็รู้จักพระเจ้าแผ่นดินทั้งนั้น เวลาไปดูหนังก็ต้องยืนตรงทำความเคารพ แต่เด็ก ๆ เขาฉายหนังเล็ก เมื่อหนังจบจึงจะออกรูปพระเจ้าแผ่นดิน คนจะรีบวิ่งออก เราก็เหมือนกัน เด็ก ๆ ไม่รู้เรื่องก็เกียจยินคอย แต่นั่นเป็นสมัยยังเด็ก เดียวนี้เรามีรูปพระเจ้าแผ่นดินก่อนทุกคนก็ยืนตรง คนมาเลยยังต้องยืนเลย... เราเกิดเบตงอยู่เบตงมีความสุขแล้ว ดูพวกอิสลามกลางป่าเต็มไปหมด สาวเหนือก็มาเป็นอิหนูเขาเป็นคนไทย มีพระเจ้าแผ่นดินเดียวกัน ยิ่งลำบากกว่าเรามาก แสดงว่าพระเจ้าแผ่นดินก็ติดต่อเรา เวลาพระเจ้าแผ่นดินมาภาคใต้ก็ไปเยี่ยมไปดูแลทุกข์สุขของคนมุสลิม วันศุกร์คนมุสลิมไปมัสยิด ท่านก็ไปเยี่ยมเข้าไปในมัสยิดเลย"^{๖๐}

^{๕๗} "อิหม่าม" เป็นภาษาอาหรับ แปลว่า "ผู้นำ" อิหม่ามเป็นประธานบริหารกิจการมัสยิด เป็นบุคคลสำคัญ และมีบทบาทในการสืบศาสนาอิสลามมากกว่าบุคคลใด ๆ ในท้องถิ่นอิหม่ามมิได้เป็นผู้นำทางศาสนาเท่านั้นแต่ยังเป็นผู้ดำเนินการทั้งปวงด้วย ผู้ที่จะเป็นอิหม่ามได้ต้องมีคุณสมบัติพิเศษหลายประการ ต้องได้รับเลือกตั้งจากปวงสัปบุรุษ อิหม่ามจึงเป็นที่เคารพนับถือของคนทั่วไป

^{๕๘} สัมภาษณ์ คนที่ 23, คนไทยมุสลิม, 24 พฤศจิกายน 253๑.

^{๕๙} สัมภาษณ์ คนที่ 18, คนไทยมุสลิม, 18 พฤศจิกายน 253๑.

^{๖๐} สัมภาษณ์ คนที่ 4, คนไทยมุสลิม, 16 พฤศจิกายน 253๑.

จากการศึกษาวิจัยพบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่า คนไทยมุสลิมส่วนใหญ่ในอำเภอเบตงรักเคารพ และจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ พระมหากษัตริย์ทรงอุปถัมภ์ศาสนาอิสลาม สงเคราะห์ศาสนาอิสลามในด้านต่าง ๆ มากมาย พระมหากษัตริย์ทรงเสด็จเยี่ยมเยียน ดูแลทุกข์สุขของคนไทยมุสลิม ทั่วแทบทุกที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ตลอดเวลาที่พระองค์เสด็จแปรพระราชฐานมาประทับที่พระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์ จังหวัดนราธิวาส แต่ก็ยังมีคนไทยมุสลิมบางคนที่ยึดมั่นในศาสนาอิสลามมาก ๆ และเขาจะรักเคารพและจงรักภักดีมากกว่านี้ ถ้าพระมหากษัตริย์นับถือศาสนาอิสลามเหมือนพวกเขา ดังที่คนไทยมุสลิมคนหนึ่งได้กล่าวว่า

"กษัตริย์ไทยนั้นดี ดีสำหรับคนไทย คนจีนและก็เรากันมุสลิมด้วย...นี่เราพูดกัน 2 คนนะ พูดในฐานะเพื่อนที่รู้จักกันมานาน...ถ้ากษัตริย์ไม่นับถือศาสนาพุทธ กษัตริย์นับถือศาสนาอิสลามเหมือนพวกเรา พวกเราก็จะรักและภูมิใจในตัวกษัตริย์มากกว่านี้..."^{๑๑}

จากการออกไปศึกษาวิจัยได้สังเกตพบข้อเท็จจริงว่า ตามบ้านคนไทยมุสลิม ถ้าเป็นบ้านที่ตั้งอยู่ในตัวชุมชนอำเภอเบตงส่วนใหญ่จะมีรูปพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน และรูปพระบรมวงศานุวงศ์ประดับไว้อยู่ข้างฝาผนังบ้าน เกือบทุกหลังคาเรือน ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงการมีสัญลักษณ์แห่งการยึดถือในจิตใจ มีความเคารพและจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ แต่ถ้าเป็นบ้านของคนไทยมุสลิมที่อยู่นอกเขตชุมชนออกไปจะมีรูปดังกล่าวประดับไว้บ้าง แต่แทบทุกบ้านของคนไทยมุสลิมจะมีรูปภาพเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม เช่น รูปสถานที่สำคัญทางศาสนาอิสลาม รูปคำสอนภาษาอาหรับ ซึ่งเป็นคำสอนจากกัมภีร์อัลกุรอาน เป็นต้น ประดับไว้อยู่ตามข้างฝาผนังบ้าน

โดยสรุปแล้ว คนไทยมุสลิมส่วนใหญ่ในอำเภอเบตง มีความสำนึกต่อพระมหากษัตริย์ในระดับที่สูงพอสมควร

สำหรับกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน ที่อาศัยอยู่ในอำเภอเบตงนั้น ได้กล่าวถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ ไว้ว่า

"กษัตริย์นั้นผมรู้สึกนับถือมาก บ้านคนจีนเกือบทุกบ้านจะมีรูปในหลวงติดอยู่ดูสิ บ้านผมก็มีตั้งหลายรูป รูปนั้นขึ้นบ้านใหม่เพื่อนก็ให้มา เวลาคนจีนขึ้นบ้านใหม่เขาชอบให้รูปถ่ายใน

^{๑๑} สัมภาษณ์ คนที่ 6, คนไทยมุสลิม, 29 พฤศจิกายน 253๘.

หลวง เขาถือว่าเป็นสิ่งดีเป็นสิริมงคลในหลวงช่วยเหลือประชาชนมาก เอาของไปแจกให้ชาวบ้านน้อย ไปเยี่ยมเยียนประชาชนน้อย ในหลวงก็เหนื่อยเหมือนกัน ฝนตกแดดออกก็ไป หลายปีมาแล้วในหลวงมาเบตง ผมยังไปดูเลย"^{๕๒}

"ปู่ย่าตายายเราเป็นคนจีน เข้ามาเมืองไทย มาขออาศัยอยู่ผืนแผ่นดินไทยทำมาหากินไม่ต้องอดอยาก ได้อยู่เมืองไทยอย่างสุขสบาย ยิ่งเดี๋ยวนี้คนจีนในเบตงอยู่สุขสบายแค่ไหน คนจีนเขาพูดกันว่า เดี่ยวนี้เมอร์เตอร์ไซด์ถูกฉิมหายเลย ตัดยางได้วันละ 1,๐๐๐ ตัดยางไม่กี่วันก็ได้รถเมอร์เตอร์ไซด์คันหนึ่งแล้ว ที่คนจีนเข้ามาอาศัยทำมาหากินอยู่สุขสบายอย่างนี้ ภาษาเดี๋ยวนี้เขาเรียกว่ามาฝั่งไบบุญ มาฝั่งพระบรมโพธิสมภาร พระเจ้าแผ่นดินไทยไม่เคยกีดกันคนจีน ให้เราทำมาหากินอิสระ สมัยก่อนคนจีนนำมาหากินได้ดิบได้ดีเป็นใหญ่ ๆ โต ๆ มาก ปัจจุบันคนจีนที่ทำความดีมาก ๆ พระเจ้าแผ่นดินยังไปเฟาศพให้เลย..."^{๕๓}

"กษัตริย์ไทยใคร ๆ ก็รัก ดีมาก ถ้าเทียบกับฮ่องเต้จีนสมัยก่อนแล้ว ฮ่องเต้กินแต่ละทีกับข้าวมากขนาดไหน มีสนมไม่รู้เท่าไร กษัตริย์ไทยไม่อย่างนั้นเลย ฮ่องเต้จีนจะดูหน้ายังไม่ได้เลย กษัตริย์ไทยทรงช่วยเหลือคนจนมากมายคูดทางอีสานไปช่วยคนยากจนน้อยทางเหนือพวกไม่มีอาชีพ ก็หาอาชีพให้ทำให้มีรายได้ เช่น โครงการหลวงต่าง ๆ..."^{๕๔}

"เราคนจีนแก่ ๆ รักเจ้าแผ่นดินไทย รักเท่า ๆ กับขุนยัดเซ็น สมัยก่อนที่คนจีนอพยพเข้ามาใหม่ ๆ บ้านคนจีนทุกบ้านจะมีรูปขุนยัดเซ็น"^{๕๕} ติดไว้ข้างฝาคู่กับเจ้าแผ่นดินไทย รูปใหญ่ ๆ ด้วย เดี่ยวนี้ก็ยังมียู่ เดินไปดูบ้านเก่า ๆ ก็เห็น"^{๕๖}

^{๕๒} สัมภาษณ์ คนที่ 44, คนไทยเชื้อสายจีน, 18 พฤศจิกายน 253๐.

^{๕๓} สัมภาษณ์ คนที่ 52, คนไทยเชื้อสายจีน, 9 พฤศจิกายน 253๐.

^{๕๔} สัมภาษณ์ คนที่ 37, คนไทยเชื้อสายจีน, 8 พฤศจิกายน 253๐.

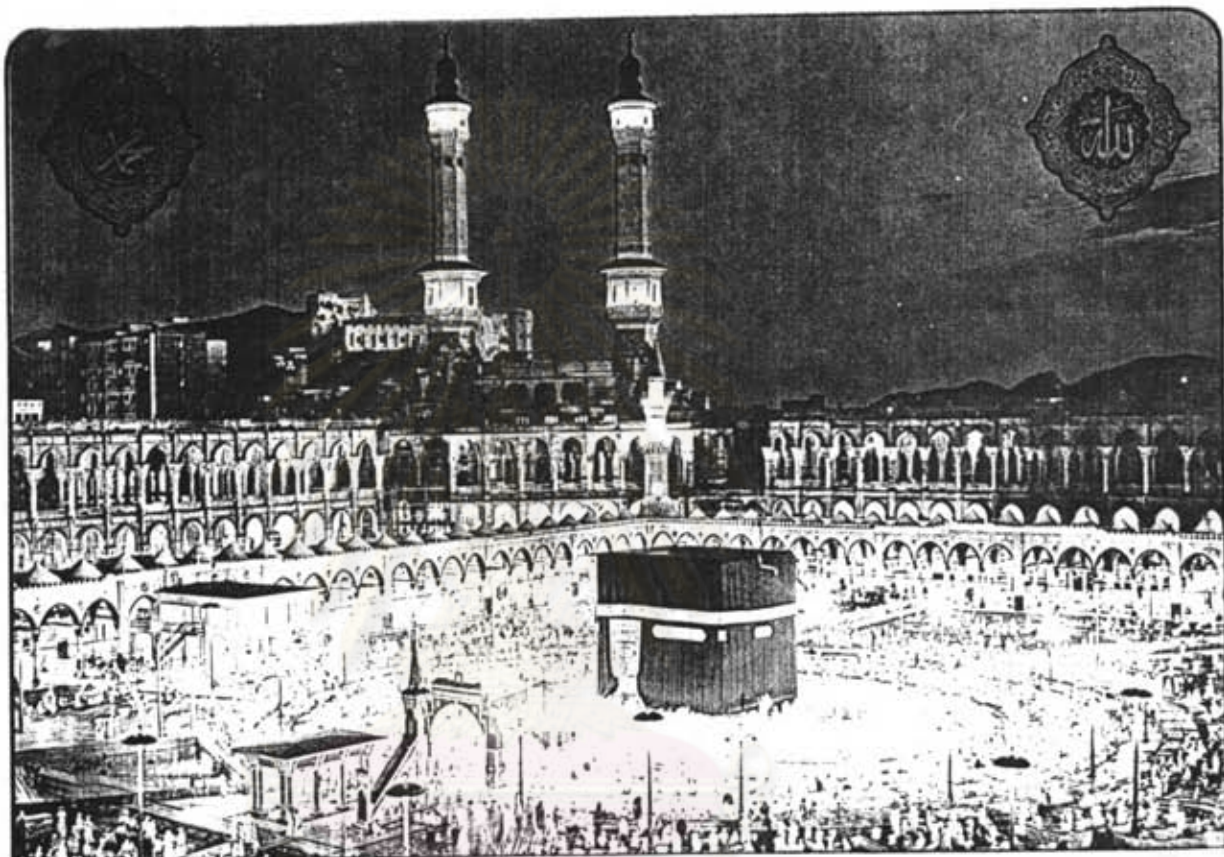
^{๕๕} ดร.ขุนยัดเซ็น เกิดเมื่อปี ค.ศ. 1866 เป็นผู้โค่นล้มราชวงศ์แมนจู และสถาปนาระบอบประชาธิปไตยแบบสาธารณรัฐขึ้นในประเทศจีนเป็นครั้งแรกในทวีปเอเชียเป็นผู้ที่ประชาชนจีนให้ความเคารพนับถือว่าท่านเป็นบิดรของประชาชนจีน

^{๕๖} สัมภาษณ์ คนที่ 36, คนไทยเชื้อสายจีน, 25 พฤศจิกายน 253๐.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 41 ดร.ซุนยัตเซ็น บิดรของชาวจีน ซึ่งเป็นรูปที่ชาวจีนใน อ.เบตง นิยมติดไว้
ข้างฝาผนังบ้านเคียงคู่กับพระบรมฉายาลักษณ์ขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัว

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
ภาพที่ 42 รูปถ่ายเกี่ยวกับศาสนาอิสลามที่คนไทยมุสลิมในอำเภอเบตงนิยมติดไว้ข้าง
ฝาผนังบ้าน
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 43 ตัวอย่างรูปภาพเกี่ยวกับศาสนาอิสลามอีกรูปหนึ่ง

"พระเจ้าแผ่นดินดีมากมาก ไม่มีใครสู้ ไม่ใช่เฉพาะประเทศไทยทั่วโลก พระเจ้าแผ่นดินสระได้ทุกอย่าง ช่วยเหลือคนจน เพียงแต่ภาคใต้อุดมสมบูรณ์ พระเจ้าแผ่นดินไม่ค่อยจะมา เหนืออีสานเขาไปบ่อย แถวนั้นมันทุรกันดาน ภาคใต้อำนาจวันหนึ่งก็ 100 กว่าบาท"^{๑๗}

จากการศึกษาวิจัยได้ไปสังเกตพบข้อเท็จจริงว่า ตามบ้านคนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ไม่ว่าบ้านนั้นจะตั้งอยู่ในเขตชุมชนอำเภอเบตง หรือตามนอกเขตชุมชนอำเภอเบตง คือตามหมู่บ้านต่าง ๆ จะพบเห็นรูปพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน และรูปพระบรมวงศานุวงศ์ประดับไว้อยู่ข้างฝาผนังบ้านเกือบทุกหลังคาเรือน ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงการมีสัญลักษณ์แห่งการยึดถือในจิตใจ มีความเคารนและจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์อำเภอเบตงเป็นเมืองที่จัดว่าอุดมสมบูรณ์มากเมืองหนึ่งในประเทศไทย มีเศรษฐกิจดีชาวไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่จึงมีฐานะดี มีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขในอำเภอเบตง ประกอบกับการที่ได้เห็นได้เรียนรู้ถึงพระราชกรณียกิจต่าง ๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงกระทำด้วยความเห็นดีเห็นชอบและเสียสละ ที่ทรงออกไปเยี่ยมเยียนดูแลทุกข์สุขของประชาชนคนไทยตามภาคต่าง ๆ คนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่จึงมีความสำนึกที่ดี และมีความรู้สึกประทับใจต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ของไทย

โดยสรุปแล้วคนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ จะมีความสำนึกต่อพระมหากษัตริย์ในระดับที่สูงพอสมควร และเมื่อเปรียบเทียบกับคนไทยมุสลิมแล้ว คนไทยเชื้อสายจีนจะมีความสำนึกต่อพระมหากษัตริย์มากกว่าคนไทยมุสลิม เป็นเพราะว่าคนไทยเชื้อสายจีนนั้นมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับคนไทยส่วนใหญ่มากกว่า การนับถือศาสนา ตลอดจนวัฒนธรรมต่าง ๆ และขนบธรรมเนียมประเพณี ก็ใกล้เคียงกันมากกว่าด้วย

ส่วนคนไทยพุทธที่อาศัยอยู่ในอำเภอเบตงนั้น ได้กล่าวถึง สถาบันพระมหากษัตริย์ไว้ว่า

"กษัตริย์ดีทำให้คนมีที่ยึดเหนี่ยว คนไทยเราถ้าไม่มีเจ้า บ้านนี้ประเทศตกเป็นข้าคนอื่นแล้ว ข้าราชการโกงกินทั้งเพ ที่ตีมีอยู่ที่คนกัน ถ้าไม่มีเจ้าบ้านนี้สิ้นชาติไปแล้ว"^{๑๘}

^{๑๗} สัมภาษณ์ คนที่ 33, คนไทยเชื้อสายจีน, 1 ธันวาคม 2530.

^{๑๘} สัมภาษณ์ คนที่ 69, คนไทยพุทธ, 7 พฤศจิกายน 2530.

"สำหรับเรื่องกษัตริย์นั้น เรานั้นรักเคารพมาก แต่เรารักพี่ในหลวงมากกว่า เราชอบพี่ในหลวงมาก ร.8"⁶⁹ ที่บ้านเรามีรูป ร.8 หลายรูป เข้ามาคูลิแสตมป์ ร.8 สมัยก่อน เราก็เก็บไว้มาก ใบห้าสิบบ ใบบาท ก็เก็บไว้หลายใบ เหรียญ 50 ตัง ใหญ่ ๆ สมัยก่อนที่ทำด้วยดีบุก เคยเห็นมีด่า ๆ เก็บไว้หมดเราคิดว่าในหลวงคงต้องคิดถึงพี่ชายเหมือนกัน ในหลวงก็มีพี่คนเดียวเท่านั้น คงเศร้า ขนาดเราไม่ได้เป็นอะไรกัน ยังรักยังคิดถึงเลย ร.9 กิติ ตอนที่คุ้มเรียนจบรับปริญญากับใคร แคในหลวงไปแจกปริญญาก็เหนื่อยแ่ แต่ก็อดทนเอา เพราะเพื่อเป็นเกียรติให้กับราษฎร ทุกคนก็อยากรับกับในหลวงทั้งนั้นดูที่เบตงสิ พวกอาเสียทั้งหลาย เมื่อตอนที่ในหลวงมาเบตง ไปถวายเงินให้ในหลวง และก็ถ่ายรูปติดไว้ที่บ้านบานใหญ่ ๆ เลย..."⁷⁰

"เดี๋ยวนี้ไปดูหนังไม่เหมือนก่อน เมื่อก่อนมีรูปพระเจ้าแผ่นดินรูปเดียวเท่านั้น แล้วก็ขึ้นเพลงจนจบ แต่เดี๋ยวนี้ดี เป็นรูปไปทำโน่นทำนี่ ไปเยี่ยมประชาชน ไปแจกของให้ทหาร ... เวลาขึ้นตรงก็ดูรูปไป กิติ ทำให้คิดโน่นคิดนี้ คิดว่าพระเจ้าแผ่นดินเสียสละมาก ก็รู้สึกดีใจที่เรามีพระเจ้าแผ่นดินดี ๆ เวลาพวกมาเลย์พาอิหม่ามดูหนังยืนอยู่ข้าง ๆ เรา เราก็คิดในใจว่า นี่คือนี่ที่น่าภูมิใจของประเทศเรา เรามีกษัตริย์ที่ดีที่สุดในโลกก็ว่าได้"⁷¹

"กษัตริย์นั้นเป็นสิ่งสูงสุดของประเทศ หลายปีมาแล้ว ในหลวงมาเบตงกับราชินี เราก็ไปรับเสด็จที่ศาลาประชาคม ใสชุดทหารมา ตั้งแต่มีเมืองเบตงมา มีกษัตริย์มาครั้งเดียวเท่านั้น คงเป็นเพราะเบตง สุขสบาย อุดมสมบูรณ์ ในประเทศไทยก็มีแต่เบตงเท่านั้นที่

⁶⁹ หมายถึงพระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราชของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน คือ สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถที่เมืองลพบุรี ซึ่งครองราชย์ พ.ศ.2477-พ.ศ.2489.

⁷⁰ สัมภาษณ์ คนที่ 62, คนไทยพุทธ, 1 ธันวาคม 2530.

⁷¹ สัมภาษณ์ คนที่ 58, คนไทยพุทธ, 19 พฤศจิกายน 2530.

มีถ้วยน้ำยาง 18 ออนซ์⁷² ยางไหลมาก เศรษฐกิจดี ไม่เหมือนที่อื่น ที่คนยากจนกว่า
ปัญหา也多... ในหลวงก็ดีทุกอย่าง เวลามาพระราชวังสนามจันทร์ ๗ ยังกางร่มไปเยี่ยมเยียน
ราษฎร ไปดูแลสร้างโน้มนำสร้างนี้ให้ ยิ่งภาคเหนือในหลวงมีส่วนช่วยทำให้เจริญมาก
โครงการหลวงต่าง ๆ เวลาออกทีวี สวย ๆ ทั้งนั้น เวลาเป็นโครงการของในหลวง
ทุก ๆ คนก็ทำดี..."⁷³

"...ไม่ต้องพูดถึงเรื่องอื่น ๆ พุดง่าย ๆ ถ้าให้เราเป็นกษัตริย์ เราไม่เอา ถึงแม้จะ
ยิ่งใหญ่ มีเงิน มีเกียรติ มีทุกอย่าง เป็นพระเจ้าแผ่นดิน เป็นพระเจ้าบนแผ่นดินจะเอา
อะไรก็มี แต่เวลาจะไปไหนมาไหน ก็ลำบาก มีแต่คนคอยเฝ้ารับเสด็จ จะทำอะไร
ตามใจตัวเองก็ไม่ได้ จะไปนั่งกระดิกเท้าตามร้านกาแฟก็ไม่ได้ ต้องไปดูแลทุกข์สุขของ
ราษฎร ต้องออกงานสารพัด เดี่ยวคนโน้นมาแล้วคนนั้นมา เวลาจะกินข้าวจะกินให้ร่อย ๆ
สบายใจไม่ได้ เรามีเงินไปนั่งกินใต้ชื้อ⁷⁴ จะกินร่อยขนาดไหนก็ได้ กินเหมือนหมู
เหมือนหมาก็ยังได้ ไม่มีใครสนใจ ถ้ากษัตริย์ไม่เสียสละเพื่อชาติ เพื่อให้คนไทยมี
ความสุข สละราชย์ไปก็ได้ เงินทองกินอีก 10 ชาติก็ไม่หมด เทียวไปรอบโลกจนตาย
ก็ได้ แต่ที่เขาไม่ทำ ก็นับว่าเสียสละมาก เป็นเราทนไม่ไหวแล้ว"⁷⁵

จากข้อเท็จจริงที่พบในการไปศึกษาวิจัย คนไทยพุทธทั้งหมดที่สัมภาษณ์ จะรัก เคารพ
และจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ เห็นว่าพระองค์ทรงเป็นประมุขของชาติ เป็นมิ่งขวัญของชาติ
นำความสงบ เกียรติยศมาสู่ปวงชนชาวไทย เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจร่วมกัน ความสำนึกต่อองค์
พระมหากษัตริย์มีมานานแล้วดังคำกล่าวของคนไทยพุทธคนหนึ่งที่ว่าอย่างชื่นชมต่อพระเชษฐาของ
องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน แม้ว่าพระองค์จะสวรรคตไปนานแล้วก็ตามแต่

⁷² หมายถึง ถ้วยรองรับน้ำยาง เมื่อชาวสวนกรีดยางพารา ซึ่งที่อื่น ๆ จะใช้ถ้วย
รองรับน้ำยางขนาดเล็กกว่านี้ เนื่องจากต้นยางพาราจะให้น้ำยางน้อยกว่า เป็นเพราะอำเภอ
เบตง มีสภาพดินฟ้าอากาศที่เหมาะสมแก่การปลูกยางพารามาก

⁷³ สัมภาษณ์ คนที่ 68, คนไทยพุทธ, 23 พฤศจิกายน 2530.

⁷⁴ หมายถึง ร้านอาหารที่มีชื่อเสียงในด้านความอร่อยในอำเภอเบตง เป็นร้านอาหาร
จีนเก่าแก่ ตั้งอยู่ใกล้สี่แยกหอนาฬิกา ร้านนี้เป็นที่มาของอาหารไก่สับ ซึ่งมีชื่อเสียงมาก.

⁷⁵ สัมภาษณ์ คนที่ 58, คนไทยพุทธ, 19 พฤศจิกายน 2530.

ภาพที่ 44 วันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม ราษฎรทุกกลุ่มในอำเภอเบตงพร้อมใจกันถวายความจงรักภักดี

ความรัก ความเคารพ และความจงรักภักดียังคงฝังแน่นอยู่เสมอมา พระมหากษัตริย์ทรงปฏิบัติ
ราชกิจต่าง ๆ มากมาย เพื่อความสุขของประชาชนชาวไทย ทรงเสด็จไปตามท้องถื่นทุกถิ่นแดน
เพื่อเยี่ยมเยียนดูแลทุกข์สุขของราษฎร ด้วยความเสียสละตลอดมา จากการสังเกตคนไทยพุทธ
ส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะอยู่ในเมืองหรือตามหมู่บ้านห่างไกล จะพบเห็นว่าแทบทุกบ้านจะมีรูปพระบรม
ฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบันและรูปพระบรมวงศานุวงศ์ประดับไว้อยู่
ข้างฝาผนังบ้าน หรือบนหิ้งบูชาเกือบทุกหลังคาเรือน ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงการมีสัญลักษณ์แห่ง
การยึดถือในจิตใจ มีความเคารพและจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

โดยสรุปแล้ว คนไทยพุทธส่วนใหญ่ในอำเภอเบตง จะมีความสำนึกต่อองค์พระมหากษัตริย์
ในระดับที่สูง และจะไม่แตกต่างกับคนไทยเชื้อสายจีนมากนัก เป็นเพราะคนไทยเชื้อสายจีนกับ
คนไทยพุทธมีความผสมกลมกลืนกันได้ดี คนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ก็อยู่อาศัยทำมาหากินอย่างมี
ความสุขภายใต้พระบารมีขององค์พระมหากษัตริย์ สำหรับคนไทยมุสลิมนั้นก็มีความสำนึกต่อองค์
พระมหากษัตริย์ในระดับที่สูงเช่นกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มคนไทยพุทธและกลุ่มคนไทยเชื้อ
สายจีนแล้ว ก็จะอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเล็กน้อย เป็นเพราะความแตกต่างในด้านศาสนาและ
เชื้อชาติเป็นสำคัญ เหนืออื่นใด องค์พระมหากษัตริย์ก็ทรงมีความรักใคร่ มีพระมหากรุณาธิคุณ
ต่อพสกนิกรของพระองค์โดยเท่าเทียมกัน ไม่เลือกเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงทำ
ให้ราษฎรทุกกลุ่มรักใคร่ เคารพ และจงรักภักดีในพระองค์ตลอดมา

ความสำนึกต่อศาสนา

"โลกนี้มีหลายศาสนาเหลือเกิน มากพอที่จะทำให้คนต่างศาสนาเกลียดและโกรธกันได้
แต่ยังไม่มีศาสนาใดที่ทำให้คนทั้งโลกรักกันได้"

(โจนาธาน สวิฟต์)

สถาบันที่มีอิทธิพลต่อความคิดทางการเมืองและการปกครองของไทยอีกสถาบันหนึ่ง คือ
สถาบันศาสนา ศาสนาเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ มีคำสั่งสอนและข้อปฏิบัติที่ทำให้คนเชื่อถือและ
ปฏิบัติตาม ศาสนาเป็นพลังที่สำคัญในประวัติศาสตร์ที่รวบรวมคนที่มีความเคารพในศาสนาเดียวกัน
ไว้ด้วยกัน ศาสนาทุกศาสนาเป็นการจัดหรือรวบรวมระบบของความเชื่อซึ่งขึ้นอยู่กับขนบธรรม-
เนียมประเพณีและการสอน ศาสนาเป็นความเชื่อในเรื่องเทพเจ้าหรือเป็นเรื่องอภินิหารหรือนอก

เหนือหลักรรรมชาติ⁷⁶ ศาสนาจะสืบต่อและถ่ายทอดความคิดความเชื่อแนวปฏิบัติจากคนรุ่นหนึ่ง ไปสู่อีกรุ่นหนึ่งต่อเนื่องกันไป เพราะศาสนาเกิดมีมาแต่โบราณแล้วและถ่ายทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน การถ่ายทอดจากผู้ใหญ่สู่เด็กนั้นก็โดยการเรียนรู้ โดยเด็กเรียนรู้แนวปฏิบัติจากบ้าน (บิดามารดา) ที่มีความเลื่อมใส เคารพ และปฏิบัติตามคำสอนในศาสนานั้น ต่อมาก็ได้รับประสบการณ์ตรงจาก โรงเรียนและวัดหรือโบสถ์⁷⁷

สถาบันที่มีอิทธิพลต่อความสำนึกต่อชาติหรือประชาคมการเมือง (political community) อีกสถาบันหนึ่งคือ สถาบันศาสนา เนื่องจากศาสนาเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ มีคำสั่งสอนและข้อปฏิบัติที่ทำให้คนเชื่อถือและยึดถือปฏิบัติตาม ศาสนาเป็นสถาบันที่สำคัญของโลก⁷⁸ แม้แต่ชาติตะวันตก นับเป็นเอกลักษณ์ที่เป็นพิเศษ นั่นคือ คนไทยมีจิตใจเอื้อเฟื้อต่อศาสนาทุกศาสนา จนกลายเป็นบุคลิกภาพของสังคมไทยที่เปิดโอกาสให้บุคคลนับถือศาสนาต่าง ๆ โดยอิสระ และยอมให้ศาสนาทั้งปวงดำรงคงอยู่ในสังคมไทย

สถาบันศาสนากับสังคมไทยมีความสัมพันธ์ในสาระสำคัญดังนี้⁷⁹

1. ยอมรับศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ แต่ในขณะเดียวกันก็ยอมให้ศาสนาสำคัญต่าง ๆ ได้ตั้งอยู่ในประเทศได้ เช่น ศาสนาฮินดู คริสต์ อิสลาม เป็นต้น และยังเป็นบ่อเกิดสำคัญประการหนึ่งของขนบธรรมเนียมประเพณี กฎเกณฑ์ กฎหมาย ค่านิยม วิถีชีวิตของชาวไทย
2. ศาสนาพุทธเป็นสถาบันสำคัญที่ช่วยให้เป็นจุดรวมจิตใจของคนไทยอย่างแน่นแฟ้นเป็นเหมือนพลังผูกพันคนในชาติเข้าด้วยกันให้ดำรงชีวิตร่วมกัน โดยมีความขัดแย้งน้อยที่สุดและเป็นกลไกที่ช่วยขจัดปัดเป่าความขัดแย้งและสร้างความสงบในสังคม

⁷⁶ Fulton J. Sheen, "Religion," The World Book Encyclopedia 16 (1970) : 207.

⁷⁷ Ibid., p.216.

⁷⁸ สุนัตรา สุภาพ, สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครั้ว ศาสนา : ประเพณี (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2528), หน้า 84.

⁷⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 85.

3. มีความสามารถในการที่จะนำเอาศาสนาพุทธเป็นพื้นฐานของชีวิต และหล่อเลี้ยงทำนุบำรุงศาสนานี้ให้มั่นคงอยู่ได้จนกลายเป็นศูนย์กลางศาสนาพุทธของโลกในปัจจุบัน
4. นำสิ่งที่มีคุณค่าของศาสนาอื่นเข้ามาใช้ผสมผสานกับหลักศาสนาพุทธอย่างไม่ขัดเขิน อาทิ นิธิกรรมของศาสนาพราหมณ์ (การขึ้นบ้านใหม่ การตั้งศาลพระภูมิ ฯลฯ) หรือลัทธิขงจื้อ (การยกย่องบรรพบุรุษ การแสดงความกตัญญูตเวทีต่อผู้มีพระคุณ ฯลฯ)
5. พร้อมทั้งจะเข้าร่วมในกิจการของศาสนาอื่น โดยไม่ถือว่าเป็นการเสื่อมเสียหรือเป็นบาป หรือเป็นแปดต่ออย่างใด
6. ยอมรับการแต่งงานกับคนต่างศาสนาได้ ซึ่งก็นับว่าเป็นสิ่งพิเศษ เพราะสถาบันครอบครัวนี้เป็นพื้นฐานสำคัญของสถาบันสังคม และเป็นความผูกพันอย่างใกล้ชิดระหว่างบุคคลและไม่ว่าหากยึดถือศาสนาอื่นใดนอกเหนือศาสนาพุทธจะเป็นอุปสรรคต่อการอยู่ร่วมกันของครอบครัว
7. ให้ความสำคัญกับทางศาสนาทั้งปวง และยอมรับที่จะให้การคุ้มครองป้องกันศาสนาและลัทธิความเชื่อทั้งหลายที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

ศาสนาพุทธมีความสัมพันธ์กับจิตใจของคนไทย ซึ่งแสดงออกมาในรูปของประเพณีนิสัย วัฒนธรรม หรือความเมตตาปราณี ความโอบอ้อมอารี กตัญญูตเวที เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจเรียกได้ว่าเป็นลักษณะที่มีอยู่เฉพาะในสังคมไทย^{๑๐}

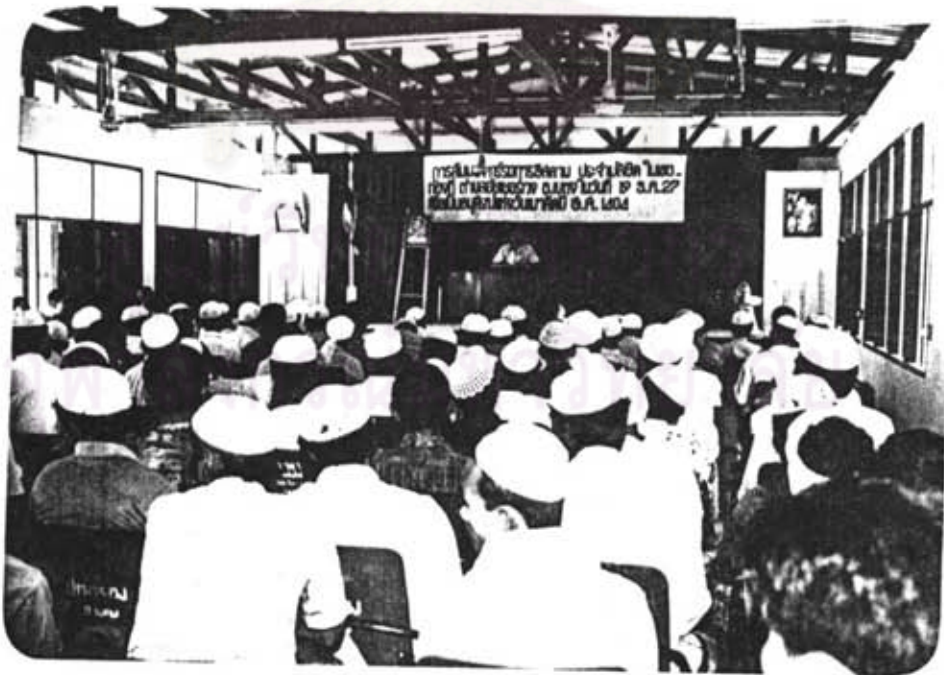
ศาสนาเป็นสถาบันสำคัญของคนไทย สังคมไทยมีความผูกพันกับสถาบันศาสนาในลักษณะพิเศษแตกต่างกับชาติอื่นในโลก โดยเฉพาะชาติตะวันตกนับเป็นเอกลักษณ์ที่เป็นพิเศษนั่นคือคนไทยมีจิตใจเอื้อต่อศาสนา คนไทยยอมรับพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ แต่ในขณะเดียวกันก็ยอมให้ศาสนาสำคัญต่าง ๆ ได้ตั้งอยู่ในประเทศไทยได้ เช่น ฮินดู อิสลาม และศาสนาคริสต์ เป็นต้น และยังเป็นบ่อเกิดสำคัญประการหนึ่งของขนบธรรมเนียมประเพณี กฎเกณฑ์ กฎหมาย ค่านิยม และวิถีชีวิตของชาวไทย

ศาสนาพุทธ เป็นสถาบันที่ช่วยให้เป็นจุดรวมจิตใจของคนไทยอย่างแน่นแฟ้น เป็นเสมือนพลังผูกพันคนในชาติเข้าด้วยกันให้ดำรงชีวิตร่วมกัน โดยมีความขัดแย้งน้อยที่สุด และเป็นกลไกที่

^{๑๐} สุวิน สุขสมกิจ, "พุทธศาสนากับการเปลี่ยนทางสังคม", การเมืองสำหรับประชาชน 1 (มิถุนายน 2519) : 1-84.

ภาพที่ 45 มัสยิดของคนไทยมุสลิมในอำเภอเบตง

ภาพที่ 46 การสัมมนาคณะกรรมการประจำมัสยิดอำเภอเบตง

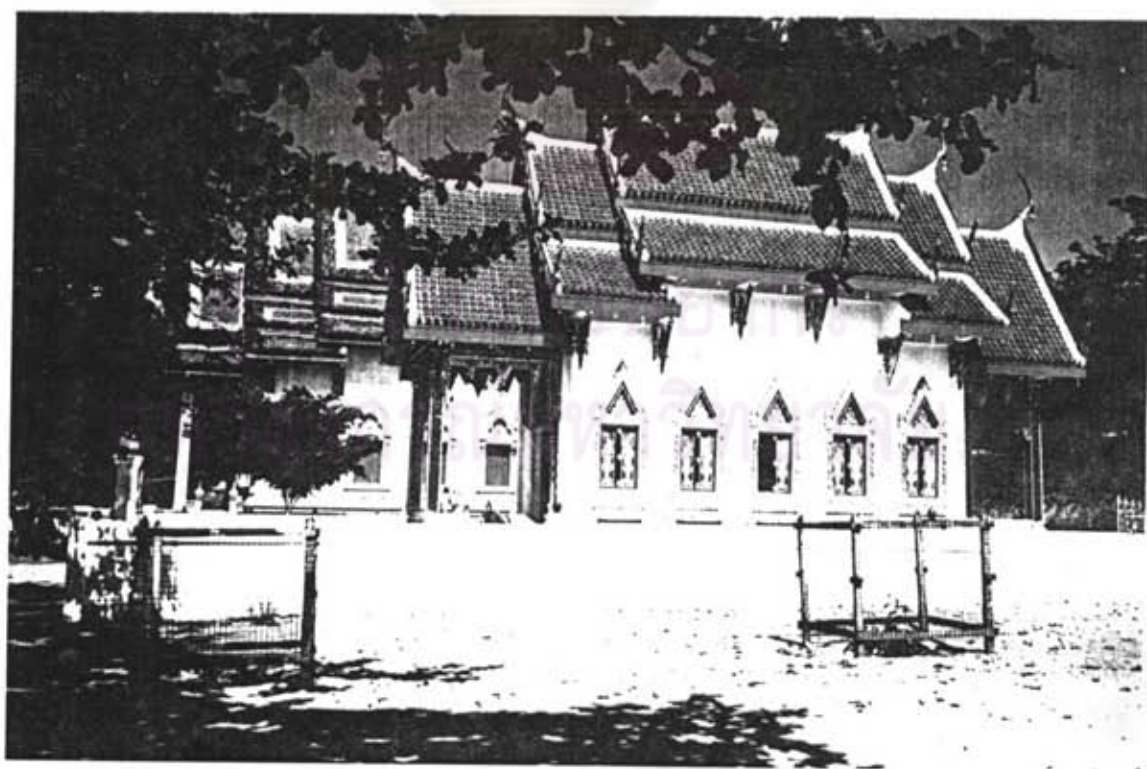
ภาพที่ 47 วัดกวนอิม วัดของคนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตง

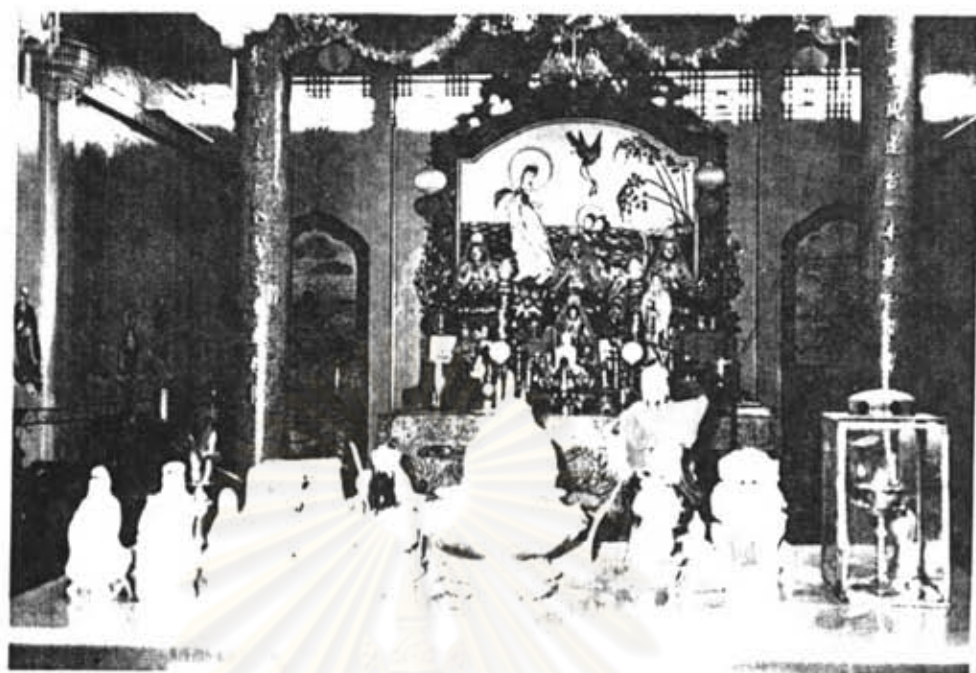
ภาพที่ 48 วัดมุนนิ วัดของคนไทยเชื้อสายจีนอีกแห่งหนึ่ง

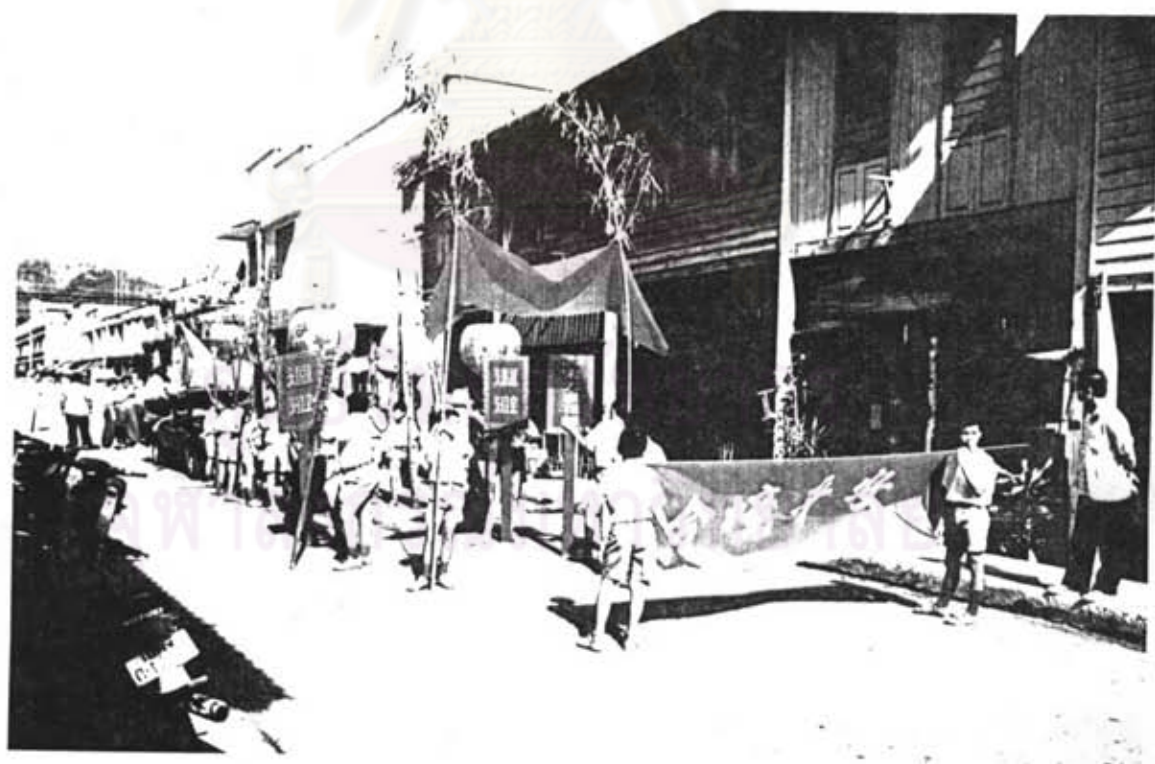
ภาพที่ 49 วัดพระธาตริวาส วัดของคนไทยพุทธในอำเภอเบตง

ภาพที่ 50 วิหารหลวงปู่ทวด ในบริเวณวัดพระธาตริวาส

ภาพที่ 51 ภายในวัดกวนอิม วัดของคนไทยเชื้อสายจีน

ภาพที่ 52 การแสดงออกถึงประเพณีของคนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตง

ช่วยจัดปัดเป่าความขัดแย้งและสร้างความสงบในสังคม เมื่อพุทธศาสนาได้เข้ามาประดิษฐานมั่นคงในประเทศไทยแล้ว จึงเกิดสถาบันวัดพระสงฆ์ขึ้น มีบทบาทเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ทุกอย่าง และในทุก ๆ ระยะเวลาของประชาชนคนไทย พระสงฆ์เป็นตัวแทนในการแสดงบทบาทเป็นผู้นำทางจิตใจของประชาชน

ในชุมชนอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ประกอบไปด้วยคน 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ กลุ่มคนไทย มุสลิม คนไทยเชื้อสายจีน และคนไทยพุทธ ซึ่งแต่ละกลุ่มต่างก็มีประเพณีความเชื่อทางศาสนาเป็นของตนเอง กล่าวคือคนไทยมุสลิมนับถือศาสนาอิสลามมีขนบธรรมเนียมประเพณี ตามแนวศาสนาอิสลาม เช่น การละหมาด การถือศีลอด การเข้าพิธีฮัจญ์ เป็นต้น คนไทยเชื้อสายจีน มีความเชื่อทางศาสนาที่ผสมผสานระหว่างขงจื้อ เต๋า พระพุทธศาสนานิกายมหายานและไหว้เจ้า มีขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นของตนเอง เช่น เช็งเม้ง ไหว้พระจันทร์ ตรุษจีน เป็นต้น ส่วนคนไทยพุทธก็นับถือศาสนาพุทธ มีขนบธรรมเนียมประเพณีเหมือนคนไทยพุทธส่วนใหญ่ของประเทศ เช่น การทอดกฐิน การทอดผ้าป่า การแต่งงาน วันเข้าพรรษา เป็นต้น จากการที่คนไทยมุสลิมและคนไทยเชื้อสายจีน อาศัยอยู่ในอำเภอเบตง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของดินแดนไทย และอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลไทยที่คนส่วนใหญ่ของประเทศเป็นคนไทยพุทธ มีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ คนไทย มุสลิมและคนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่จึงย่อมมีการติดต่อกับคนไทยพุทธ ได้เห็นศาสนาของคนไทย พุทธ ได้เห็นการดำเนินชีวิตของคนไทยพุทธ เห็นวัดและพระสงฆ์ ตลอดจนพิธีกรรมต่าง ๆ ทางพุทธศาสนา เช่น การทำบุญตักบาตร การไหว้พระ การเวียนเทียน เป็นต้น

คนไทยมุสลิมในอำเภอเบตงได้กล่าวถึงพุทธศาสนา ไว้ว่า

"คนศาสนาอิสลาม เราจะเข้าใจศาสนาเขาเท่านั้น คนศาสนาอื่น เราจะไม่ยุ่งเลย... ศาสนาพุทธเป็นอย่างไรนั้นก็ไม่ต้องรู้เรื่อง เพียงแต่รู้ว่ามัสยิด เข้า ๆ มีพระออกมาเดินรอบตลาด มีคนไปทำบุญเอาอาหารไปให้ ศาสนาอิสลามไม่มีพระ ใครรักพระเจ้ามาก ศรัทธาพระเจ้ามาก ทำตามคำสอนของพระเจ้า คนนั้นก็เป็นคนดีที่สุด ไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย พระไทยมีแต่ผู้ชายเท่านั้น แล้วผู้หญิงเป็นคนไม่ดีหรือ...อย่างคนไทยไปวัด ไหว้พระคนไทยชอบมีสร้อยแขนพระ เบตงร้านทำพระก็หลายร้าน คนอิสลามทำไม่ได้ ไหว้อะไรก็ไม่ได้เป็นพระก็บาป คนเราต้องแต่งงานตามธรรมชาติไปฝันไม่ได้ เป็น

หน้าที่ เป็นสิ่งที่พระเจ้ากำหนดมา อิสลามห้ามเด็ดขาด ให้อะไรไม่ได้ทั้งนั้น นอกจากพระเจ้าองค์เดียวเท่านั้น"^๑

"เราคนมุสลิม นับถือศาสนาอิสลาม ถือว่าศาสนาเราคือที่สุด ไม่มีพระเจ้าอื่นอีก คนนอกศาสนาเราถือว่าเป็นบาป พวกที่พระเจ้าไม่รัก พวกนี้เวลาตายไปแล้ว ในวันสุดท้ายของโลก วันฟื้นคืนชีพ"^๒ ซึ่งเป็นวันที่พระเจ้าจะพิพากษาโลก พวกนอกศาสนาอิสลามจะถูกนำมาเป็นพิน เพื่อเผาคน มุสลิมที่เป็นคนบาป...ศาสนาพุทธ เป็นเรื่องนอกศาสนาเรา เราไปยุ่งไม่ได้เป็นบาป..."^๓

"ศาสนาพุทธ เป็นศาสนาของคนไทย ก็ดีสำหรับเขา ถ้าเขาเชื่อ เขาเคารพ เพราะศาสนาก็สอนให้เป็นคนดีทำดีอยู่แล้ว ศาสนาพุทธก็ห้ามคนกินเหล้า ห้ามคนเล่นการพนัน ห้ามคนไปเล่นกับลูกเมียคนอื่น...แต่เราคนอิสลามไปยุ่งศาสนาพุทธไม่ได้ บาป พระในศาสนาพุทธก็กินหมู ซึ่งเราอิสลามถือว่าบาปมาก คนไทยก็ไหว้พระ ไหว้พระพุทธรูป คนอิสลามทำไม่ได้บาป...เราคนอิสลามไม่สนใจเรื่องนอกศาสนา ตั้งแต่เราเกิดมาจนปานนี้ ยังไม่เคยเจอคนอิสลามเปลี่ยนไปนับถือศาสนาอื่นเลย เคยได้ยินแต่ว่าคนอิสลามคนหนึ่งที่พัก แต่เขาเป็นคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม ไม่เหมือนเรา เขาไปบวชพระ แต่ไม่นานเขาก็ทิ้ง กลับมาเป็นอิสลามอีก"^๔

"ศาสนาพุทธ เป็นอย่างไร ผมไม่รู้เรื่องเลย รู้แต่ว่ามีพระ เห็นพระเดินไปไหนมาไหน

^๑ สัมภาษณ์ คนที่ 13, คนไทยมุสลิม, 21 พฤศจิกายน 2530.

^๒ คนมุสลิมนั้นต้องศรัทธาว่า โลกนี้เป็นโลกแห่งการทดลอง เป็นโลกที่ไม่จริงยั่งยืนจะต้องมีวันแตกสลาย ซึ่งวันนั้นเรียกว่า วันกิยามะห์ หรือวันแห่งการพิพากษา เป็นวันที่ทุกชีวิตจะบังเกิดขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง เพื่อถูกชำระการกระทำต่าง ๆ ที่เขาได้ประกอบไว้ในโลกนี้ อนึ่งกิยามะห์หรือปรโลก เป็นวันที่เมื่อเกิดขึ้นแล้ว ไม่มีวันที่จะถึงซึ่งกาลอวสาน มนุษย์และสรรพสิ่งทั้งหลายเมื่อเกิดขึ้นแล้ว จะคงอยู่ตลอดไปชั่ววันจันทร์

^๓ สัมภาษณ์ คนที่ 4, คนไทยมุสลิม, 16 พฤศจิกายน 2530.

^๔ สัมภาษณ์ คนที่ 24, คนไทยมุสลิม, 2 ธันวาคม 2530.

เวลาวันสำคัญทางศาสนาพุทธก็เห็นเด็กนักเรียนไปเวียนเทียนที่วัด วันปีใหม่ก็มีคนมาทำบุญให้พระที่สี่แยกหอนาฬิกา เห็นมีคนเดินเร็วขายของ ชอบเอารูปปั้นหลวงปู่แหวน มาเดินขายตามบ้านคนบ่อย ๆ คนไทย คนจีน ก็ชอบซื้อไปไหว้ไปบูชา คนมุสลิมทำอย่างนั้นไม่ได้ คนมุสลิมไม่ไหว้อะไร มุสลิมมีพระเจ้าองค์เดียวคือพระอัลลอฮ์ พระเจ้าจะอยู่ตลอดเวลา กับคนมุสลิม ไปทำอะไร พระเจ้าก็รู้หมด ไปอ่านหนังสือศาสนาพุทธก็บาป เพราะศาสนาอิสลามยังรู้ไม่หมดเลย จะไปรู้ศาสนาอื่นได้ยังไง คนมุสลิมไม่รู้เรื่องศาสนาพุทธ ไม่สนใจด้วย ผมวัดไทยยังไม่เคยเข้าไปเที่ยวเลย อยู่เบตงมาเกือบ 40 ปีแล้ว ไม่เคยไปวัดไทยแม้แต่ครั้งเดียว เคยเห็นแต่พระเดินอยู่ตามถนน..."^{๖๖}

"ศาสนาพุทธเป็นอย่างไรนั้น ผมพอรู้บ้าง เพราะเคยเรียนมาจากโรงเรียน เรื่องเกี่ยวกับประวัติพระพุทธรเจ้า ศิล 5 แต่ตามศาสนาอิสลามแล้ว จะไปเรียนรู้ศาสนาอื่นไม่ได้ นอกจากอิสลามเท่านั้น คนมุสลิมแก่ ๆ นั้น เขาจะไม่ยุ่งกับศาสนาพุทธเลย จะไปทำบุญกับศาสนาอื่นไม่ได้ บาป คนอิสลามจึงไม่ยอมส่งลูกเข้าเรียนหนังสือในโรงเรียนไทย เพราะเหตุนี้ อยากให้ลูกเรียนแต่ศาสนาอิสลามอย่างเดียว แต่เดี๋ยวนี้มันเปลี่ยนไป โลกมันเจริญขึ้น ถ้าไม่เรียนก็ไม่มีความรู้ ทำอะไรไม่ได้ ในเบตงคนมุสลิมที่เป็นหมอจึงไม่มีแม้แต่คนเดียว..."^{๖๗}

จากการศึกษาวิจัยพบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่า คนไทยมุสลิมในอำเภอเบตงที่สัมภาษณ์ทั้งหมดจะมีความรู้ ความเข้าใจน้อยมากต่อศาสนาพุทธ อันเป็นศาสนาประจำชาติไทย และคนไทยส่วนใหญ่นับถือ คนไทยมุสลิมเหล่านั้น มีความเชื่อมั่น ศรัทธาว่า ศาสนาอิสลามที่ตนนับถืออยู่นั้น เป็นศาสนาที่ดีที่สุด สมบูรณ์ที่สุดสำหรับมนุษยชาติ ในขณะที่เดียวกันก็คิดว่าศาสนาอื่น ๆ เช่น ศาสนาพุทธเป็นเรื่องของคนบาป ที่ตนไม่สมควรจะเข้าไปเกี่ยวข้อง การที่จะเข้าใจในความคิด ความรู้สึก ของคนไทยมุสลิมนั้น จำเป็นที่จะต้องเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเบื้องต้นของศาสนาอิสลาม เพราะปรัชญาเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญของศาสนาอิสลาม"^{๖๗}

^{๖๖} สัมภาษณ์ คนที่ 9, คนไทยมุสลิม, 28 พฤศจิกายน 253๐.

^{๖๖} สัมภาษณ์ คนที่ 19, คนไทยมุสลิม, 15 พฤศจิกายน 253๐.

^{๖๗} อารง สุทธศาสตร์, พื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมไทย (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บริษัทประชาชนจำกัด, 2528), หน้า 401-406.

ปรัชญาพื้นฐานที่สำคัญของศาสนาอิสลาม

1. ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาของพระเจ้า มีการระบุอย่างชัดเจนในคัมภีร์อัลกุรอานว่า ศาสนาอิสลามนั้นเป็นบัญญัติของพระเจ้าโดยตรง ที่ทรงประทานลงมาให้มนุษย์ชาติ เพื่อเป็นแนวในการดำรงชีวิต หรือแม้แต่ท่านศาสดามุฮัมมัดเองก็ไม่เคยแอบอ้างว่า ได้มีส่วนในการบัญญัติศาสนาอิสลาม กลังตรงกันข้าม ท่านได้เตือนเสมอ ๆ ว่าให้แยกออกให้เด็ดขาดระหว่างบัญญัติในคัมภีร์และคำสอนของท่านเอง ถ้าปรากฏว่าคำกล่าวหรือการปฏิบัติของท่านขัดแย้งกับคัมภีร์ให้ยึดคัมภีร์เป็นหลัก หรือว่า ถ้าประสงค์จะวินิจฉัยเรื่องใด ๆ เกี่ยวกับศาสนาให้ยึดคัมภีร์ก่อน แล้วจึงดูแบบอย่างจากท่านศาสดาเป็นส่วนประกอบ

ความเชื่อในศาสนาแห่งพระเจ้าของชาวมุสลิม นับเป็น เรื่องสำคัญยิ่งที่บั่นโลกทัศน์ของชาวมุสลิมเกี่ยวกับศาสนาและชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน ทำให้ศาสนาอยู่ในที่สูงกว่าสิ่งอื่นใดทั้งหมด และทำให้ศาสนาอยู่เหนือระบบหรือลัทธิใด ๆ ที่สรรสร้างโดยมนุษย์ทั้งในอดีตปัจจุบันและอนาคต เพราะฉะนั้นการยึดถือในลัทธิอื่นใดสำหรับชาวมุสลิม จะยึดได้ก็ในส่วนที่ไม่ขัดแย้งกับคำสอนของอิสลามเท่านั้น เหตุอื่นใดนั้นก็คือลัทธิที่พระเจ้าประทานลงมา

2. ศาสนาอิสลามมีความสมบูรณ์ เนื่องจากชาวมุสลิมเชื่อว่าศาสนาอิสลามเป็นบัญญัติของพระเจ้า เมื่อเป็นดังนั้นก็ต้องเชื่อว่าศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่สมบูรณ์ที่สุดในแง่ของความถูกต้องและความเหมาะสมทั้งในด้านเนื้อหาและยุคสมัย ทั้งนี้ก็เนื่องจากว่าพระเจ้าเป็นผู้ซึ่งล่วงรู้อย่างแท้จริงเกี่ยวกับความเป็นไปของมนุษย์และธรรมชาติทั้งหมด เพราะสิ่งเหล่านี้ทั้งหมดล้วนแต่เป็นสิ่งที่พระองค์เสกสร้างขึ้นมา ยิ่งกว่านั้นพระองค์ย่อมล่วงรู้ตลอดกาลเวลาไม่ว่าจะเป็นอดีต ปัจจุบันและอนาคต

มุสลิมเชื่อว่าระบบหรือลัทธิใดที่สร้างโดยมนุษย์เองนั้นจะมีความบกพร่อง ใช้ปฏิบัติได้ไม่สมบูรณ์ เพราะว่ามีมนุษย์เองนั้นไม่มีความรู้หมดหรือถูกต้องเสมอไปเกี่ยวกับตนเองและความเป็นไปของโลก โดยเฉพาะในอนาคต เมื่อเป็นเช่นนี้ระบบหรือลัทธิใด ๆ จึงประสบปัญหาการนำมาใช้เกิดความผิดพลาดและจะต้องปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ตลอดเวลา เพราะจุดนี้เองที่ทำให้ชาวมุสลิมขาดความเชื่อมั่นในลัทธิการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมที่เป็นอยู่ และพยายามหาทางที่จะนำระบอบของอิสลามเข้ามาแทนที่ เพื่อจรรโลงสังคมให้มีความสุขสมบูรณ์

อย่างแท้จริง

3. ความเป็นเอกภาพของพระเจ้า ในเรื่องความเป็นเอกภาพของพระเจ้านี้ ภาษาอาหรับเรียกว่า เตาฮีด เป็นหลักซึ่งมุสลิมถือเป็นฐานที่สำคัญที่สุดแห่งความศรัทธาในศาสนาอิสลาม และเป็นที่มาที่สำคัญแห่งโลกทัศน์ของชาวมุสลิม หลักเตาฮีดนี้ หมายถึง ความศรัทธาอย่างจริงจังในเรื่องที่ว่า

3.1 พระเจ้ามีเพียงหนึ่งเดียวเท่านั้น ไม่มีพระเจ้าหรือเทพเจ้าอื่นใดไม่ว่าจะในระดับเดียวกัน หรือระดับรอง ๆ ลงมา หรือเป็นผู้ช่วยพระองค์ เพราะฉะนั้นคำพูดว่า "สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก" หรือคำพูดทำนองนี้เรามักจะใช้ในคำอวยพร จึงเป็นที่ห้ามโดยเด็ดขาดในศาสนาอิสลาม ชาวมุสลิมทั่วไปจะมีความระมัดระวังมากในการใช้คำพูดหรือการกระทำใดที่ส่งออกมาในทางที่จะตั้งภาคีกับพระเจ้า ซึ่งภาษาอาหรับเรียกว่า ชิริก ซึ่งทำให้บุคคลนั้นสูญเสียความเป็นมุสลิมทันที ซึ่งเป็นบาป มุสลิมทุกคนพยายามหลีกเลี่ยงที่สุด เพราะฉะนั้นคำอวยพรที่ว่า "ขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในโลก..." จะไม่หลุดออกจากปากของมุสลิม เพราะเป็นการยกสิ่งศักดิ์สิทธิ์อื่น ๆ ว่ามีส่วนในการกำหนดความทุกข์สุขของมนุษย์

ความเชื่อในเรื่องเอกภาวะหรือความเป็นหนึ่งเดียวของพระเจ้าถือว่าเป็นประตูแห่งอิสลาม คนที่จะเป็นมุสลิมจึงต้องเริ่มต้นด้วยคำสาบานว่า "ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์และมุฮัมมัดเป็นศาสนดาของอัลลอฮ์" วลีสองคำนี้จะปรากฏอยู่บ่อย ๆ ในคำกัร้อล-กูรอ่าน และมุสลิมทุกคนกล่าววันละหลาย ๆ ครั้งในบทนมัสการห้าเวลาของแต่ละวัน

3.2 สืบเนื่องจากความเชื่อที่ว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์แล้ว ยังจะต้องเชื่อต่อไปว่า พระองค์เป็นผู้สร้างสรรค์สิ่งในสากลจักรวาล สำนวนที่ว่า "เกิดขึ้นเอง" "เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ" จึงเป็นที่ค้านกับความเชื่อของมุสลิม ในคัมภีร์อัล-กูรอ่าน ได้มีการย้ำแล้วย้ำอีกในเรื่องการสร้างสรรค์สิ่งของพระเจ้าพร้อมด้วยการเสนอเหตุผลและหลักฐานต่าง ๆ เพื่อมุสลิมได้เข้าใจและศรัทธา ชื่อของพระเจ้าที่มุสลิมนับถือนอกจากจะเรียกว่า อัลลอฮ์ ยังมีชื่อเรียกอีก 98 ชื่อ ชื่อหนึ่งในบรรดา 99 ชื่อนี้ คือ อัลคอลลิก (ผู้ทรงสร้าง)

3.3 ความศรัทธาในเรื่องการสร้างของพระเจ้าจะติดตามด้วยความศรัทธาที่ว่า พระเจ้าเป็นผู้ทรงควบคุมการเคลื่อนไหวและความเป็นไปของสิ่งที่พระองค์สร้างขึ้นมา เช่น การเคลื่อนไหวของระบบสุริยจักรวาล การเกิดการตายของมนุษย์ ความเป็นไปในชีวิตมนุษย์ และสิ่งมีชีวิตทั้งปวง และปรากฏการณ์อื่น ๆ ทั้งหมดในโลก การควบคุมและการบันดาลทั้งปวงนั้นเกิดขึ้น

โดยกรรมวิธีของพระองค์เอง ไม่มีใครล่วงรู้ได้ พระองค์เป็นสาเหตุแรกที่ทำให้สาเหตุทั้งหลายเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและสลับซับซ้อน ถ้าจะเปรียบเทียบให้พอเข้าใจง่าย ๆ อาจเปรียบเทียบกับ การเคลื่อนที่ของรถยนต์ ถ้าจะถามว่ารถวิ่งได้อย่างไร เราสามารถจะตอบได้ต่าง ๆ นานา แล้ว แต่เราจะมองตรงจุดไหนหรือตรงขั้นตอนใดของกลไกรถยนต์ เช่น เพราะการหมุนของล้อ เพราะ การดันของลูกสูบ ฯลฯ หรือรถจะวิ่งได้เพราะมีน้ำมันมีไฟฟ้า ฯลฯ เหล่านี้เป็นต้น แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ ไม่พบต้นเหตุ คือ ผู้ขับหรือคน ถ้าปราศจากการนั่งขับของผู้ขับแล้วทุกสิ่งทุกอย่างจะหยุดนิ่งหมดไม่ ว่าจะเป็น ล้อ หรือ ลูกสูบหรือพัดลม หรือชิ้นส่วนอื่น ๆ โดยหลักการดังกล่าวข้างต้นทำให้มุสลิม เชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นเป็นการบันดาลของพระเจ้า

4. ศาสนาอิสลาม คือ สถาบันเบ็ดเสร็จ หรือศาสนาที่มีข้อบัญญัติในทุกแง่มุมของ ชีวิตมนุษย์ การยึดถือศาสนาว่าเป็นเพียงส่วนหนึ่งของชีวิตแทนที่จะ เป็นทุกส่วนของชีวิตไม่ใช่ เจตนาธรรมของศาสนาอิสลาม ถ้าเราตรวจสอบเนื้อหาของคัมภีร์อัล-กุรอาน และคำสอนของท่าน ศาสดาแล้วเราจะพบอย่างชัดเจนว่า มีบัญญัติและคำสอนครอบคลุมทุกแง่มุมของชีวิต แม้แต่ใน เรื่องการวิทยาการ เช่น เทคโนโลยี ชีววิทยา ดาราศาสตร์ แพทย์ศาสตร์ โภชนาการ ฯลฯ ก็มี ปรากฏอย่างชัดเจนในคัมภีร์และฮาดิษ หรือ คำสอน และเยี่ยงอย่างทางพฤติกรรมของท่านศาสดา

5. ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่ไม่ได้แบ่งแยกระหว่างพระกับฆราวาสหรือผู้ทรงศาสนา และบุคคลธรรมดา ทุกคนมีภาระหน้าที่ทางศาสนาเท่าเทียมกันหมด ไม่มีใครมีสิทธิพิเศษเหนือใคร หรือจะต้องปฏิบัติภารกิจทางศาสนาไม่เท่าเทียมกัน ทุกคนเท่าเทียมกันหมดในทางศาสนา เพราะ ฉะนั้นอิสลามจึงมิได้กำหนดตำแหน่งใด ๆ ของบุคคล เพื่อให้มีความเหลื่อมล้ำทางสิทธิหน้าที่แต่ประ การใด ถึงแม้ว่าในทางปฏิบัติได้มีการกำหนดภาระหน้าที่บางประการ เช่น อิหม่าม คอตีบ บิลาล ประจํามัสยิด หรือตำแหน่งจุฬาราชมนตรีในประเทศไทย แต่เป็นการกำหนดทางสังคมเท่านั้นเพื่อ ให้รับผิดชอบในด้านการประสานงานและการบริหาร แต่ตำแหน่งเหล่านี้ไม่มีความเหลื่อมทางสิทธิ หน้าที่ทางศาสนาแต่ประการใดนอกจากเป็นบุคคลธรรมดาคนหนึ่ง ฉะนั้นเราจะเห็นตัวอย่างจาก การนมัสการหมู่ เช่น การนมัสการในวันศุกร์ ซึ่งทุกคนจะต้องไปนมัสการร่วมกันที่มัสยิด ทุกคนยึด ถือในทางปฏิบัติว่าใครมาก่อนให้อยู่แถวหน้า ใครมาทีหลังก็อยู่แถวหลัง เพราะฉะนั้นถ้าษัตริย์หรือ ผู้นำประเทศเผด็จการสายก็ต้องอยู่แถวหลังสุด

อย่างไรก็ดี อิสลามได้แบ่งชั้นของคนออกตามคุณภาพหรือความดีงาม เช่น คนที่มีความรู้ อยู่เหนือคนที่ไม่มีความรู้ คนที่ศรัทธาศาสนาอยู่เหนือคนที่ไม่ศรัทธาศาสนา คนที่มีความซนติดกนอยู่เหนือคนที่ห้วนไหวและอ่อนแอ เหล่านี้เป็นต้น การแบ่งชั้นของคนในทำนองนี้ได้มีการระบุอย่างแจ่มชัดในศาสนาอิสลามซึ่งแน่นอน บุคคลสองระดับที่กล่าวนี้จะได้รับความโปรดจากพระเจ้ามากน้อยไม่เท่ากัน

6. ความสมดุลระหว่างโลกนี้และโลกหน้า ศาสนาอิสลามประกอบด้วยพื้นฐานสองประการ คือ ความศรัทธาและการปฏิบัติตามความศรัทธา (อิบาดะห์) พื้นฐานสองประการนี้จำเป็นจะต้องดำเนินไปด้วยกัน จะขาดอันใดอันหนึ่งมิได้ ความศรัทธาโดยไม่ปฏิบัตินั้นจะไม่นำไปสู่ประโยชน์อะไรเลย ในทางตรงกันข้าม การปฏิบัติโดยไม่มีศรัทธาจะเป็นพฤติกรรมที่ไร้ความหมาย ไร้ทิศทาง

ในด้านความศรัทธานั้นที่สำคัญที่สุดมุสลิมจะต้องศรัทธาในเอกภาพของพระเจ้าศรัทธาในศาสดา ศรัทธาในคัมภีร์ ศรัทธาในเทวทูตของพระเจ้า ศรัทธาในวันแห่งการตัดสิน และศรัทธาในการมีแห่งสวรรค์และนรก ส่วนในด้านการปฏิบัตินั้นมุสลิมจะต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติและละเว้นในข้อห้ามในการดำรงชีวิตประจำวันซึ่งมีข้อกำหนดไว้มากมายครอบคลุมทุกแง่มุมของชีวิต อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติซึ่งถือว่าเป็นเสาหลักของอิสลามนั้นมีด้วยกัน 5 ประการ คือ 1) การปฏิญาณว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์ และมุฮัมมัดเป็นศาสดาของอัลลอฮ์ 2) การดำรงการนมาสการวันละห้าเวลา 3) การถือศีลอดในเดือนรอมฎอน 4) การชำระภาษีศาสนา (ซะกาต) และ 5) การไปแสวงบุญ ณ นครเมกกะ

จากหลักการที่เป็นพื้นฐานทางความคิด ความรู้สึกดังกล่าว จึงทำให้คนไทยมุสลิมในอำเภอเบตง มีความนับถือ ศรัทธา และเชื่อมั่นในศาสนาอิสลาม ศาสนาเดียวเท่านั้น แม้ว่าคนไทยมุสลิมเหล่านั้นจะอาศัยอยู่ร่วมกันกับคนไทยพุทธ มีการติดต่อสมาคมกับคนไทยพุทธได้เห็นวัด พระสงฆ์ ได้เห็นประเพณีต่าง ๆ ทางศาสนาของไทย เช่น การทำบุญตักบาตร การเวียนเทียนในวันวิสาขบูชา การแต่งงาน เป็นต้น แต่สิ่งเหล่านี้ไม่ได้มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของคนไทยมุสลิมเลย การที่จะเปลี่ยนแปลงคนไทยมุสลิมให้หันมานับถือศาสนาพุทธ จึงเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้เลยโดยสรุปแล้ว ความสำนึกของคนไทยมุสลิมในอำเภอเบตงต่อศาสนาพุทธจึงอยู่ในระดับที่ต่ำมาก

สำหรับกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตง ได้กล่าวถึงเรื่องศาสนาไว้ว่า

"...ถึงแม้ผมจะเป็นคนจีน ก็นับถือศาสนาพุทธเหมือนกัน แม้จะไหว้เจ้า มีประเพณีแบบจีน แต่ก็มีพระพุทธรูปอยู่ที่บ้านด้วย รูปพ่อท่านคล้ายก็มี ผมเองยังแขวนพระเลย ดูลีหลายองค์ มีหลวงพ่อกวด หลวงพ่อคล้าย แล้วก็พระสมเด็จ เวลาจตุรปูไหว้เจ้า วันหนึ่งก็จุดหลायดอก ไหว้เจ้าที่ ไหว้ปู่ย่าตายาย ไหว้เจ้าที่หน้าบ้าน แล้วก็ไหว้พระพุทธรเจ้า คนจีนเก่า ๆ ที่มาจากเมืองจีนสมัยก่อน ส่วนมากไม่รู้จักศาสนาพุทธ แต่พออยู่เมืองไทยนาน ๆ เข้าก็ชอบ แต่ผมเกิดเมืองไทยเกิดมาก็เห็นพระเห็นเจ้าแล้ว วัดผมก็ไปเหมือนกัน แต่ไม่บ่อย..."^{๑๑}

"ศาสนาพุทธดี ทุกศาสนาดีทั้งนั้น คำสอนต่าง ๆ ก็มีไว้เพื่อสอนให้คนดี ศาสนาพุทธก็สอนไม่ให้คนฆ่าสัตว์ ไม่ให้กินเหล้า ไม่ให้เล่นการพนัน ให้ตัดกิเลส ให้มีเมตตา ทำไมจะไม่ดี ใครทำได้ก็ดีทั้งนั้น คนมันไม่ทำเอง อย่างคนจีนชอบเล่นการพนัน เล่นไป เล่นจนกระจอก เวลาแพกลับมามีเงินหมด ก็ทะเลาะกับเมีย จีนสวนบางคน"^{๑๒} ตัดยางกับเมียแทบตาย เวลาเอายางไปขายตลาด แล้วก็ไปเล่นไป เจ้งหมด กลับมาบ้านทะเลาะกับเมีย เมียด่ากลุ้มใจไปผูกคอตายเลยถ้าเขาทำตามคำสอนทางศาสนา ตัวเอง ลูกเมียก็ไม่ต้องเดือดร้อน ...ผมพ่อแม่เป็นจีน พ่อแม่ไม่ค่อยรู้เรื่องศาสนาพุทธ แต่ผมเป็นลูกเกิดเบตง เกิดเมืองไทย เด็ก ๆ ไปเรียนหนังสือ วันศุกร์ก่อนกลับบ้าน ก็ต้องประชุมสวดมนต์ก่อน วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา ก็ต้องไปหาดอกไม้ รูปเทียน ไปเวียนเทียนที่วัด นักเรียนก็ไปกันทุกโรงเรียน...แต่โตแล้วพอออกจากโรงเรียนยังไม่เคยไปเวียนเทียนอีกเลย ศาสนาอิสลาม ผมไม่ค่อยรู้เรื่อง เห็นสวดทั้งวันทั้งคืน ก็ไม่เห็นคนแขกจะมีอะไรดีขึ้น ผมไม่เชื่อเรื่องพระเจ้า มีใครเคยพบเคยเห็นบ้าง มัวไปเชื่อพระเจ้าอดตายพอดี..."^{๑๓}

^{๑๑} สัมภาษณ์ คนที่ 41, คนไทยเชื้อสายจีน, 27 พฤศจิกายน 2530.

^{๑๒} จีนสวน หมายถึง คนจีนที่มีอาชีพทำสวนยางพารา และส่วนมากจะมีบ้านอยู่ในสวนยางพารานั้น หรืออยู่ในหมู่บ้านบริเวณใกล้เคียงกับสวนยางพารา

^{๑๓} สัมภาษณ์ คนที่ 46, คนไทยเชื้อสายจีน, 25 พฤศจิกายน 2530.

"เรานับถือศาสนาพุทธ ลูกชายยังบวชที่วัดกิโล 7 เลย การบวชก็ดี ถ้าว่แม่ได้บุญ ตัวลูกเองก็จะได้เป็นคนดี เวลาแม่เขาไปหาเขาที่วัด เขายังสั่งห้ามแม่เขาฆ่าสัตว์มาอีก เป็นเด็ดขาด ห้ามฆ่าไก่ฆ่าเป็ด ห้ามซื้อปลาเป็น ๆ มากิน คนจีนก็รู้อยู่แล้ว วันใหญ่ก็ต้องฆ่าไก่ฆ่าเป็ดไหว้เจ้า แต่เดี๋ยวนี้เขาไม่ฆ่าแล้ว ไปหาซื้อที่เขาฆ่าแล้วจากตลาด ก็ดีเหมือนกัน...ที่บ้านเดี๋ยวนี้อีกมีไหว้เจ้านิดหน่อยเท่านั้น มีเจ้าที่กับบรรพบุรุษร่วมกัน ซึ่งศาสนาพุทธก็สอนเหมือนกัน คนเราต้องมีกตัญญู...แต่วันใหญ่ก็ยังมีการเผาแบบจีนอยู่ ต่ขจีนก็ตื่นมาไหว้เจ้าตั้งแต่กลางคืน เช็งเม้ง^๑ ก็ไปไหว้กิโล 4^๒ ดู ๆ ไปแล้ว คนจีนมันมีไปหมด ปน ๆ กัน ส่วนใหญ่ก็เป็นแบบนี้ทั้งนั้น"^๓

"ศาสนาพุทธเป็นอย่างไบบ้าง สอนอะไรบ้าง ไม่ค่อยรู้ละเอียดนัก เพราะที่บ้านก็ยังไหว้เจ้าแบบจีนอยู่ เป็นเพราะพ่อแม่ยังอยู่ พ่อแม่เป็นคนควบคุมดูแลหมด และเขาก็แก่แล้วยังยึดถือแบบจีนทุกอย่างหมด ไปทำแบบคนไทยถูกด่า แต่ก็เวลาเห็นแกไปวัดกวณเิม ในวัดก็เห็นมีพระพุทธรเจ้าเหมือนกัน...ศาสนาพุทธเราก็คิดว่าดี ถ้าไม่ดีจะมีคนนับถือหรือลือนับถือพุทธเหมือนกันลือว่าดีหรือเปล่า มันต้องดีอยู่แล้ว คนจีนไปบวชพระเยอะแยะ ไร่คนชายหมยอย่างไม่เห็นหรือ ไปบวชพระปานนี้ก็ปีแล้ว ยังไม่สึกเลย...ถ้ามีลูกก็อยากให้ลูกนับถือศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลามไม่เอาอยู่แล้ว กินหมกก็ได้ นับถือสวดแต่พระเจ้าไม่รู้พระเจ้ามันอยู่ที่ไหน..."^๔

"ศาสนาพุทธ ดี ดีมากเลย เราก้เป็นลูกศิษย์หลวงพ่อดปากน้ำ ทุกวันนี้ก็เลิดหมดแล้ว เบอรรก็เลิกขายแล้ว เรามีความเชื่อว่ากรรมมีจริงที่คนเราต้องทนทุกข์อยู่ทุกวันนี้ เพราะ

^๑ เช็งเม้ง เป็นเทศกาลเช่นไหว้บรรพบุรุษ ได้รับอิทธิพลมาจากลัทธิขงจื้อที่ถือว่าความกตัญญูเป็นสิ่งสำคัญ จะอยู่ในระยะก่อนและหลังวันที่ 5 เมษายน เล็กน้อย ญาติพี่น้องที่อยู่ไกล ๆ กัน จะมาทำพร้อมหน้าในวันนี้ นอกจากจะไปเคารพหลุมฝังศพ เพื่อเป็นการแสดงความกตัญญูแล้ว ยังถือเป็นการคิริมกตต่อตัวเองด้วย

^๒ เป็นชื่อที่ชาวบ้านเรียกสุสานที่ฝังศพของคนจีนในอำเภอเบตง เพราะตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองอำเภอเบตง 4 กิโลเมตร

^๓ สัมภาษณ์ คนที่ 35, คนไทยเชื้อสายจีน, 1 ธันวาคม 2530.

^๔ สัมภาษณ์ คนที่ 28, คนไทยเชื้อสายจีน, 11 พฤศจิกายน 2530.

สร้างเวรกรรมมาทั้งนั้น เข้า ๆ เราก็ใส่บาตรพระทุกเช้า วันเกิดก็ซื้อนกที่เขาขัง ชื่อ ปลาตุ๊กในตลาดไปปล่อย... พ่อแม่เราก็ไม่ค่อยนับถือเท่าไร เขาก็ยังไหว้เจ้าแบบจีนอยู่ แต่พ่อแม่ก็ไม่เคยว่าเรา เลย ๆ "๑๕

ในการศึกษาวิจัยพบว่าข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่า คนไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในอำเภอเบตง ซึ่งมีบรรพบุรุษเดินทางมาจากจีนแผ่นดินใหญ่ หลายระลอก หลายมณฑล หลายแซ่ เมื่อมาตั้งถิ่นฐานในอำเภอเบตง ก็อยู่กันเป็นกลุ่มเป็นย่าน ทำมาหากินออกสู่ออกหลาน กลายเป็นคนไทยเชื้อสายจีน คนไทยเชื้อสายจีนเหล่านี้ได้เกิดและเติบโตขึ้นในชุมชนอำเภอเบตง ซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่มีความเชื่อทางศาสนาที่แตกต่างจากความเชื่อทางศาสนาของคนรุ่น ปู่ ย่า ตา ยาย ได้เข้าโรงเรียนไทยที่มีครูอาจารย์เป็นคนไทย ได้สังสรรค์พบปะกับเพื่อนร่วมวัยในสังคมภายนอก ซึ่งเป็นคนไทยพุทธ คนไทยเชื้อสายจีนเหล่านี้จึงมีประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากบรรพชนของตัว จึงมีการผสมผสานกลืนกลายเป็นวัฒนธรรมเกิดขึ้น จากการสังเกตในการศึกษาวิจัย เห็นว่าคนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่จะมีศาลเจ้าเล็ก ๆ ภายในบ้าน มีศาลบรรพบุรุษ และยังมีหิ้งพระพุทธรูปไว้กราบไหว้บูชาด้วย การทำบุญก็จะมี การตักบาตรบ้าง ร่วมทำบุญ ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า คนไทยเชื้อสายจีนหลายคนจะเคยอุปสมบทเป็นพระภิกษุมาแล้ว และบางคนไม่ลาสิกขาบทเลยก็มี คนไทยเชื้อสายจีนมีความยินดีที่จะให้ลูกหลานอุปสมบทเป็นพระภิกษุ หลาย ๆ คน จะมีความเชื่อในเรื่องกรรม เรื่องชาติหน้า ต้องการศึกษาระรมะ ฝึกสมาธิ เกี่ยวกับพิธีศพของชาวไทยเชื้อสายจีนนั้น แม้ว่าจะมีการทำพิธีศพตามแบบจีน แต่ก็มีหลาย ๆ คนที่นิยมให้มีพระภิกษุมาสวดพระอภิธรรมด้วย ส่วนศาสนาอิสลามนั้น คนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ จะไม่มีความรู้ความเข้าใจ รวมตลอดถึงไม่ศรัทธาด้วย เพราะศาสนาอิสลามเชื่อในเรื่องพระเจ้า ซึ่งคนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย และศาสนาอิสลามห้ามกินหมู ซึ่งขัดกับวิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายจีนเป็นอย่างมาก ซึ่งกินหมูเป็นอาหารหลักในชีวิตประจำวัน

จะเห็นได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ในอำเภอเบตง ซึ่งมีบรรพบุรุษที่มีความเชื่อทางศาสนา โน้มเอียงหนักไปทางด้านลัทธิขงจื้อ เต๋า พุทธศาสนานิกายมหายาน และการนับถือผีสังเทวดา กำลังกลืนกลายเป็นสู่ความเชื่อในศาสนาพุทธแบบคนไทยส่วนใหญ่มากขึ้น โดยสรุปแล้ว ความสำคัญของคนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตงต่อศาสนาพุทธ อยู่ในระดับปานกลาง แต่ก็อยู่ใน

๑๕ สัมภาษณ์ คนที่ 39, คนไทยเชื้อสายจีน, 10 พฤศจิกายน 253๐.

ระดับที่สูงกว่าคนโมยมุสลิม ซึ่งปฏิเสธศาสนาพุทธโดยสิ้นเชิง

ส่วนคนไทยพุทธที่อาศัยอยู่ในอำเภอเบตงนั้น ได้แสดงความเห็นความรู้สึกเกี่ยวกับศาสนา โดยกล่าวว่า

"ศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่ดีที่สุด เป็นศาสนาประจำชาติของเรา เป็นศาสนาของพ่อแม่เรา ปู่ย่าตายายเรา พระมหากษัตริย์ก็รักษาชาติและศาสนาพุทธไว้ให้ประชาชน คุสมัยก่อนรบกับพม่าไปแย่งชิงพระแก้วมรกตกลับมา... โลกนี้ไม่มีมนุษย์คนไหนยอดเยี่ยมไปกว่าพระพุทธเจ้าแล้ว พระพุทธเจ้าเป็นมนุษย์ที่เกิดมาบนโลกนี้ และมีความสุขที่สุด ไม่มีใครมีความสุขไปมากกว่านี้ ซึ่งก็คือ พระนิพพาน น้อยคนที่จะได้รับ ศาสนาอื่นก็สอนให้คนเป็นคนดี เป็นเทวดา แต่สอนให้ถึงนิพพานไม่ได้... ศาสนาอิสลามหรือ กัदी แต่ผิดตรงที่ไปสอนเรื่องพระเจ้า มันเป็นอจินไตย คิดเท่าไรก็ไม่มีความรู้ ไม่มีวันเข้าใจ ลองไปถามคนอิสลามดู มีใครบ้างที่เห็นพระเจ้า เคยสัมผัสกับพระเจ้าบ้าง ถ้าพระเจ้ามิจริง ทำไมทำให้โลกนี้มีศาสนาเดียว โลกจะได้เลิกวุ่นวายเสียที จะได้อยู่กันอย่างสงบสุขเหมือนสวนสวรรค์ หรือว่าพระเจ้าชอบให้ซ่ากันชอบวุ่นวาย พวกอิสลามเป็นพวกหลงไปทั้งนั้น เหมือนคนเดินในถ้ำมืดไม่มีไฟ ศาสนาอิสลาม ซ่าสัตว์ก็ไม่บาป สอนแบบนี้มันถูกที่ไหนชีวิตใคร ๆ ก็รักทั้งนั้น แม้นอนตัวเล็ก ๆ ที่กินผัก มันก็รักชีวิต อยากรักกินผักอร่อย ๆ อยากรักมีความสุขเหมือนกับเรา..."^{๑๖}

"ผมนับถือศาสนาพุทธ นับถือศาสนาพุทธทั้งโคตร... คิดว่าศาสนาพุทธดีสอนให้อย่าทำความชั่ว อย่าทำบาป เช่น ห้ามฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม ดื่มเครื่องคองของเมาที่ลึกลับ ๆ กว่านั้นคิดว่าศาสนาพุทธสอนให้คนดับกิเลส... ทำบุญตักบาตรก็เคยทำ แฟนผมทำบ่อย ผมนอนไม่ตื่น เช้า ๆ หนาว ๆ กำลังนอนมัน วันพระก็เอากับข้าวไปวัดไปถวายพระ วันวิสาขบูชา ก็ไปเวียนเทียน อย่างลูกชายผม ท่านสมภารองค์ก่อนก็ตั้งชื่อให้... พระที่ห้อยเป็นพระ 25 ศตวรรษ"^{๑๗} ผมรักมาก พันหนึ่งก็ไม่ปล่อย มีคนมาขอเช่าผมหลาย

^{๑๖} สัมภาษณ์ คนที่ 81, คนไทยพุทธ, 12 พฤศจิกายน 2530.

^{๑๗} หมายถึง พระเครื่องรูปพระพุทธเจ้าซึ่งสร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2500 เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองที่ศาสนาพุทธตั้งอยู่ได้ 2500 ปี ซึ่งเป็นกึ่งพุทธกาล

คนแล้ว...ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาของเขา ผมไม่ค่อยรู้เรื่องเท่าไร ติไม่ติก็ไม่รู้เหมือนกัน แต่คิดว่าต้องมีบ้าง ไม่อย่างนั้นจะมีคนนับถือมาก ๆ เหรอ..."

"ศาสนาพุทธที่อยู่แล้ว แต่เรามันไม่ติเป็นอีกเรื่องหนึ่ง เรามันโลกิยชน ก็เลสหนา... ศาสนาก็สอนให้คนทำดีให้ทำใจให้บริสุทธิ์ เราทำไม่ได้บาปหนา บุญเราคงทำมาน้อยชาตินี้คงไม่ได้บวชแน่ ถึงได้บวชก็อยู่ไม่ได้ โน่นก็อยากกิน นี่ก็อยากกิน สิว ๆ ก็สวดยไปหมด ทุกวันนี้อะการวยมากที่สุด เห็นแต่พวกมาเลย์มาคองอิหนูสวย ๆ เรากก็ได้แต่หมาเห็นเรือบิน...ศาสนาอิสลาม คนแขกก็ว่าของเขาดีที่สุดใน แต่เราว่ามันมากไป เข้ามิดก็สวด เย็น ๆ ก็สวด ลั่นไปหมด รบกวนคนอื่นเขาทำไม เขาสวดเฉย ๆ เจ็บ ๆ ไม่ได้เราก็นั่งไม่รู้เรื่องรำคาญ ศาสนาอิสลามเราไม่รู้ลึกซึ้ง รู้แต่ว่ามันถือพระอัลลล่า ไม่กินหมู มีเมียได้ 4 คน วันปีใหม่ที่ทำข้าวเหนียวหลวมกินกัน รื่นดีเดียว..."

"ผมบวชมาหลายปีมีการะเป็นห่วงมากก็เลยสึก ตอนนั้นลูกก็ยังไม่เล็ก ต้องออกมาทำงานส่งเสียลูก...ก็อยากบวชอีกเหมือนกัน แต่คงไม่ได้แล้ว แก่แล้ว สงสารเมียด้วย ไว้ชาติหน้าค่อยบวชใหม่ อริชฐานอยู่เหมือนกัน ชาติหน้าขอให้ได้บวชพระใหม่ ให้ได้บวชก่อนที่ จะมีบ่วงมาคล้องคอ...ศาสนาอิสลามมันเป็นศาสนาวิชา ยิงคนจีนไหว้เจ้าเข้าทรงยิ่งเป็นเอวิชาใหญ่ ศาสนาอิสลามสอนเกี่ยวกับพระเจ้า มันมั่ว ศาสนาพุทธสอนว่าอย่าไปเชื่อตาม ๆ กันมา อย่าไปเชื่อเพราะคนพูดน่าเชื่อถือ แต่คนแขกเชื่อลูกเดียว ให้เชื่อไว้ก่อน พิสูจน์ก็พิสูจน์ไม่ได้ แต่ศาสนาพุทธพิสูจน์ได้ เขาทำให้คุณไปพิสูจน์ด้วย ไม่ต้องเชื่อ ปัจจุบันตั้ง คุณรู้ได้ด้วยตัวเองให้ลองมาปฏิบัติ"^{๑๐๐}

จากการศึกษาวิจัยพบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่า คนไทยพุทธส่วนใหญ่ในอำเภอเบตงมีความรู้ความเข้าใจในศาสนาพุทธพอสมควร มีความภูมิใจในศาสนาพุทธที่ตนเคารพนับถือ ตระหนักว่าศาสนาพุทธเป็นเสมือนรากเหง้าแห่งความเป็นชาติ และเอกลักษณ์ดั้งเดิมของชาติไทย คนไทยพุทธหลาย ๆ คน ก็เคยผ่านการอุปสมบทเป็นพระภิกษุมาแล้ว มีความต้องการที่จะให้ลูกหลาน

^{๙๙} สัมภาษณ์ คนที่ 7๘, คนไทยพุทธ, 22 พฤศจิกายน 253๘.

^{๑๐๐} สัมภาษณ์ คนที่ 57, คนไทยพุทธ, 23 พฤศจิกายน 253๘.

^{๑๐๑} สัมภาษณ์ คนที่ 77, คนไทยพุทธ, 11 พฤศจิกายน 253๘.

ของตนเองอุปสมบทเป็นพระภิกษุ คิดว่าศาสนาพุทธจะช่วยสอนให้คนเป็นคนดี ให้รู้จักงดเว้นความชั่ว ให้มีจิตใจเมตตากรุณา ให้รู้จักการดับกิเลส ดับทุกข์ จนไปถึงสภาวะ พระนิพพาน ยังเป็นความสุขสูงสุดได้ ในการศึกษาวิจัยได้สังเกตพบว่า คนไทยพุทธส่วนใหญ่ที่บ้านจะมีหิ้งพระ หรือโต๊ะหมู่พระไว้กราบไหว้บูชา ไม่มีศาลเจ้าเล็ก ๆ ตามแบบความเชื่อของคนจีนเลย จะมีก็เป็นศาลพระภูมิ คนไทยพุทธส่วนใหญ่จะห้อยสร้อยคอที่เลี่ยมพระพุทธรูปองค์เล็ก ๆ หรือพระภิกษุที่เคารพนับถืออื่น ๆ นิยมการทำบุญตักบาตร ไปวัดในวันสำคัญทางศาสนาขอบุญดุษฎีกับพระภิกษุ เมื่อพระภิกษุมาที่บ้านก็จะต้อนรับด้วยความเคารพ พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธรเจ้าจะมีความสำคัญ และเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทยพุทธ การแต่งงาน การขึ้นบ้านใหม่ หรืองานศพ ก็จะนิมนต์พระภิกษุมาทำพิธีทางศาสนาด้วย

แต่คนไทยพุทธส่วนใหญ่จะไม่ค่อยมีความรู้ ความเข้าใจในศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นศาสนาของคนไทยมุสลิมที่อาศัยอยู่ร่วมกันในอำเภอเบตง จะรู้จักก็แต่เพียงผิวเผิน หรือเปลือกของศาสนาเท่านั้น และก็คิดว่า ศาสนาอิสลามเป็นเรื่องมงายถึงพระเจ้า ซึ่งไม่สามารถพิสูจน์ให้เห็นจริงได้ เป็นการหลงผิดไป ในขณะเดียวกัน คนไทยพุทธก็มองคนไทยเชื้อสายจีนว่าการไหว้เจ้าแบบจีนนั้นก็เป็นเรื่องมงายเช่นกัน เป็นเรื่องของคนที่ยังไม่เข้าถึงธรรมที่แท้จริง แต่คนไทยพุทธส่วนใหญ่ก็ตระหนักว่า ทุกศาสนาต่างมีคุณค่า สอนให้คนเป็นคนดีทั้งนั้น

โดยสรุปแล้ว เนื่องจากศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติไทย เป็นศาสนาของบรรพบุรุษที่เป็นคนไทยนับถือติดต่อกันมาเป็นเวลานาน คนไทยพุทธส่วนใหญ่ในอำเภอเบตง จึงมีความสำนึกต่อศาสนาพุทธ อยู่ในระดับที่สูงกว่าคนไทยมุสลิม และคนไทยเชื้อสายจีน ในด้านกลับคนไทยพุทธก็มีความสำนึกต่อศาสนาอื่นของคนกลุ่มอื่นในระดับที่ต่ำเช่นกัน

ความสำนึกต่อวัฒนธรรม

"ข้าพเจ้าไม่ขอให้มีคำว่า ไทยมุสลิม ไทยพุทธ หรือไทยเชื้อสายจีน เพราะคำเหล่านี้แสดงถึงการแบ่งพรรคแบ่งพวก ซึ่งอาจนำไปสู่ความแตกสามัคคีในที่สุด แต่อยากให้มีคำว่า "คนไทย" หรือ "ชาวไทย" เท่านั้น ไม่ว่าจะแต่ละคนจะยึดถือศาสนาแตกต่างกันก็ตาม"

(พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์

20 กุมภาพันธ์ 2521)

วัฒนธรรมเป็นการรวมส่วนขององค์ประกอบของสังคมเข้าด้วยกันอย่างมีระบบ และประสานอย่างกลมกลืน แบบหรือกระสวนทางวัฒนธรรมอันเป็นค่านิยมร่วมของแต่ละสังคมนี้เป็นสิ่งที่สะสมกันมาหลายชั่วอายุ ซึ่งบุคคลเริ่มเรียนรู้และยอมรับค่านิยมร่วมของสังคมเหล่านี้ตั้งแต่เยาว์วัย ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่ฝังลึกอยู่ภายใต้จิตสำนึก เป็นกรอบแห่งการประพฤติปฏิบัติของบุคคลในแต่ละสังคม ซึ่งบุคคลในสังคมปฏิบัติตามอย่างไม่รู้สึกรู้หา^๑

แต่ก็เป็นที่เข้าใจตรงกันว่า วัฒนธรรมของมนุษย์นั้นเป็นแบบแผนการดำเนินชีวิตหรือวิถีชีวิตทั้งมวลของแต่ละสังคม ดังจะได้กล่าวถึงสาระสำคัญของวัฒนธรรม

1. วัฒนธรรมเป็นผลจากการเรียนรู้โดยวิธีต่าง ๆ วัฒนธรรมจึงอาจเปลี่ยนแปลงได้ การอบรมเลี้ยงดูเด็กตลอดจนวัฒนธรรมในแง่อื่น ๆ ของคนแต่ละกลุ่มมีอิทธิต่อการเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนเป็นอันมาก วัฒนธรรมในการเลี้ยงดูเด็กของแต่ละสังคมย่อมจะคล้ายคลึงกัน เมื่อเป็นเช่นนั้นบุคลิกภาพของผู้ใหญ่ส่วนมากในแต่ละสังคมย่อมจะคล้ายคลึงกัน อันก่อให้เกิดมีลักษณะประจำชาติ (national character)

2. วัฒนธรรมของแต่ละสังคมมีความแตกต่างกัน วัฒนธรรมแต่ละวัฒนธรรมย่อมมีความเหมาะสมถูกต้องตามสภาพแวดล้อมของแต่ละสังคม

^๑ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, "มูลฐานแห่งพฤติกรรมกรรมการเมืองของมนุษย์," วารสารสังคมศาสตร์ 14 (ตุลาคม 2520) หน้า 13.

วัฒนธรรมของแต่ละสังคมอาจเปลี่ยนแปลงไปได้ 2 วิธี คือ

1. การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในวัฒนธรรมนั่นเอง อันได้แก่การประดิษฐ์คิดค้น (inventions) ต่าง ๆ ซึ่งอาจจะเป็นการสร้างเครื่องมือเครื่องใช้ใหม่ ๆ (new technology) หรือการคิดสร้างธรรมเนียมประเพณีหรือกฎหมายใหม่ของสังคมก็ได้
2. การเปลี่ยนแปลงที่มาจากภายนอก คือเกิดจากการติดต่อกับวัฒนธรรมอื่น (culture contact) เป็นการลอกเลียนแบบอย่างจากวัฒนธรรมอื่นมาใช้ ซึ่งเรียกว่า "การขอยืมทางวัฒนธรรม" (cultural borrowing)

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมอันเนื่องมาจากข้อ 2 นี้แพร่หลายมาก เพราะการสื่อสารคมนาคมสมัยใหม่มีส่วนช่วยให้การแพร่ขยายทางวัฒนธรรม (cultural diffusion) เป็นไปได้กว้างขวางและสะดวกรวดเร็วมาก

วัฒนธรรมเป็นวิถีทางและแบบฉบับในการดำเนินชีวิตที่สมาชิกในสังคมได้เรียนรู้ และปฏิบัติสืบเนื่องกันมาเป็นมรดกของสังคม อันได้แก่ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ศิลธรรมอันดีของประชาชน¹⁰² ซึ่งบุคคลในวัฒนธรรมใดก็จะปฏิบัติไปตามวัฒนธรรมนั้น และจะมีพฤติกรรมคล้ายกันในสังคมนั้น เช่น เด็กชาวไทยก็จะมีลักษณะคล้าย ๆ กัน เป็นเพราะผลของการเรียนรู้ที่อบรมสั่งสอนกันมาไม่ว่าจะโดยแบบรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม วัฒนธรรมเป็นแบบอย่างการดำรงชีวิตของกลุ่มคนที่ปฏิบัติเป็นแบบอย่างเหมือนกัน ๆ จนเป็นแบบอย่างความประพฤติ การกระทำ หรือแบบแผนของการกระทำที่ยึดถือร่วมกัน ตั้งแต่การกระทำที่ดูเล็กน้อย เช่น ทำทาง นั่ง ยืน เดิน กิน อยู่ ฯลฯ ที่ปฏิบัติเป็นประจำทุกวัน จนถึงการทำที่เป็นเรื่องใหญ่โต ระดับชาติหรือประเทศ ดังนั้นวัฒนธรรมจึงแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ¹⁰³ คือ

1. การทำและใช้วัตถุ สิ่งของ เครื่องมือ เครื่องใช้
2. กิริยามารยาท การประพฤติปฏิบัติ

¹⁰² ความหมายตามพระราชบัญญัติบำรุงวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2485

¹⁰³ นัทยา สายหู, "วัฒนธรรม : การใช้แบบความคิดเรื่องวัฒนธรรมในการพัฒนาประเทศ," ใน วรรณไวทยากร : ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม (พระนคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2514), หน้า 8-10.

3. ความคิด ความเชื่อ

เนื่องจากชุมชนอำเภอเบตง จังหวัดยะลา เป็นที่อยู่อาศัยรวมกันของคน 3 กลุ่ม คือ คนไทยมุสลิม คนไทยเชื้อสายจีน และคนไทยพุทธ แต่ละกลุ่มต่างก็มีวัฒนธรรม ชนบทธรรมเนียม ประเพณีและวิถีชีวิตที่เป็นแบบอย่างของตนเอง เพราะแต่ละกลุ่มนั้นมีรากฐานทางความคิด ความเชื่อทางศาสนา และค่านิยมที่แตกต่างกัน ในการศึกษาวิจัยนี้จะพิจารณาจากความรู้สึกของคนแต่ละกลุ่มนั้นว่าจะมีต่อวัฒนธรรมรูปแบบวิถีชีวิต ลักษณะการดำเนินชีวิตของคนไทยพุทธ ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ในประเทศไทย ว่าเป็นอย่างไร

คนไทยมุสลิมในอำเภอเบตงได้แสดงความรู้สึกที่มีต่อวัฒนธรรมไทย โดยกล่าวว่า

"เราคนมุสลิมจะอยู่ร่วมกับคนไทยได้¹⁰⁴ แต่ก็ต้องต่างคนต่างอยู่ จะอยู่รวมบ้านเดียวกัน คงยาก นอกจากเขามาเป็นมุสลิม เราก็นอนไม่เหมือนเขา อย่างคนไทย คนจีน กินหมู เราคนมุสลิมกินหมูไม่ได้เด็ดขาด บาปมาก เป็นของต้องห้าม ร้านอาหารคนไทย คนจีน เรายังเข้าไปกินไม่ได้ แม้แต่กระเพาะ หม้อ จาน ที่เคยใส่อาหารมีหมูมาก่อน ถ้าเราคนมุสลิมจะกินได้ต้องนำไปล้างน้ำผสมดินก่อน ต้องล้างถึง 7 ครั้งจึงจะกินได้...คนไทยคนจีนก็ชอบเลี้ยงหมา คนมุสลิมถูกหมาไม่ได้ ถูกแมวได้ ถ้าถูกหมาเป็นบาปเหมือนกัน คนมุสลิมถือว่าหมาสกปรก ถ้าถูกแห้งต่อแห้งไม่เป็นไร ถ้าตัวเราเปียกไปถูกหมาเข้า ต้องกลับไปล้างน้ำผสมดิน 7 ครั้ง หมาวิ่งเข้ามาบ้านก็ต้องล้าง...คนไทย คนจีนก็ชอบกินเหล้า คนจีนเวลาไหว้เจ้า หรือแต่งงาน ทุกครั้งจะมีเหล้ามีหมู คนไทยก็เหมือนกัน กินเลี้ยงก็กินเหล้ากินหมู คนมุสลิมห้ามกินเหล้าเด็ดขาด กินเหล้าบาปมาก กินแล้วทำชั่วได้ทุกอย่าง คนมุสลิมพูดกันว่า ถ้ากินเหล้าเมาแล้วเดี๋ยวก็กินหมูได้ กินหมูเสร็จก็ไปเล่นการพนันต่อ เล่นเจ๊งกลุ่มใจก็กลับมากินเหล้าต่อ...เราคนมุสลิมจึงต้องอยู่กับพวกมุสลิมด้วยกัน จะอยู่ร่วมกับคนไทยคนจีนไม่อยากจะอยู่ เพราะกินอยู่ไม่เหมือนกัน คนไทยคนจีนทำสิ่งที่คนมุสลิมรังเกียจหลาย ๆ อย่าง"¹⁰⁵

¹⁰⁴ หมายถึงคนไทยพุทธซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ

¹⁰⁵ สัมภาษณ์ คนที่ 15, คนไทยมุสลิม, 16 พฤศจิกายน 2530.

"ศาสนาอิสลามบัญญัติไว้เลยว่า เราต้องนับถือพระอัลเลาะห์ พระเจ้าองค์เดียวเท่านั้น และต้องทำละหมาด¹⁰⁶ วันละ 5 ครั้ง ถ้าไม่ทำถือว่าบาปมาก เวลาเราละหมาด พวกคนไทยคนจีนก็หาว่าเราบ้า ไม่เป็นอันทำมาหากิน ความจริงแล้ว ศาสนาอิสลามสอนให้คนมุสลิมรักสงบ มีชีวิตอยู่ง่าย ๆ ความสุขของคนมุสลิมคือมีเมียดี มีบ้านสุขสบาย และมีเพื่อนบ้านดี คนมุสลิมไม่ได้โลภมาก อยากมีชีวิตอยู่ง่าย ๆ แต่คนจีนคนไทยก็หาว่าขี้เกียจ...คนมุสลิมต้องไปละหมาด จะได้นึกถึงพระเจ้าไม่ไปทำความชั่ว คนมุสลิมเชื่อว่า เมื่อถึงวันสุดท้ายของโลกนี้ พระเจ้าจะม้วนโลกเหมือนม้วนเสื่อ แล้วทุกคนมารวมกัน เพื่อพระเจ้าจะให้รางวัลหรือลงโทษ...เราคนมุสลิมจึงไม่อยากอยู่ร่วมกับคนไทย คนจีน เวลาเรียกพวกเราก็เรียกว่า "แขก" เราก็ไม่ชอบ เป็นการดูถูกเรา...คนไทยคนจีนกินหมูยังไม่พอ บางครั้งยังเรียกเราว่า "ไอ้หมู" "ไอ้พวกหมู" เราไม่พอใจมาก แต่เราก็ไม่ได้ทำอะไร เลย ๆ ...คนมุสลิมจะไปอยู่รวมกันกับคนไทย คนจีนคงไม่มีใครเอา ตามบ้านคนไทยคนจีนยังชอบเลี้ยงหมูด้วย เหม็นมาก กินเหล้าเมาแล้วก็เอะอะไว้วาย เมาแล้วกลับมาทะเลาะกับเมียเตะเมียก็มี เราต้องอยู่ตามที่พระอัลเลาะห์กำหนดไว้...¹⁰⁷

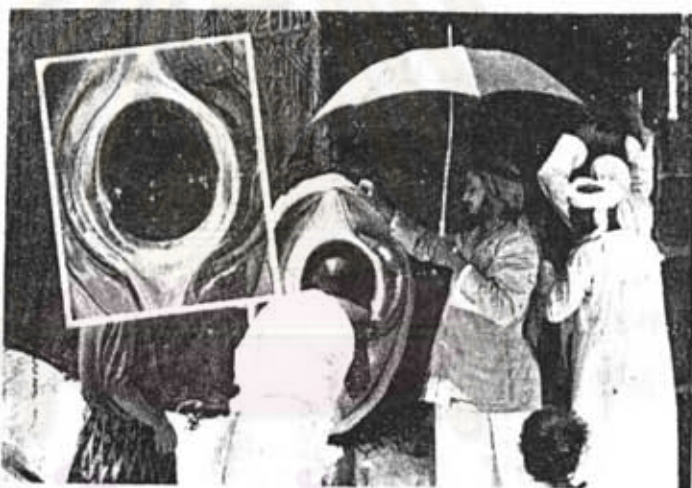
"...คนไทย คนจีน คนมุสลิม จะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ทำไมจะไม่ได้ เบตงก็อยู่ด้วยกันมาเป็นสิบ ๆ ปีแล้ว มีอะไรที่เราทำร่วมกันได้ก็ทำ เช่น เบตงไม่มีหมอ ไม่มีร้านขายยาที่เป็นมุสลิมเลย คนมุสลิมก็ไปซื้อยาร้านคนจีน ไปหาหมอไทยได้ ตัดยางก็เอาช่างไปขายร้านคนจีนได้ คนมุสลิมก็ไปกินโคล่า กินน้ำชาร้านคนจีนได้ คนจีนคนไทยก็ไปกินน้ำชาร้านคนมุสลิมได้เหมือนกัน คนไทยจีนไปกินข้าวร้านมุสลิมบ่อย ๆ แต่บางครั้งคนไทยคนจีนชอบไปแกล้งคนมุสลิม เช่น ไปร้านอาหารแล้ว สั่งพูดเล่นว่า หมูผัดพริกจาน ไช้เจียวหมูสับจาน คนมุสลิมหาว่าเขาะเขี่ยเขา เมื่อไม่นานมานี้ คนมุสลิมในตลาดสดทะเลาะกับคน

¹⁰⁶ การละหมาดคือ การแสดงความเคารพต่อพระเจ้าทั้งร่างกายและจิตใจ เป็นภาระหน้าที่ที่มุสลิมทุกคนต้องทำวันละ 5 เวลา คือ เวลาเช้าตรู่ก่อนพระอาทิตย์ขึ้น เวลาตะวันเริ่มคล้อยจากเที่ยง เวลาตะวันคล้อยก่อนเย็น เวลาตะวันตกดิน และเวลาหลังตะวันตกดิน การละหมาดจะต้องชำระร่างกาย แต่งตัวให้สะอาด แล้วหันหน้าไปในทิศทางที่เมืองเมกกะตั้งอยู่

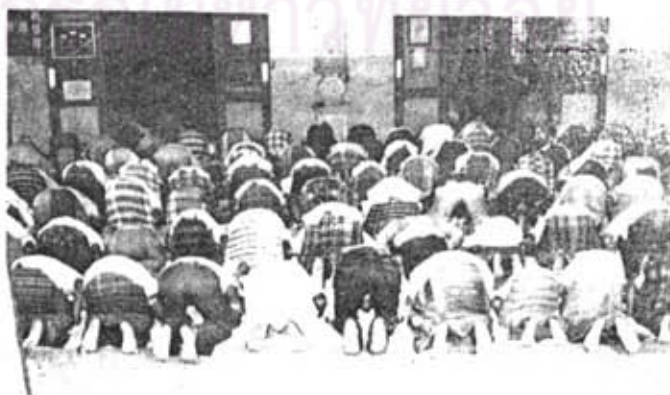
¹⁰⁷ สัมภาษณ์ คนที่ 22, คนไทยมุสลิม, 28 พฤศจิกายน 2530.

ภาพที่ 53 บัยตุลลอฮ์ คือ อาคารสี่เหลี่ยมปกคลุมด้วยผ้าสีดำ เป็นสถานศักดิ์สิทธิ์ของ
คนมุสลิมในการประกอบพิธีฮัจญ์ อยู่ที่เมืองเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย

ภาพที่ 54 หินดำในปัจจุบันแตกร้าวและวางไว้ ณ ส่วนหนึ่งของบัยตุลลอฮ์

ภาพที่ 55 การละหมาดของคนมุสลิม ซึ่งจะหันหน้าไปยังบัยตุลลอฮ์

พกดัจกายน - ธันวาคม 2530 NOVEMBER-DECEMBER 1987 1408 ไร่ียง الاخير

อาตย احمد	จัทธ اشين	อังการ شلاف	พธ رابو	พดทิต خميس	ตกร جمعة	สبت سبت
1 22 29	2 23 30	3 24 1 ธันวาคม	4 25 2	5 26 3	6 27 4	7 28 5
8 15 6	9 16 7	10 17 8	11 18 9	12 19 10	13 20 11	14 21 12
22 13	23 14	24 15	25 16	26 17	27 18	28 19
29 20						

ليم بلس فرکارا ไร่ียง منجادى
 موسى كند ابليس، بايت ديري
 نبي محمد ﷺ ايت سنديري،
 فيمينين ไร่ียง عاديل دان ملتسناكن
 حكوم اسلام، اورغ كاي ไร่ียง برايان
 دان مرندمكن ديري، فتيناك ไร่ียง
 تيدق بوغ، اورغ عالم ไร่ียง بايق
 سبهينغ سرت خشوع فول، اورغ
 عالم ไร่ียง بايق مهري نصيحة كند
 اورغ لامين، اورغ مؤمن ไร่ียง فهايق،
 اورغ مؤمن ไร่ียง سنتياس برتويه
 سرت تكوه توبين دان اورغ ไร่ียง
 وريع دالم فركارا ไร่ียง دحرامكن.
 سلايين ايت اياله اورغ مؤمن
 ไร่ียง ككل دالم طاهر، اورغ مؤمن ไร่ียง
 فصوره دان بايق برصدقه، اورغ
 مؤمن ไร่ียง بايك فراغين، اورغ مؤمن
 ไร่ียง مهري فايده كند اورغ لامين،
 اورغ ไร่ียง عياج قرآن دان برعمل
 دغن اجارنن دان اورغ مؤمن ไร่ียง
 قيام الليل اتنوق برتحجد.

อิลริ عصر	ชอริ ظهر	บูรอก شروق	ซบอิ مصبح	อินชาก امساك	อือชา عشا	นักริบ مغرب	พดศีกา รุ่งอาาน	ไร่ียง الاخير 7.7.7
3.23	12.01	6.07	4.48	4.38	7.07	5.57	22	1
3.24	12.02	6.09	4.49	4.39	7.08	5.57	26	5
3.25	12.03	6.10	4.50	4.40	7.09	5.58	30	9
3.26	12.04	6.12	4.51	4.41	7.10	5.58	1	10
3.28	12.06	6.14	4.53	4.43	7.12	6.00	6	15
3.29	12.08	6.16	4.55	4.45	7.14	6.02	11	20
3.31	12.10	6.18	4.57	4.47	7.16	6.04	16	25

सान وقت ابن
 اتنوق ولاية فطاني مليكو:
 مهم كرابان
 دكورمكن 2 مينيت دفتارا، 3 مينيت
 دسومي كرافي، دنبة 3 مينيت دجالا
 ماهادي دان سفاكورا، 1 مينيت
 دجاتقان دان 4 مينيت
 دستور

ภาพที่ 57 คลองที่ใสสะอาดในหมู่บ้านกุงจะนอง ชีวิตที่เรียบง่ายและสงบสุขของคน
ไทยมุสลิมในอำเภอเบตง

จีน วันรุ่งขึ้น ไม่รู้ใครเอาหนังสือมาโยนไว้ที่คนมุสลิมชายของ ทำแบบนี้มันก็ยิ่งโกรธกัน"¹⁰⁸

"...คนอิสลามจะแต่งงานกับคนไทยคนจีนไม่ได้เด็ดขาด นอกจากเขาจะเข้ามุสลิม ถ้ามีคนอิสลามไปแต่งงานกับคนศาสนาอื่น จะถูกไล่ออกไปจากหมู่บ้านเลย ในทางศาสนา ถือว่า คนที่ไปแต่งงานกับคนศาสนาอื่นจะต้องถูกไฟนรกเผา ยังไม่เคยเห็นคนอิสลามไปแต่งงานกับคนศาสนาอื่นเลย มีแต่คนอิสลามไปแต่งงานกับคนอื่น แล้วคนนั้นเปลี่ยนมาเข้าอิสลาม ไอ้เขาหะยีก็เหมือนกัน...คนอิสลามจะแต่งงานก็ต้องทำพิธีตามศาสนาอิสลาม จะไปอยู่กับใครไม่ได้...ผู้หญิงอิสลามจะแต่งตัวย้วยวนไม่ได้ บาบ ต้องใส่เสื้อปิดให้หมด เปิดได้เฉพาะโบหน้ากับฝ่ามือ ผู้ชายอิสลาม จะใส่ทองก็ไม่ได้ ใส่เสื้อผ้าไหมก็ไม่ได้ ผู้ชายอิสลามจึงชอบใส่แหวนพลอยธรรมดา ๆ ทุกอย่างศาสนาอิสลามบัญญัติไว้หมด"¹⁰⁹

"คนมุสลิมถือว่า พระเจ้าเป็นผู้สร้างทุกอย่าง สร้างโลกสร้างมนุษย์ พระเจ้าเท่านั้นที่อนุญาตให้เราทำอะไรไม่ทำอะไร แม้แต่กษัตริย์ก็ไม่มีสิทธิห้าม พระเจ้าเป็นเจ้าของชีวิต เป็นเจ้าของทุกอย่าง สิ่งที่พระเจ้าห้ามเราจึงขัดขืนไม่ได้ ขัดขืนพระเจ้าถือว่าทรยศพระเจ้า บาปหนักที่สุด ศาสนาอิสลามมีข้อห้ามมากมายไม่เหมือนศาสนาอื่น มีห้ามกินเลือด ห้ามกินสัตว์ตายเอง ห้ามกินหมู ห้ามให้กู้เงินเอาดอกเบี้ย ห้ามเล่นเบอร์ ห้ามเล่นการพนัน ห้ามกินเหล้า ห้ามแต่งงานกับศาสนาอื่น ห้ามเป็นกระเทย ห้ามคุมหมอดู ห้ามเซียมซี ยังมีอีกเยอะแยะที่คนมุสลิมไม่อยากอยู่ร่วมกับคนไทย คนจีน เพราะที่ศาสนาอิสลามห้าม คนไทยคนจีนทำทุกอย่างหมด"¹¹⁰

เพื่อที่จะเข้าใจในความคิด ความรู้สึกของคนไทยมุสลิม จึงจำเป็นที่จะต้องเข้าใจในพื้นฐานของวัฒนธรรมอิสลาม วัฒนธรรมอิสลามมีที่มาแตกต่างจากวัฒนธรรมอื่น ๆ วัฒนธรรมอิสลามมีลักษณะที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามเวลา สังคมหรือสิ่งแวดล้อม เช่น วัฒนธรรมอื่น ๆ จนมีผู้กล่าวว่า วัฒนธรรมอิสลามเป็นวัฒนธรรมที่แข็ง

¹⁰⁸ สัมภาษณ์ คนที่ 3, คนไทยมุสลิม, 21 พฤศจิกายน 2530.

¹⁰⁹ สัมภาษณ์ คนที่ 12, คนไทยมุสลิม, 9 พฤศจิกายน 2530.

¹¹⁰ สัมภาษณ์ คนที่ 20, คนไทยมุสลิม, 14 พฤศจิกายน 2530.

วัฒนธรรมตามทรรศนะของอิสลามนั้น ก็คือชีวิตที่อยู่ภายในบทบัญญัติและแบบฉบับอันดีงามที่เป็นแบบแผน จากท่านศาสดา มุฮัมมัด วัฒนธรรมต้องได้รับการหล่อหลอมอบรมบ่มนิสัยให้อยู่ในชีวิตจิตใจของคนทุกคน ฉะนั้น วัฒนธรรมอิสลามก็คือ เป้าหมายที่จะทำให้ผู้ศรัทธาในหลักการนี้ที่ชื่อว่ามุสลิมได้มีชีวิตอยู่ในวัฒนธรรมดังกล่าว ซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันสูงส่งจากพระเจ้า ผู้สร้างชีวิต ที่พระองค์ประสงค์จะให้มนุษย์ดำเนินชีวิตตามวัฒนธรรมที่พระองค์ต้องการ มิใช่วัฒนธรรมที่มนุษย์จัดตั้งขึ้นมาเองอย่างที่ไม่สอดคล้องกับความบริสุทธิ์ในการครองชีวิต

วัฒนธรรมทางด้านจิตใจ คือความศรัทธามั่นคงในพระเจ้า ไม่หลงมกมายกับการบูชาเจว็ด ซึ่งจะนำไปสู่ความเชื่อที่ผิดพลาด ความคิดที่ผิดพลาด การกระทำที่ผิดพลาดและการดำเนินชีวิตที่ผิดพลาดของสังคมส่วนรวมได้ เป็นที่มาของความมกมายในการใช้ชีวิตทั้งปวง ทั้งส่วนบุคคลและสังคม ฉะนั้น อิสลามคือศาสนาแห่งการปลดปล่อยจิตวิญญาณมนุษย์ให้พ้นจากความเป็นทาสของอารมณ์ต่ำและความมกมายทั้งปวง ไม่ให้ติดอยู่กับการเชื่อไสยศาสตร์หรือภูติผีปิศาจ หรืออำนาจอื่นใดที่อุปโลกน์กันขึ้นมาว่าให้คุณให้โทษได้ เพื่อให้มนุษย์เจริญเติบโตขึ้นตามธรรมชาติของชีวิตที่บริสุทธิ์ (อิฎฎะเราะฮ์) จะได้ใช้สติปัญญา (อะกัล) ให้ถึงที่สุด เพื่อจะได้รู้จักอำนาจของพระองค์เดียว ผู้ทรงสูงส่ง การรู้จักเช่นนี้ เรียกว่า มะฮ์ริฟะฮ์ ฉะนั้น วัฒนธรรมทางด้านจิตใจคือหลักเอกภาพของพระเจ้า (เตอาฮีด) และกิริยามารยาทต่าง ๆ ก็ได้มาจากแบบอย่างของท่านศาสดาทั้งหมด ไม่ว่าจะในด้านการพูดที่สุภาพอ่อนโยน การรักษาวาจาสัตย์ การไม่นินทาว่าร้าย การไม่เร่ร่อนหาความผิดของผู้อื่น การรักษาคำมั่นสัญญา การตรงต่อเวลา ตลอดถึงความสัมพันธ์ที่ดีงามทั้งหลายกับบุคคลอื่น ๆ

ศุนย์วิทยทรัพย์ากร

วัฒนธรรมสร้างสรรค์บุคลิกภาพของบุคคล เป็นเสมือนโล่ป้องกันตัวให้พ้นจากวัฒนธรรมของมารร้ายที่หลงผิด มีความเชื่อมกมาย การใช้ชีวิตเสเพลและไร้แก่นสาร ซึ่งเห็นกันอยู่ดาษดื่นในสังคมที่ไร้ทางนำ ฉะนั้น วัฒนธรรมอิสลามจึงเป็นเสมือนเอกลักษณ์ของมุสลิมที่เป็นประจักษ์ก้ำแพงกีดกันความไม่ถูกต้องที่จะไหลเข้ามาในสังคมมุสลิม

วัฒนธรรมทางด้านวัตถุ หมายถึงไปถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่เข้ามาเกี่ยวข้องหรือเป็นอุปกรณ์ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในโลกนี้ไม่ว่าในด้านการบริโภค การแต่งกาย ความสะอาด สุขลักษณะอนามัย การจัดชุมชน การวางผังเมือง การจัดรูปแบบด้านสถาปัตยกรรม วัฒนธรรมทางด้านการศึกษา วัฒนธรรมในการประชุมหรือรูปแบบในการจัดตั้งองค์กรต่าง ๆ ทางด้านสังคมการ

เมืองและเศรษฐกิจ ก็จะมีวัฒนธรรมแบบอิสลามเข้าไปเป็นเครื่องกำหนดลักษณะบุคลิกภาพของรูปแบบนั้น ๆ ในความสัมพันธ์ส่วนบุคคลในชีวิตประจำวันของมุสลิมนั้นก็ต้องอยู่ในเงื่อนไขตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม เช่น

1. เมื่อมุสลิมพบกันจะต้องกล่าวคำทักทายด้วยการกล่าวว่า "อัสสลามุ อะลัยกุม" (ขอความสันติสุขจงมีแก่ท่าน) และผู้กล่าวตอบรับก็จะกล่าวว่า "วะอะลัยกุมส สลาม" (และขอความสันติสุขจงมีแก่ท่านด้วยเช่นกัน) และเมื่อจะจากกันก็ให้กล่าวเช่นเดียวกัน

2. วัฒนธรรมในการเข้าบ้าน ทั้งบ้านของตนและบ้านบุคคลอื่น ก็ให้กล่าวด้วยถ้อยคำดังกล่าวเช่นเดียวกัน เพื่อเป็นการขออนุญาตเจ้าของบ้าน หากไม่มีเสียงตอบรับก็ให้กล่าวอยู่ 3 ครั้ง เพื่อเป็นการขออนุญาตเข้าไปในบ้านนั้นหรือสถานที่นั้น หากไม่มีเสียงตอบรับก็ไม่เป็นที่อนุญาตให้เข้าไป

3. เมื่อออกจากบ้านก็ให้กล่าวสวัสดีเช่นเดียวกัน พร้อมด้วยคำวิงวอนว่า "บิสมิลลาฮิตตะวัคัลละฮัลลอฮ์ ลาเฮอะละ วะลาอูวะวะตะ อิลลา บิลลาฮิล อะลียียิล อะซีม" ซึ่งหมายความว่า (ด้วยพระนามของอัลลอฮ์ ข้าพระองค์มอบความไว้วางใจในอัลลอฮ์ ผู้ซึ่งไม่มีอำนาจอื่นใดนอกจากอำนาจของอัลลอฮ์ ผู้ทรงสูงส่งและยิ่งใหญ่) เพื่อบุคคลนั้นจะได้ไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต เมื่อออกไปนอกบ้าน

4. วัฒนธรรมเกี่ยวกับความสะอาดและสุขภาพอนามัยซึ่งถือเป็นเรื่องใหญ่และสำคัญที่สุดรองจากความศรัทธา มุสลิมทั้งชายและหญิงจะต้องปฏิบัติตามหลักความสะอาดของศาสนบัญญัติ กล่าวคือ มีข้อบังคับให้ตัดเล็บมือเท้าให้สะอาด สีฟันให้สะอาด พร้อมทั้งรักษาสุขภาพภายในปากและช่องคอ ต้องตัดผมให้เป็นระเบียบ สอน้ำมันและหวีให้เรียบอยู่เสมอ ต้องรักษาและนวดนวดตา ผู้ชายต้องขลิบหนวดด้วยมีดเพื่อรักษาความสะอาดให้ปลอดภัยจากโรคบางชนิด ต้องขลิบหนวดเคราให้เป็นระเบียบ ซึ่งการไว้หนวดเคราก็เป็นวัฒนธรรมหนึ่งของอิสลามตามหลักการของท่านศาสดา ต้องอาบน้ำชำระร่างกายให้สะอาดอยู่เสมอและก่อนการละหมาดทุกครั้งวันละ 5 เวลานั้นจะต้องอาบน้ำตามหลักการแห่งศาสนบัญญัติ เรียกว่า วูฎูอ์ ก่อนทำการละหมาดทุกครั้งไป ต้องอาบน้ำหลังจากการร่วมประเวณี เรียกว่าอาบน้ำ ญูบบ ในกรณีของสตรีเพศ ต้องอาบน้ำญูบบภายหลังจากที่มีประจำเดือนและภายหลังการคลอดบุตรอีกด้วย

5. วัฒนธรรมในด้านการแต่งกาย จะต้องแต่งกายด้วยความมิดชิด ปกปิดส่วนของร่างกายที่ศาสนบัญญัติได้กำหนดเอาไว้ ซึ่งเรียกว่า "เอาเราะฮ์" ผู้ชายหรือผู้หญิงก็ต้องอยู่ในลักษณะที่ไม่ประเจิดประเจ้อต่อบุคคลภายนอก สตรีนั้นจะต้องแต่งกายอย่างมิดชิดจนถึงข้อมือข้อเท้าและการคลุมศีรษะ ที่เรียกว่า ฮิญาบ กล่าวคือ มิดชิดทุกส่วน เว้นแต่ใบหน้าและฝ่ามือเท่านั้น ส่วนรูปของ

เสื้อผ้าอาภรณ์นั้นก็เป็นที่เสียดายที่จะตัดตกแต่งเป็นแบบใดก็ได้ แต่นิยมให้ใช้อย่างประหยัดและเรียบง่าย ไม่อวดมั่งคั่งให้ผู้ชายสวมใส่เสื้อผ้าที่ทำด้วยผ้าไหมหรือใช้เครื่องตกแต่งที่เป็นทองคำ ซึ่งเป็นการฟุ่มเฟือยและฉาบฉวย หลักการศาสนาไม่อนุมัติให้ผู้หญิงแต่งตัวแบบชายหรือผู้ชายแต่งตัวแบบผู้หญิง การแต่งตัวอย่างเรียบง่ายไม่เป็นการฟุ่มเฟือยหรือประกวดประชันกันตามแฟชั่นแบบใหม่ ๆ ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ผิดพลาดในค่านิยมผิด ๆ เหล่านี้

6. วัฒนธรรมในการบริโภคอาหาร ก่อนรับประทานอาหารจะต้องล้างมือให้สะอาด หากรับประทานด้วยมือก็ต้องหยิบอาหารอย่างเป็นระเบียบไม่เกินหนึ่งองค์คัสและไม่ให้มูมมาม ก่อนรับประทานให้กล่าวว่า "บิสมิลลาล์" (ด้วยพระนามของอัลลอฮ์) ในทุก ๆ ครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการดื่มน้ำหรืออาหารอื่นใดก็ตามและให้กล่าวสรรเสริญพระองค์ว่า "อัลฮัมดุลิลลาล์" (บรรดาการสรรเสริญเป็นของอัลลอฮ์) ทุกครั้งด้วยความรู้สึกขอบคุณในพระเจ้าที่ทรงกรุณาปราณีภายหลังเสร็จการรับประทานอาหารทุกครั้ง การรับประทานอาหารห้ามมิให้ตำหนิอาหาร ให้หยิบอาหารที่อยู่ใกล้มือ และให้ร่วมรับประทานอาหารครั้งละหลาย ๆ คนเพื่อจะได้เป็นสิริมงคล (บَرَكَات) ให้เคี้ยวอาหารให้ละเอียด และมีให้พูดจาในขณะที่บริโภคอาหารอยู่นั้น ผู้หนึ่งบริโภคอาหารได้รับอนุญาตให้ไม่ต้องรับคำสลาม บริโภคอาหารแต่เพียงพอดี ไม่ให้มากหรือน้อยเกินไป ต้องเป็นอาหารที่สะอาด ดังที่ อัล-กุรอาน ได้ระบุไว้ว่า "จงบริโภคแต่สิ่งที่ดีมีประโยชน์และกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง" (23 : 51) อาหารบางชนิดที่ยังไม่สะอาดเพียงพอหรืออาจจะกลายเป็นอาหารไม่สะอาดก็เป็นที่ต้องห้ามในอิสลาม เป็นต้นว่า สัตว์ที่ตายเอง สัตว์ที่ถูกพลิบขายญหรือที่ยิงมาได้ หรือจับมาได้ด้วยวิธีเสี่ยงทายก็บริโภคไม่ได้ เพราะมารเข้าสู่สิ่ง จะเป็นพิษภัยแก่ฝ่ายจิตวิญญาณ เลือดเนื้อของสุกร ซึ่งเป็นแหล่งของเชื้อโรคและบุคลิกของสัตว์ที่ไม่น่าเอาอย่าง เช่น กินจู้ ที่เกี้ยว นอนมากและเสนสิ่งปฏิกูลเป็นอาเจิน มุสลิมไม่บริโภคสัตว์ที่กินสัตว์อื่นด้วยเขี้ยวเล็บ เช่น เสือ สิงโต งู จระเข้ นกอินทรี ฯลฯ อย่างนี้เป็นต้น หรือสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำบางชนิดที่เป็นแหล่งของเชื้อโรคและลักษณะครึ่งบกครึ่งน้ำอันเป็นการกลับกลอกทางจิตกิริยา และอาหารที่แปรสภาพโดยการหมักดองก็ถือเป็นสิ่งไม่บังควร ศาสนาถือเป็น มักรูห์ (หากเว้นกระทำเสียได้เป็นบุญ) เช่น กะปิ น้ำปลา ปลาร้า ผักดอง น้ำบูดู ฯลฯ เป็นต้น นอกจากนี้ ไขมันของสัตว์ที่แม้จะบริโภคได้ก็ไม่ควร นอกจากไขมันที่ไซสันหลังซึ่งไม่มีสารบางอย่างที่จะทำให้เป็นพิษภัยแก่ร่างกาย เป็นต้น ที่ต้องห้ามได้แก่การบริโภคอย่างกินทั้งกินขวางแบบสุรุ่ยสุร่ายและอาหารที่พิเรน เช่น เนื้อลิง เนื้อค่าง เนื้อหมี เนื้องู หรืออาหารที่มนุษย์ธรรมดา ๆ ไม่บริโภคกัน

ส่วนการดื่มก็ควรเป็นน้ำบริสุทธิ์หรือน้ำนม น้ำผึ้ง หรือน้ำส้ม ห้ามดื่มเบียร์หรือเหล้า ซึ่งเป็นสิ่งมีแอลกอฮอล์มีเมาเจือปน เป็นพิษภัยต่อร่างกายและสุขภาพจิต

7. วัฒนธรรมเกี่ยวกับการแต่งกาย อิสลามส่งเสริมให้หญิงชายแต่งงาน ตามหลักการอิสลาม เพราะถือเป็นแบบฉบับของท่านศาสดาที่ท่านได้กล่าวว่า "อัน-นิกาย์ ชุหนะดี" (การแต่งงานเป็นแบบฉบับของฉัน) อิสลามห้ามการละเมิดประเวณีซึ่งเป็นที่มาของปัญหาสังคมต่าง ๆ แต่อิสลามส่งเสริมสถาบันครอบครัว ฉะนั้นการแต่งงานจึงเป็นวัฒนธรรมหนึ่งที่จำเป็นของมุสลิม ท่านศาสดา มุฮัมมัด ได้สั่งให้เลือกคู่ครองที่ตนพึงพอใจ โดยให้พิจารณาถึงรูปสมบัติ ทรัพย์สมบัติ คุณสมบัติ ตระกูล ตลอดจนต้องเป็นผู้มีศรัทธาในศาสนา แม้จะขาดคุณสมบัติด้านอื่น ๆ แต่ต้องให้มีคุณสมบัติในเรื่องศาสนาเป็นหลัก ฉะนั้น มุสลิมทั้งชายหญิงจะต้องแต่งงานกับผู้ที่มีความศรัทธาในพระเจ้า ห้ามแต่งงานกับหญิงหรือชายที่ไม่มีศาสนา หรือบูชาเจว็ด เงื่อนไขในการแต่งงาน หญิงชายมีความพอใจซึ่งกันและกัน จะต้องไม่มีการบีบบังคับแบบคลุมถุงชน หากมีการบังคับถือว่า การแต่งงานนั้นเป็นโมฆะ ต้องมีพิธีโดยมีความยินยอมเห็นชอบจากผู้เป็นบิดาหรือผู้ปกครองของหญิงนั้น หากหญิงเป็นหม้ายหรือสูงอายุนางก็มีสิทธิในการตัดสินใจของตนเองได้ นอกจากนั้นจะต้องมีเงื่อนไขแห่งสินสอด ซึ่งเป็นสินสอดที่ฝ่ายชายมอบให้เป็นกรรมสิทธิ์ของหญิง อาจจะเป็นเงินหรือทรัพย์สินใด ๆ ก็ได้ แล้วแต่เงื่อนไขที่คู่สมรสจะตกลงกัน การแต่งงานในอิสลามนั้นเป็นสิ่งเรียบง่ายไม่ต้องมีพิธีรีตองอะไรทั้งสิ้น อิสลามไม่ส่งเสริมการหย่าร้าง เพราะสร้างปัญหาให้แก่ชีวิตของบุตรที่จะเกิดติดตามมา แต่หากในเงื่อนไขที่จำเป็นจริง ๆ แล้วก็เป็นที่อนุมัติ โดยนางยอมมีสิทธิเหนือตัวนางและทรัพย์สินที่นางควรจะได้รับตามสิทธินั้น ๆ แต่นางจะแต่งงานใหม่ได้ก็ต้องคอยให้ครบ อดดะฮ์ เสียก่อน (ครบรอบการมาของประจำเดือนถึง 3 ครั้ง) เพื่อให้แน่ใจว่าหญิงนั้นมีได้ตั้งครรรภ์ไปจากสามีคนก่อน อิสลามส่งเสริมการมีบุตร เพราะถือว่าเป็นพรสวรรค์จากพระเจ้า อิสลามห้ามการคุมกำเนิด เพราะถือว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นการกระทำของผู้ไร้ศรัทธา ไม่เชื่อมั่นในหลักการประทานปัจจัยยังชีพจากพระเจ้า

8. วัฒนธรรมที่ปฏิบัติต่อผู้ตาย หากมีการตายเกิดขึ้น ก็เป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคนที่ทราบข่าวนั้นจะต้องกล่าวว่า "อินนา ลิลลาฮิ วะอินนา อิลัยฮิ รอญูน" (แท้จริง เราเป็นของอัลลอฮ์ และเราจะต้องกลับไปสู่พระองค์) มุสลิมเท่านั้นที่ต้องไปช่วยเหลือในการฝังศพ ผู้ตายนั้นจะถูกทำการอาบน้ำศพ และห่อผ้าศพ ตามหลักการแห่งศาสนบัญญัติ แล้วรีบนำไปฝังให้เร็วที่สุด ไม่ควรเกิน 24 ชั่วโมง หลังจากนั้นผู้ร่วมในการฝังศพจะได้ร่วมกันละหมาด เพื่อขอพรให้แก่ผู้ตาย ในอิสลามไม่มีพิธีฉลองเลี้ยงในงานศพแต่ประการใด เพราะถือเป็นภาระหนักแก่ครอบครัวที่กำลังเศร้าโศก มุสลิมคนอื่น ๆ ควรที่จะไปให้การช่วยเหลือแก่ครอบครัวผู้ตาย ด้วยการปลอบประโลมใจหรืออ่าน อัล-กุรอาน เพื่อเป็นศิริมงคลแก่บ้านนั้น

9. วัฒนธรรมในการไปเยี่ยมเยียนญาติมิตรทั้งใกล้และไกล เพื่อเป็นการผูกมิตรไมตรีกับเครือญาติและเพื่อนบ้านเรือนเคียง ซึ่งถือเป็นหลักการสำคัญเป็นอย่างยิ่งในศาสนาบัญญัติ อิสลามไม่อนุมัติให้โกรธกันเกิน 3 วัน หรือตัดญาติขาดมิตรกับเครือญาติซึ่งถือเป็นความบาปมหันต์ มุสลิมจะต้องพบปะกันอยู่เสมอในการละหมาดร่วมกันทุกวัน และในสัปดาห์หนึ่งจะมีการละหมาดร่วมกันในวันศุกร์ ตลอดทั้งการไปประกอบพิธี ฮัจญ์ ซึ่งถือเป็นวัฒนธรรมสากลระดับระหว่างประเทศของมุสลิมทั่วโลกในการรู้จักมักคุ้นซึ่งกันและกัน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในด้านสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรมและการเมือง ตลอดทั้งปัญหาอื่น ๆ ที่จะต้องช่วยเหลือจนเงือซึ่งกันและกันในการแก้ไข

10. วัฒนธรรมในการประชุม ตามหลักการแล้ว มัสญิด มีบทบาทสำคัญดังต่อไปนี้ คือ เป็นสถานที่ประกอบการ อิบาติฮ์ ต่อพระเจ้า เป็นศูนย์กลางของการประชุมพบปะกันระหว่างมุสลิมในชุมชนนั้น ๆ และเป็นศูนย์กลางการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในด้านสังคม เศรษฐกิจ และการปกครองที่เป็นระเบียบเมื่อมุสลิมร่วมประชุมกัน จะต้องเปิดการประชุมด้วยการอ่าน อัล-กุรอาน เพื่อได้รับความโปรดปรานจากพระเจ้า จะต้องให้เกียรติในที่ประชุม มีการตั้งประธานในที่ประชุมและกรรมการฝ่ายดำเนินงานด้านต่าง ๆ ซึ่งอาจจะเป็นอิหม่ามประจำมัสญิดนั้น ๆ หรือ คอเต็บ (ผู้เทศนาธรรมในวันศุกร์) หรือ บิลาล ผู้ประกาศเชิญชวนให้มุสลิมไปละหมาด การประชุมจะต้องผูกคูกันในหลักการของประเด็นที่วางไว้เพื่อหาข้อยุติ เมื่อเป็นมติในที่ประชุมแล้วทุกคนจะต้องเคารพและปฏิบัติตามนั้น ในเรื่องนี้หลักการแห่งคัมภีร์ อัล-กุรอาน ได้ระบุไว้ว่า "สุเจ้าต้องปรึกษาหารือซึ่งกันและกันในทุกกิจการ" เว้นไว้แต่สิ่งใดก็ตามที่อัลลอฮ์และศาสนาดของพระองค์ได้เลือกแล้ว ก็ไม่ใช่สิทธิของผู้ศรัทธาจะไปเลือกกันอีก"¹¹

จากการศึกษาวิจัยพบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่า คนไทยมุสลิมส่วนใหญ่ในอำเภอเบตงไม่ชอบ ไม่พอใจ ที่จะอยู่ใกล้ชิด และอยู่ร่วมกับคนไทยเชื้อสายจีน และคนไทยพุทธ เพราะศาสนาอิสลามมีบทบัญญัติข้อห้ามมากมาย ซึ่งทำให้ไม่สามารถมีวิถีชีวิตที่ผสมผสานกลมกลืนกับคนไทยเชื้อสายจีนและคนไทยพุทธได้เลย ตั้งแต่เรื่องเล็ก ๆ น้อย ไปจนถึงเรื่องใหญ่ เช่น การทักทาย การ

¹¹ โรน่าน อรุณรังษี, ปรัชญาการเมือง. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2529), หน้า 710-714.

แต่งกาย การกินอาหาร การละหมาด การแต่งงาน การตาย เป็นต้น คนไทยมุสลิมมีความเชื่อว่า วัณธรรมของเขาเป็นวัณธรรมที่สูงส่งมาจากพระเจ้า ผู้สร้างโลก สร้างชีวิต พระองค์ประสงค์จะให้มนุษย์ดำเนินชีวิตไปตามวัณธรรมที่พระองค์ต้องการ ใคร ๆ ก็เปลี่ยนแปลงไม่ได้ ถ้าคิดเปลี่ยนแปลงก็เท่ากับเป็นการทรยศต่อพระเจ้า เป็นศัตรูกับพระองค์ ซึ่งคนไทยมุสลิมไม่สามารถทำเช่นนั้นได้เป็นอันขาด เพราะนั่นเป็นการออกไปจากศาสนาอิสลาม เป็นการเลิกลบถือศาสนาอิสลาม แต่จากการสังเกตพบว่า คนไทยมุสลิมในอำเภอเบตงก็อยู่ร่วมกับคนไทยเชื้อสายจีน และคนไทยพุทธ อย่างสงบสุขพอสมควร แต่ก็เข้าไปในลักษณะต่างคนต่างอยู่ จะติดต่อสมาคมมีกิจกรรมร่วมกันก็แต่ในส่วนที่ไม่ขัดกับบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม

โดยสรุปแล้ว ความสำนึกของคนไทยมุสลิมในอำเภอเบตงที่มีต่อวัณธรรมไทยอยู่ในระดับที่ต่ำมาก คนไทยมุสลิมจะมีความชอบและพอใจที่จะอยู่ใกล้ชิดแต่กลุ่มพวกเดียวกันเท่านั้น แต่ก็มีความพยายามที่จะปรับตัวเข้ากับสังคมไทยบ้าง ในส่วนที่ไม่ขัดกับบทบัญญัติทางศาสนาอิสลาม เช่น การแต่งกาย การใช้ภาษาไทย การยินตรงเคารพธงชาติ เป็นต้น

คนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตง ได้กล่าวถึงความรู้สึก ความเห็นที่มีต่อวัณธรรมว่า

"โดยมากคนจีน คนไทย คนอิสลาม ก็ไม่ค่อยถูกกันเท่าไร ก็เพราะศาสนา เช่น คนอิสลามเขาไม่กินหมู รังเกียจหมู หมาก็รังเกียจ ถูกไม่ได้ ประเพณีก็ไม่เหมือนกัน เขาต้องละหมาดวันละหลายครั้ง ถ้าจ้างคนอิสลามไปทำงาน เดียวก็ต้องไปละหมาด วันศุกร์ก็ต้องไปสุเหร่า แล้วจะทำงานให้ดีได้อย่างไร อย่างนี้คนจีนชายของต้องชายทั้งวัน คนจีนกับคนอิสลาม จึงทำงานร่วมกันไม่ได้ดี คนจีนจึงไม่อยากจ้างลูกจ้างอิสลาม เวลาจัดงานเลี้ยงแต่งงานลูก ครุ ทหาร คนไทยก็เชิญเขามากิน เขาก็กินได้ทุกอย่างเป็นเหมือนพวกเดียวกัน แต่ถ้าเชิญคนอิสลาม เขาก็ไม่อยากมา เหล้าก็กินไม่ได้ ไก่เป็ดที่คนจีนฆ่า เขาก็กินไม่ได้ กระทบถ้าเคยผิดหมูมาแล้ว เขาก็กินไม่ได้ หลัง ๆ เวลาคนจีนมีงานเลี้ยงก็ไม่ค่อยได้เชิญ คนอิสลาม... แต่คนอิสลามถ้าเรากับเขา เขาก็ดีกับเราเหมือนกัน ผมคนจีน คนไทย คนอิสลามเข้าได้หมด แม้กระทั่งคนอิสลามยังพูดว่า ถ้าผมสมัครเป็นผู้ใหญ่บ้านจะลงเสียงให้ผม แต่คนอื่นผมไม่รู้ละ"¹¹²

¹¹² สัมภาษณ์คนที่ 41, คนไทยเชื้อสายจีน, 27 พฤศจิกายน 2530.

"การอยู่ร่วมกับคนไทยคนแขก ส่วนน้อยที่อคติต่อกัน การปกครองของประเทศไทยไม่ทำให้เกิดการแตกแยก ยิ่งลูกจีน ลูกอิสลามที่เกิดในเบตงก็เข้ากันได้ดี ไม่มีว่าเป็นลูกจีน ลูกแขก แต่ในอดีตมีคนพี่ชายของพ่อค้าจะบอกว่า มึงไม่ใช่อิสลามอย่าไปซื้อมัน มึงไม่ใช่พวกกู หรืออย่างคนจีนที่เขามาตัดผมก็จะเลือกตัดแต่เฉพาะช่างที่เป็นคนจีน เขาจะพูดว่า "เสียมหย่น หม่อมออย"¹¹³ พ่อแม่ตายายพูดอย่างนี้ลูกมันเป็นอย่างนี้ ก็ต้องฟังอยู่ในใจบ้าง อย่างไปซื้อกับเสียมหย่น ความคิดนี้ยังมีระหว่างพ่อค้าแม่ค้าด้วยกัน ก็เพราะต้องการผลประโยชน์ มันไม่ได้มีเจตนาให้มันแตกแยก ของธรรมดาไม่ว่าคนจีนคนแขก"¹¹⁴

"คนจีน คนไทย อยู่ร่วมกันได้สบายมาก ทุกวันนี้ลูกคนจีนที่เกิดในเมืองไทย มีอะไรบ้างที่ยังทำแบบจีน ที่ยังทำอยู่ก็เพราะเกรงใจพ่อแม่ เกรงใจผู้ใหญ่ทั้งนั้น ถ้ารุ่นเก่า ๆ ตายหมด พวกลูกจีนที่เกิดในเมืองไทยมันไม่เอาแล้วแบบจีน นามสกุลก็เปลี่ยนเป็นไทยหมด ใช้แซ่มันก็ไม่ชอบ อายคนอื่นเขา วันตรุษจีนไหว้เจ้าหน้าบ้าน ให้มันมาไหว้ด้วย มันยังไม่อยากมาไหว้เลย...แต่คนจีนจะอยู่ร่วมกับคนอิสลามลำบาก คนแขกเขาไม่ชอบเรา ทุกวันนี้ที่เบตงดีที่มีโจรจีนอยู่ ถ้าไม่มีโจรจีนบ้านนี้พวกแขกอาละวาดวุ่นวายหมดแล้ว แต่ก่อนมีช่วงหนึ่งโจรแขกอาละวาด คนจีนชายสวนหนีไปกรุงเทพเท่าไร ซ่าตายไปก็หลายศพ ก่อนถึงบันนังสตา"¹¹⁵ พวกมันเรียกรถให้หยุดเรียกผู้โดยสารลงมาหมด ใครเป็นอิสลามให้นอนลง ที่เหลือมันเอาปืนเอ็ม 16 ยิงตายหมด ไม่ว่าผู้หญิงผู้ชาย เขาก็เป็นชาวบ้านไม่เคยทำอะไรมัน แล้วคนจีนคนแขกจะอยู่ร่วมกันได้อย่างไร เขาไม่รักเราเลย ซ่าคนจีนตายเขาไม่รู้สึกละเลย เราคนจีนพวกกินหมู คนบาป ซ่าพวกนอกศาสนา ซ่าพวกกินหมูไม่บาปอะไร..."¹¹⁶

¹¹³ เป็นภาษาจีนกวางตุ้ง แปลว่า คนไทยไม่เอา ในที่นี้หมายถึงเป็นช่างตัดผมที่เป็นคนไทย ไม่ตัด จะตัดกับช่างที่เป็นคนจีน

¹¹⁴ สัมภาษณ์ คนที่ 45, คนไทยเชื้อสายจีน, 18 พฤศจิกายน 2530.

¹¹⁵ คืออำเภอบันนังสตา เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดยะลา

¹¹⁶ สัมภาษณ์ คนที่ 34, คนไทยเชื้อสายจีน, 2 ธันวาคม 2530.

"คนไทย คนจีน เหมือนเป็นพี่น้องกัน อยู่ร่วมกันได้ ร่วมเตียงก็เยอะ คนจีน คนไทย แต่งงานแล้วไปหมด มีครอบครัวไหนบ้างที่ไม่ญาติเป็นคนไทยเลยมีมีย แต่ครอบครัวอิสลามมีมากที่สุดที่ไม่ญาติเป็นไทยเลย...ถ้าคนจีนจะไปแต่งงานกับคนแขก จะต้องเข้าอิสลามถึงจะแต่งได้ มีแต่ผู้ชายแขกที่มาแต่งงานกับผู้หญิงคนจีน คนไทย ไม่เคยเห็นสาวแขกมาแต่งงานกับคนจีนเลย คนแขกเขาไม่ชอบคนจีน คนจีนชอบกินหมู เราซื้อหมูห่อไปบอนใส่ไว้ในตะกร้า ไปบอนเขายังไม่กล้าถูกเลย เวลาพวกคนแขกตำคน เขาจะตำว่า บาบี้¹¹⁷ ...แต่อยู่ใกล้ ๆ บ้านแขกก็ตัวอย่าง เวลาวัวแพะถูกรถชนตาย เขาจะเอามาให้เรา เขาไม่กิน ถ้าเป็นวัว เราเอาไปแบ่งขายได้กำไรอีก"¹¹⁸

"คนแขกอยากอยู่แต่พวกเขาเอง หลังจากโจรจีนมอบตัวไปแล้วทุกวันนี้พวกแขกจะพยายามบีบให้คนจีน คนไทย ที่มีสวนยางใกล้ ๆ กับเขา ขายสวนให้เขาถูก ๆ เขาไม่ชอบคนจีน คนไทย ตามสวนยางก็รู้อยู่แล้ว คนจีนเกือบทุกบ้านชอบเลี้ยงหมา เวลาพวกแขกเดินผ่านหมามันก็เห่า คนแขกเขาไม่ชอบ เขาเกลียดหมา ถูกหมาไม่ได้ บาบิ จีนสวนก็ชอบกินแต่หมู หมู 3 ชั้น ถ้าไม่กินก็ไม่มีแรง ขึ้นเขาไม่ไหว ตัดยางไม่ไหว เวลามัดหมุกลิ้นมันก็ลอบไป คนแขกได้กลิ่นเขาไม่ชอบ คนแขกจึงไม่ยอมมีส่วนใกล้ ๆ กับคนจีน...ที่หมู่บ้านเชื่่อมัยไม่มีทีวีแม้แต่เครื่องเดียว ผู้ใหญ่บ้านเขาห้าม หว่าคุดแล้วไม่ได้อะไร มีแต่กอดกัน จูกัน ย้วยุกามารมน์ ซึ่งเป็นเรื่องต้องห้ามในศาสนาเขาผู้หญิงแขกถึงต้องมีผ้าคลุมหัว...กับคนไทยอยู่ร่วมกันได้อย่างดี คนจีน คนไทยก็เหมือนกันทุกอย่าง คนจีนต่อ ๆ ไปก็จะมีแล้ว ทุกวันนี้มีคนจีนที่เกิดเมืองไทย แล้วพูดไทยไม่ได้มีมีย ทุกคนก็เข้าโรงเรียนไทยทั้งนั้น ดูหนังไทย มีเพื่อนบ้านเป็นคนไทย แต่ในสวนไปคุดสิ มีพวกแขกเยอะแยะที่พูดไทยไม่ได้เลย พวกนี้มาจากตานี"¹¹⁹ เวลาคุยกับเขา ตาอีตี ตาอีตี¹²⁰ ลูกเดียว"¹²¹

¹¹⁷ บาบี้ เป็นภาษายาวี แปลว่า หมู

¹¹⁸ สัมภาษณ์ คนที่ 38, คนไทยเชื้อสายจีน, 2 ธันวาคม 2530.

¹¹⁹ ตานีคือ จังหวัดปัตตานี

¹²⁰ ตาอีตี เป็นภาษายาวี แปลว่า ไม่รู้เรื่อง ไม่รู้ฟัง

¹²¹ สัมภาษณ์ คนที่ 50, คนไทยเชื้อสายจีน, 6 พฤศจิกายน 2530.

ภาพที่ 58 ชาววันเซ็นเปีใหม่ในอำเภอเบตง ทั้งคนไทยพุทธและคนไทยเชื้อสายจีนจะร่วม
ทำบุญตักบาตร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการศึกษาวิจัยพบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่า คนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตงส่วนใหญ่ จะมีความพึงพอใจ ความชอบที่จะอยู่ใกล้ชิด และอยู่ร่วมกับคนไทยพุทธ และพยายามปรับตัวเข้าหาสังคมคนไทยพุทธ เช่น การแต่งกาย การใช้ภาษาไทย การใช้ชื่อนามสกุล การต้องการที่จะให้ญาติพี่น้องแต่งงานกันคนไทยพุทธ เป็นเพราะวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนกับวัฒนธรรมของคนไทยพุทธ ผสมผสานกลมกลืนกันได้ดี ไม่เหมือนวัฒนธรรมของคนไทยมุสลิม ซึ่งเข้ากันไม่ได้เลยกับวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน คนไทยเชื้อสายจีนเหล่านี้เกิดและเติบโตที่เมืองไทย ได้เข้าโรงเรียนไทย มีครูอาจารย์เป็นคนไทยพุทธ สังสรรค์พบปะกับเพื่อนร่วมวัยซึ่งเป็นคนไทยพุทธ จึงมีประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากบรรพบุรุษของตน ทำให้มีความเอนเอียงที่จะเข้าสู่สังคมใหญ่ ซึ่งเป็นสังคมของคนไทยพุทธมากขึ้น

โดยสรุปแล้ว ความสำนึกของคนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตง ที่มีต่อวัฒนธรรมไทยอยู่ในระดับที่สูงพอสมควร และสูงกว่าคนไทยมุสลิม ในอีกด้านหนึ่ง ความสำนึกของคนไทยเชื้อสายจีนที่มีต่อวัฒนธรรมอิสลาม จะอยู่ในระดับที่ต่ำมาก

ส่วนคนไทยพุทธในอำเภอเบตงได้กล่าวถึงความรู้สึกความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมว่า

"เราคนไทย มีชีวิตแบบไทยดีที่สุดแล้ว ในโลกนี้จะมีที่ไหนน่าอยู่กว่าเมืองไทยไม่มีแล้ว ฝรั่งมาเมืองไทยยังชอบเมืองไทยเลย มันเรียกว่าสยามเมืองยิ้ม แต่เราคนไทยจะอยู่ร่วมกับคนมุสลิมโดยสงบสุขยาก เพราะแนวโน้มที่จะเข้ากันได้มันไม่มี ผมอยู่ที่นี้ตั้ง 40 กว่าปี ผมยังไม่เห็นอะไรที่มีแนวโน้มจะเข้ากันได้ ไม่มีส่วนไหนที่จะเข้ากันได้ การอยู่ร่วมกันมันต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่เราช่วยเหลือเขา 10 คน เขาไม่เคยช่วยเราคนเดียว เขาช่วยเราไม่ได้มันบาป เรามันลูกสัตว์เดรัจฉาน ไม่ใช่คน (มานาตั้งบาบี่) แต่เขาได้รับความช่วยเหลือจากเราได้ เขาได้บุญ นี่เป็นการตั้งข้อรังเกียจ ยุ้งโดยผู้นำบางคน ซึ่งเนื้อแท้ศาสนาเขาไม่เป็นแบบนี้ อิสลามกรุงเทพเขามีปัญหาอะไรละ... การอยู่ร่วมกับคนจีนไม่มีปัญหาอะไร แก้วบ้านผมคนจีนทั้งนั้น ก็อยู่ด้วยกันมานานไม่มีปัญหาอะไร เข้ากันได้ทุกอย่าง ผมเลี้ยงหมู เขาก็กินหมู"¹²²

¹²² สัมภาษณ์ คนที่ 80, คนไทยพุทธ, 14 พฤศจิกายน 2530.

"คนจีนถือเจ้าถือผีเข้ามาอยู่ คนคริสต์เข้ามาอยู่ คนอินเดียเข้ามาอยู่ เขาไม่มีปัญหาอะไรเลย เขาอยู่กับเราได้สบาย แต่ทำไมคนอิสลามถึงวุ่นวาย เราคนไทยไม่เคยรังเกียจคนอิสลาม มีแต่เขารังเกียจเรา คนอิสลามเขาไม่ชอบสังคมกับคนอื่น ชอบสังคมแต่พวกเขาเอง เพราะเขาถือว่าคนไทยคนจีนกินหมู คนอิสลามชอบเอาศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้องกับ การคบคนถือเอาศาสนาเป็นเกณฑ์ เราเข้ากับเขาได้ แต่เขาเข้ากับเราไม่ได้...คนอิสลามไม่ค่อยสังคมกับคนถือพุทธ คนละศาสนา เขาไม่ถือเอาส่วนถูกเป็นเกณฑ์ ถ้าพ่อเป็นอย่างไร ลูกก็เป็นอย่างนั้น ในความคิดของเขา เขาถูกเสมอไป เขาถือว่าศาสนาเขาดีกว่าศาสนาอื่น ซึ่งไม่มีข้อพิสูจน์ คนอิสลามไม่ค่อยมีเหตุผล คนอิสลามชอบกินผลไม้ ต้นเดียว ไม่มีการเปรียบเทียบ ไม่รู้ว่าต้นไหนหวานกว่า ไม่รับความรู้ข้างนอกเข้ามาบ้างเลย แม้เราจะไปคุยกับเขา เขาก็ไม่ค่อยสนใจ"¹²³

"การมีชีวิตแบบไทย ๆ ก็มีความสุขแบบเรา เราชอบของเราอย่างนี้ แต่บางอย่างก็ไม่ดีเหมือนกัน เช่น คนไทยชอบสบาย อยากทิ้งตรงไหนก็ทิ้ง บ้านเมืองก็สกปรกไปหมด ไปดูคลองสี กวาดขยะก็ทิ้งลงคลอง กลางคืนคนเมาเท่ๆ เป็นถัง ๆ ก็ทิ้งลงคลอง...เราคนไทยอยู่ร่วมกับคนจีนได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ เมืองไทยคนจีนก็อยู่เยอะเยอะ ไม่เห็นมีปัญหาอะไร เบทงเราชอบให้มีคนจีนอยู่ สนุกดี ได้ฟังเพลงจีน เพลงจีนเพราะ คนจีนก็ทำอาหารอร่อย ในเบตงร้านอาหารคนไทยมีชื่อมีที่ไหน...คนจีนก็ไม่มีปัญหาอะไรกับคนไทย แต่กับคนแขกมีปัญหา เพราะเขาไม่ชอบเรา เขาไม่ชอบศาสนาพุทธ เราไหว้พระแขวนพระ ซึ่งศาสนาเขาห้ามเด็ดขาด คนไทยไปทำงานซาอู ถ้าแขวนพระไปมันก็ให้ถอดทิ้งหมด เรากินหมู กินเหล้า ซึ่งเขารังเกียจทั้งนั้น แต่ความจริงเราก็ไม่ได้ทำอะไรให้เขาเดือดร้อน ที่เราไม่เคยคิดเกลียดเขา เข้า ๆ ตี 5 ก็สวดมนต์ถึงพระเจ้าลั่นไปหมด เราคนไทยยังไม่เคยไปประท้วงที่ไหนเลย ทั้ง ๆ ที่รบกวมเรามาก เข้า ๆ กำลังนอนสบาย ในโรงเรียนเรามีพระพุทธรูปเขาก็ประท้วงไม่ให้มี แล้วที่สวดออกอากาศลั่นตั้งแต่เข้ามิด รบกวมคนศาสนาอื่นไม่เคยคิดบ้าง เราคนไทยไม่เคยว่าอะไร"¹²⁴

¹²³ สัมภาษณ์ คนที่ 81, คนไทยพุทธ, 12 พฤศจิกายน 2530.

¹²⁴ สัมภาษณ์ คนที่ 64, คนไทยพุทธ, 10 พฤศจิกายน 2530.

"เป็นคนไทยมีชีวิตแบบไทยดี ที่ไม่ดีเพราะจน ถ้ารัฐบาลช่วยจัดการให้ทุกคนรวยกว่านี้ ประเทศไทยก็เป็นเมืองสวรรค์...คนมุสลิมในเบตงส่วนมากก็ดี เรามีเพื่อนเป็นคนมุสลิมมาก มุสลิมเบตงไม่เหมือนมุสลิมปัตตานี มุสลิมปัตตานีร้ายโหดเหี้ยม ที่ก่อความวุ่นวายอยู่ในภาคใต้เป็นมุสลิมจากปัตตานีเป็นส่วนมาก คนไทยมุสลิมเข้ากันได้ ถ้าเราพยายามเข้ากับเขา ถ้าจะให้เขาเข้ากับเราเขาเข้ากับเราไม่ได้อยู่แล้ว เราต้องเป็นฝ่ายเข้ากับเขา เพราะเราทำอะไรก็ได้ทั้งนั้น เราคนไทยเข้ากับคนได้ทุกชาติ คนไทยปีใหม่อีกฉลองตรุษจีนก็เอา คริสต์มาสก็เอา วันวาเลนไทน์ก็เอา ฮารีฮายอ¹²⁵ ก็ไปกินข้าวเหนียวด้วย แต่ก็มีคนมุสลิมหลาย ๆ คน ที่เขาไม่ค่อยต้อนรับคนไทยเท่าไร ไม่รู้เป็นเพราะอะไร...กับคนจีนไม่มีอะไรมาก คนจีนไม่เคยรังเกียจคนไทย มีแต่หาว่าคนไทยที่เกียจมีเงินเท่าไร ก็กินกันให้หมด ชอบแต่สนุกสบาย คนไทย คนจีน เข้ากันได้ดีกว่า คนไทยคนมุสลิม คนเป็นเพราะข้อห้ามทางศาสนา"¹²⁶

จากการศึกษาวิจัยพบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่า คนไทยพุทธส่วนใหญ่ในอำเภอเบตงจะมีความพึงพอใจและเห็นความสำคัญในวัฒนธรรมของตนเอง ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของคนไทยส่วนใหญ่ในประเทศ ในขณะที่เดียวกัน คนไทยพุทธ ก็จะมี ความชอบ พื่อใจที่จะอยู่ใกล้ชิด และอยู่ร่วมกับคนไทยเชื้อสายจีนมากกว่าคนไทยมุสลิม เป็นเพราะวัฒนธรรมของคนไทยพุทธ กับคนไทยเชื้อสายจีน เข้ากันได้ดีกว่า ซึ่งคนไทยมุสลิมนั้นมีข้อห้ามตามบทบัญญัติทางศาสนาอิสลามมากมาย ที่ขัดกับการดำเนินชีวิตของคนไทย แต่คนไทยพุทธยังมีความต้องการที่จะอยู่ใกล้ชิดกับคนไทยมุสลิม จะเห็นได้จากการที่คนไทยพุทธอยากมีเพื่อนเป็นคนไทยมุสลิม พยายามปรับตัวให้เข้ากับคนไทยมุสลิมให้ได้ โดยสรุปแล้ว คนไทยพุทธส่วนใหญ่ในอำเภอเบตง มีความรู้สึก ความสำนึกที่ดีต่อวัฒนธรรมไทย และมีระดับสูงกว่าคนไทยเชื้อสายจีนและคนไทยมุสลิม ในขณะที่เดียวกันก็มีความรู้สึกความสำนึกที่ดีต่อวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนมากกว่าวัฒนธรรมของคนไทยมุสลิม

¹²⁵ วันฮารีฮายอ หมายถึง วันออกบวชของคนมุสลิม ในระหว่างเดือนรอมฎอน (เดือนที่ 9 ของศาสนาอิสลาม) มุสลิมจะถือศีลอดเป็นเวลา 1 เดือน ซึ่งบางคนเรียกว่าถือบวช ฉะนั้นวันฮารีฮายอคือวันเริ่มเรึ่งที่กลับสู่สภาพเดิมคือ ไม่ต้องถือบวช

¹²⁶ สัมภาษณ์ คนที่ 78, คนไทยพุทธ, 6 พฤศจิกายน 2530.

ความสำคัญต่อระบอบการเมืองการปกครอง (political regime)

"...มนุษย์มีลักษณะพิเศษตรงที่ว่าเขาได้พัฒนาจนถึงขีดที่สามารถลิ้มรสสิ่งต่าง ๆ ได้หลายสิ่ง ไม่มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยเฉพาะที่เป็นสิ่งที่ดีที่สุดของมนุษย์ อะไรก็ตามที่ทำให้มนุษย์พอใจ ก็ดีทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นอาหาร เครื่องดื่ม สุขภาพ การได้รับความนับถือ ความอบอุ่นกับเพื่อนมนุษย์ กิจกรรมทางเพศ การผจญภัย การแสวงหาล้ำจจะ การเอาชนะอุปสรรค การชื่นชมศิลปะ เหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งมีค่าในตัวเอง ไม่สามารถถอนสิ่งหนึ่งลงเป็นอีกสิ่งหนึ่งได้ คือ ไม่มีอะไรมีฐานะสูงสุด คนที่มีชีวิตอย่างสมบูรณ์ คือคนที่มีความพอใจในสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ประสานกลมกลืนกัน ไม่มีความขัดแย้ง หรือถ้ามีก็น้อยที่สุด สังคมที่สมบูรณ์ คือ สังคมที่สนองความต้องการทางร่างกายของมนุษย์ได้ทั่วหน้า แล้วเปิดโอกาสให้มนุษย์แสวงหาความชื่นชมกับสิ่งเหล่านี้ได้ตามที่แต่ละคนจะพอใจ"¹²⁷

เป็นที่ยอมรับกันว่า ในขณะที่สังคมเจริญขึ้น จะมีกลุ่มต่าง ๆ ทางสังคมมากขึ้น ความต้องการและความขัดแย้งก็จะมากขึ้นเป็นเงาตามตัว ระบอบการเมืองการปกครอง จะต้องมีความสามารถที่จะสนองความต้องการ และจัดหรือไกล่เกลี่ยความขัดแย้งเหล่านั้น ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ จึงจะอยู่ร่วมกันในสังคมโดยสงบสุขได้

หลักการ โครงสร้าง และกระบวนการเมืองการปกครองของประเทศไทย ปัจจุบันเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 ซึ่งได้ตราขึ้นไว้ในวันที่ 22 ธันวาคม 2521

นับตั้งแต่ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในพุทธศักราช 2475 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยได้ยึดถือหลักการของการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขเป็นแนวทางสำคัญตลอดมา สำระสำคัญของหลักการนี้คือ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของชาติและทรงอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ อำนาจอธิปไตยมาจากปวงชนชาวไทย ประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ ประชาชนมีอำนาจโดยชอบในการมีส่วนร่วมปกครองตนเอง

¹²⁷ วิกย์ วิตทเวทย์, จริยศาสตร์เบื้องต้น (กรุงเทพ : โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2519), หน้า 56.

ภาพที่ 59 พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี ตรวจราชการอำเภอเบตง
เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2528 ในภาพพบปะพูดคุยกับคนไทยมุสลิม

ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพและมีความเสมอภาคทุกประการ ประชาชนต้องมีผู้แทนหรือตัวแทน เพื่อให้ใช้อำนาจแทนประชาชน ตัวแทนที่สำคัญได้แก่สภาผู้แทนราษฎร และคณะรัฐมนตรี ซึ่งส่วนหนึ่งจะมาจาก การเลือกตั้งของประชาชน และอีกส่วนหนึ่ง เข้าดำรงตำแหน่งที่กฎหมายรัฐธรรมนูญ ได้บัญญัติไว้ แต่ทั้งนี้ไม่ว่าจะมาจากทางใดจะต้องมีหน้าที่สำคัญคือ เป็นตัวแทนของปวงชนและรักษาประโยชน์ของประชาชนภายในชาติ

ประเทศไทยได้ใช้รูปแบบการปกครองประชาธิปไตยแบบรัฐสภา โดยมีพระมหากษัตริย์ เป็นประมุขของชาติ ตามรูปแบบนี้ พระมหากษัตริย์จะดำรงตำแหน่งเป็นประมุขสูงสุดของชาติ รัฐสภาเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยของประเทศแทนประชาชน ทั้งนี้เพราะถือว่ารัฐสภาเป็นตัวแทนของประชาชนทั้งประเทศ

รัฐสภา (ฝ่ายนิติบัญญัติ) อยู่ในฐานะเหนือคณะรัฐมนตรี (ฝ่ายบริหาร)

รัฐสภาเป็นผู้รักษาประโยชน์ของประชาชน และมีหน้าที่ที่จะทำให้เจตนารมณ์ของประชาชนมีผลอย่างแท้จริง คือให้คณะรัฐมนตรีปฏิบัติราชการแผ่นดินไปในแนวทางที่ประชาชนต้องการ

รัฐสภาจะใช้อำนาจนิติบัญญัติ ซึ่งนอกจากจะเป็นการออกกฎหมายขึ้นใช้ในประเทศแล้ว ก็ยังสามารถที่จะควบคุมให้ฝ่ายบริหารในการใช้อำนาจบริหารคือการบังคับใช้กฎหมายต่าง ๆ ด้วย คณะรัฐมนตรีต้องนำเอากฎหมายทั้งปวงที่รัฐสภาได้บัญญัติขึ้นเพื่อนำไปบังคับใช้ในประเทศต่อไป คณะรัฐมนตรีอาจเสนอร่างพระราชบัญญัติที่ต้องการได้ แต่รัฐสภาเท่านั้นที่มีอำนาจพิจารณาและมีมติให้ประกาศใช้ได้ งบประมาณรายจ่ายของแผ่นดินต้องทำเป็นพระราชบัญญัติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าฝ่ายนิติบัญญัติมีอำนาจในการควบคุมคณะรัฐมนตรีหรือรัฐบาลโดยตรง เพราะถ้าฝ่ายนิติบัญญัติไม่อนุมัติงบประมาณรายจ่าย ก็เท่ากับว่าไม่ยอมให้รัฐบาลจ่ายเงิน ซึ่งเป็นเหตุให้รัฐบาลดำเนินงานต่อไปไม่ได้ คณะรัฐมนตรีจะต้องแถลงนโยบายต่อรัฐบาล สภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรี และมีอำนาจขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะ ในกึ่งบริหารราชการแผ่นดิน คณะรัฐมนตรีต้องรับผิดชอบร่วมกันต่อสภาผู้แทนราษฎร รัฐมนตรีทั้งคณะจะพ้นจากตำแหน่งได้ถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติไม่ไว้วางใจ

นอกจากนี้ยังถือว่ารัฐสภามีความสำคัญเหนือกว่าฝ่ายตุลาการ ทั้งนี้แม้ว่าฝ่ายตุลาการ (ศาล) จะมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดีความต่าง ๆ ก็ตาม แต่ฝ่ายตุลาการจะพิพากษาคดี

ได้เท่าที่กฎหมายบัญญัติไว้เท่านั้น ฝ่ายตุลาการจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด และเมื่อรัฐสภาเป็นฝ่ายที่มีอำนาจบัญญัติกฎหมาย ก็แสดงว่าฝ่ายตุลาการจะต้องนำเอาเจตนารมณ์ของประชาชนที่แสดงออกโดยรัฐสภาในกฎหมายต่าง ๆ ทัวไปที่รัฐสภาได้บัญญัติขึ้นไปใช้ในการพิจารณาพิพากษาคดีอันเป็นงานในหน้าที่ของฝ่ายตุลาการโดยตรง อำนาจและขอบเขตของงานของฝ่ายตุลาการจึงขึ้นอยู่กับอำนาจของรัฐสภาด้วย

ความสัมพันธ์เช่นนี้ เป็นการยกย่องและให้ความสำคัญแก่รัฐสภาเป็นพิเศษ ซึ่งเป็นไปตามหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา

อย่างไรก็ตาม ในระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาก็ได้เปิดโอกาสให้คณะรัฐมนตรีมีโอกาสควบคุมอำนาจนิติบัญญัติด้วยการที่คณะรัฐมนตรีมีอำนาจออกพระราชกฤษฎีกา (ในพระปรมาภิไธยขององค์พระมหากษัตริย์) ยุบสภาผู้แทนราษฎรและให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายในเวลาที่กำหนดไว้

โครงสร้างของระบอบการเมืองการปกครอง

พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐ ซึ่งเป็นของประชาชนโดยผ่านหน่วยอำนาจที่สำคัญของชาติ อันได้แก่ อำนาจนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ

ในทางนิติบัญญัติ (คือ การออกกฎหมายหรือบัญญัติกฎหมายขึ้นไว้) จะทรงใช้อำนาจโดยคำแนะนำและยินยอมของฝ่ายนิติบัญญัติ (ซึ่งอาจจะเรียกชื่อต่าง ๆ ได้ เช่น "รัฐสภา" "สภานิติบัญญัติแห่งชาติ" ฯลฯ)

ในทางบริหาร (คือ การบริหารราชการแผ่นดิน) ทรงใช้อำนาจนี้โดยผ่านทางคณะรัฐมนตรี ซึ่งจะต้องทำหน้าที่ในทางบริหารในฐานะที่เป็นฝ่ายบริหาร ในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์

ในทางตุลาการ (ซึ่งหมายถึงอำนาจในการตีความกฎหมายในการพิจารณาพิพากษาคดี) พระมหากษัตริย์ก็จะทรงใช้อำนาจโดยผ่านทางศาลซึ่งเป็นฝ่ายตุลาการ

ฝ่ายนิติบัญญัติ

ประเทศไทยในปัจจุบันมีฝ่ายนิติบัญญัติซึ่งเรียกว่า รัฐสภา ประกอบด้วยวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร ในการประชุมร่วมกันของสภาทั้งสองนี้ให้ประธานวุฒิสภาเป็นประธานรัฐสภา รัฐสภามีอำนาจในการบัญญัติกฎหมาย ร่างพระราชบัญญัติที่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาแล้วให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อได้ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาแล้วก็ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้ ในการประชุมวิสามัญคดีหรือสภาผู้แทนราษฎรก็ได้ ต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของแต่ละสภาจึงจะเป็นองค์ประชุม

วุฒิสภา ประกอบด้วยบุคคลซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีสัญชาติไทยโดยกำเนิด มีอายุไม่ต่ำกว่า 35 ปีบริบูรณ์ และไม่เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองใด มีจำนวนไม่เกินสามในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 6 ปี

สภาผู้แทนราษฎร ได้แก่บุคคลซึ่งได้รับเลือกตั้งจากประชาชน ให้มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทน 1 คนต่อ จำนวนราษฎร 150,000 คน ถ้าจังหวัดใดมีราษฎรไม่ถึงหนึ่งแสนห้าหมื่นคนก็ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้หนึ่งคน เศษของหนึ่งแสนห้าหมื่นคนถ้าถึงเจ็ดหมื่นห้าพัน หรือกว่านั้นให้นับเป็นหนึ่งแสนห้าหมื่นคน วาระในการดำรงตำแหน่งของผู้แทนมีกำหนดคราวละ 4 ปี เมื่ออายุสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงจะต้องให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ และเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ซึ่งจะต้องกำหนดวันเลือกตั้งภายใน 60 วัน นับตั้งแต่วันที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง ในวันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร

ฝ่ายบริหาร

ฝ่ายบริหารได้แก่ คณะรัฐมนตรี ซึ่งประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีคนหนึ่งและรัฐมนตรีอีกไม่เกิน 44 คน โดยพระมหากษัตริย์จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีมีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน และจะต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ก่อนเข้ารับหน้าที่

รัฐมนตรีจะเป็นข้าราชการประจำมิได้ และจะเป็นผู้จัดการ กรรมการที่ปรึกษา ตัวแทน หรือลูกจ้างของบริษัทหรือองค์การที่เกี่ยวกับการค้าไม่ได้

รัฐมนตรีมีสิทธิเข้าประชุมสภาได้ แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน เว้นแต่รัฐมนตรีผู้นั้น เป็นสมาชิกของสภาใดสภาหนึ่ง ย่อมมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนในการประชุมของสภานั้นได้

ในการบริหารราชการแผ่นดิน รัฐมนตรีต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภาในงานในหน้าที่ของตน และต้องรับผิดชอบร่วมกันเป็นคณะต่อรัฐสภาในนโยบายทั่วไปของคณะรัฐมนตรี

รัฐมนตรีทั้งคณะจะพ้นจากตำแหน่งเมื่อรัฐสภาลงมติไม่ไว้วางใจ สภาผู้แทนราษฎร สิ้นอายุหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรีลาออก ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรี สิ้นสุดลง

ความเป็นรัฐมนตรีจะสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อตาย ลาออก ขาดคุณสมบัติสำหรับผู้สมัคร รับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องคำพิพากษาให้จำคุก สภาผู้แทนราษฎรลงมติไม่ไว้วางใจ มีส่วนในธุรกิจการค้า นายกรัฐมนตรีถวายคำแนะนำให้พระมหากษัตริย์มีพระบรมราชโองการให้ รัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่ง

อำนาจของคณะรัฐมนตรี ต้องปฏิบัติไปในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ มีอำนาจ ในการบริหารราชการแผ่นดิน ตราพระราชกำหนด ตราพระราชกฤษฎีกาซึ่งจะประกาศใช้และ เลิกใช้กฎอัยการศึก ประกาศสงครามด้วยความเห็นชอบของรัฐสภา ทำหนังสือสัญญาสันติภาพ สัญญาสงบศึก และทำสัญญาอื่นกับนานาประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ การพระราชทาน ภัยโทษ การถอดถอนฐานันดรศักดิ์และเรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ แต่งตั้งและให้ข้าราชการ ฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือน ตำแหน่งปลัดกระทรวง อธิบดีหรือเทียบเท่าพ้นจากตำแหน่ง บทกฎหมาย พระราชหัตถเลขา และพระบรมราชโองการใด ๆ อันเกี่ยวกับราชการแผ่นดินต้องมีรัฐมนตรี ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญนี้

ฝ่ายตุลาการ

ฝ่ายตุลาการได้แก่ศาล ซึ่งจะต้องพิจารณาพิพากษาคดีความต่าง ๆ ตามกฎหมายและ ในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ ผู้พิพากษาและตุลาการมีอิสระในการพิจารณาพิพากษา อรรถคดี ศาลทั้งหลายจะตั้งขึ้นได้ก็โดยพระราชบัญญัติ การแต่งตั้ง การให้พ้นจากตำแหน่ง การ เลื่อนเงินเดือน การลงโทษ ผู้พิพากษาต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการตุลาการ

สำหรับประเทศไทย ฝ่ายตุลาการ หมายถึงสถาบันศาลสถิตยุติธรรม

ตามระบบการปกครองแบบรัฐสภานั้น อำนาจนิติบัญญัติเป็นอำนาจสูงสุด อยู่ในฐานะที่เหนือกว่าอำนาจบริหารและอำนาจตุลาการ อำนาจบริหารและอำนาจตุลาการจะต้องปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของอำนาจนิติบัญญัติ ซึ่งใช้โดยรัฐสภาอันประกอบด้วยผู้แทนของปวงชนในประเทศ ดังนั้นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการจะต้องนำไปใช้ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของอำนาจนิติบัญญัติอย่างเต็มที่ จะหลีกเลี่ยงไม่ใช้กฎหมายใดที่ฝ่ายนิติบัญญัติกำหนดขึ้นไว้ไม่ได้ อำนาจตุลาการจึงอยู่ในฐานะที่ต่ำกว่าอำนาจนิติบัญญัติ และจะต้องสนองเจตนารมณ์ของอำนาจนั้น เพียงแต่อำนาจตุลาการได้รับหลักประกันจากรัฐธรรมนูญให้ใช้อำนาจไปโดยอิสระเท่านั้น

จะต้องเข้าใจว่า การจัดตั้งศาลทั้งหลายจะตั้งขึ้นได้ก็แต่โดยพระราชบัญญัติ การจัดตั้งศาลขึ้นใหม่เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีใดคดีหนึ่งแทนศาลธรรมดาที่มีอยู่ตามกฎหมายสำหรับพิจารณาพิพากษาคดีนั้นจะกระทำมิได้

สำหรับความมั่นคงของตำแหน่งตุลาการนั้น มีหลักการสำคัญ คือ ผู้พิพากษาและตุลาการจะเป็นข้าราชการการเมืองมิได้ คณะกรรมการตุลาการซึ่งเป็นหน่วยงานอิสระและเที่ยงธรรมจะเป็นผู้ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งการให้พ้นจากตำแหน่งผู้พิพากษา แล้วจึงนำความกราบบังคมทูลให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง หรือให้พ้นจากตำแหน่งอีกชั้นหนึ่ง การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน และการลงโทษผู้พิพากษาในศาลยุติธรรม จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ

รัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้ศาลเป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการ โดยให้ทำหน้าที่รับผิดชอบในการรักษาเสรีภาพของบุคคล บังคับและแก้ไขมิให้เอกชนล่วงล้ำเสรีภาพต่อกัน รวมทั้งเป็นสถาบันที่คอยควบคุมมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลใช้อำนาจเกินขอบเขต หรือใช้อำนาจตามอำเภอใจ ศาลจะทำหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นโดยยึดหลักความยุติธรรม ซึ่งจะบังเกิดผลสำคัญในประเทศ คือทำให้เกิดความเป็นระเบียบความสงบเรียบร้อย และเป็นหลักประกันในเรื่องสิทธิเสรีภาพของเอกชนและประโยชน์ของรัฐด้วย

การใช้อำนาจตุลาการนั้น ศาลจะปฏิบัติไปด้วยความเป็นอิสระ ความเป็นอิสระของ

ศาลได้รับหลักประกันจากรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ เพื่อให้มีให้อำนาจบริหารและอำนาจนิติบัญญัติเข้ามา
ก้าวก้าว ซึ่งอาจจะทำให้เสียความยุติธรรมไปได้ การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของ
ศาล ซึ่งจะต้องดำเนินการตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์

ความเป็นอิสระของฝ่ายตุลาการ หมายถึงความเป็นอิสระในด้านการใช้อำนาจของตน
ในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีและความเป็นอิสระในด้านการบริหารกิจการภายในที่เกี่ยวกับ
ตุลาการ (ผู้พิพากษา) ซึ่งเป็นผู้ที่พิพากษาคัดสินอรรถคดีต่าง ๆ

ชุมชนอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ประกอบไปด้วยคน 3 กลุ่มคือ คนไทยมุสลิม คนไทย
เชื้อสายจีนและคนไทยพุทธ แต่ละกลุ่มนั้นต่างก็มีความต้องการ ซึ่งอาจจะไม่เหมือนกัน อันเนื่อง
มาจาก ความเชื่อในศาสนา ค่านิยม ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน
และเป็นธรรมดาที่จะต้องมีการขัดแย้งเกิดขึ้น ประชาชนแต่ละกลุ่มนั้นก็คือสมาชิกของประชาคม
การเมือง (political community) อาศัยอยู่ร่วมกันในประเทศเดียวกัน อยู่ภายใต้ระบอบ
การเมืองการปกครอง (political regime) เดียวกัน ระบอบการเมืองการปกครองจึงมีไว้
เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของสมาชิกในแต่ละกลุ่มนั้น ในขณะที่เดียวกันจะต้องทำหน้าที่จัด
หรือไกล่เกลี่ยความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เพื่อประชาชนแต่ละกลุ่มนั้นจะดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่าง
สงบสุขได้

การศึกษาวิจัยในส่วนความสำคัญต่อระบอบการเมืองการปกครองนี้ จึงมุ่งพิจารณาถึง
ความสำคัญของคนแต่ละกลุ่มนั้นที่มีต่อสถานการณ์การเมืองการปกครองของไทยที่เป็นอยู่ในขณะนี้ โดย
จะแยกพิจารณาในสภาพโครงสร้างระบอบการเมืองการปกครองไทยใน 3 ประเด็น คือ ฝ่ายนิติ
บัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ

คนไทยมุสลิมในอำเภอเบตงได้กล่าวถึงฝ่ายนิติบัญญัติไว้ว่า

"เราเลือก ส.ส. ส.ส. เข้าไปในสภาผู้แทน เป็นผู้ออกกฎหมาย โดยมีวุฒิสภาซึ่งมา
จากการแต่งตั้งเป็นผู้กลั่นกรอง สมาชิกวุฒิสภาก็มาจากการแต่งตั้งของรัฐบาล อยากให้มี
สมาชิกวุฒิสภาเป็นมุสลิมจากภาคใต้หลาย ๆ คนบ้าง เพราะคนอื่นเขาไม่เข้าใจในปัญหา

ของเรา สมาชิกวุฒิสภาที่เป็นอยู่ส่วนมากก็เป็นทหาร เขาก็ไม่เข้าใจเรา... ให้มีการเลือก ส.ส. แบบนี้ดีแล้ว ถ้าเป็นประชาธิปไตยก็ต้องมีการเลือกตั้ง"¹²⁸

"รัฐบาลเป็นผู้ปกครองประเทศ ก็เป็นผู้ออกกฎหมายด้วย... เคยไปเลือกสมาชิกสภาผู้แทน ส.ส. ทำหน้าที่ดูแลปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนที่เกิดขึ้นในจังหวัด ประชาชนเดือดร้อนมีปัญหาอะไรก็ไปบอกให้รัฐบาลรู้... วุฒิสภาไม่รู้จัก ไม่ค่อยรู้เรื่อง เราไม่ค่อยรู้เรื่อง เรื่องการเมือง... มีการเลือกตั้ง ส.ส. ที่ ส.ส. ก็คอยช่วยเรา อย่างเราคนมุสลิม มี ส.ส. ที่เป็นมุสลิม ก็คอยแก้ไขความเดือดร้อนของพวกเราบ้าง"¹²⁹

"รัฐบาลเป็นผู้ออกกฎหมาย โดยปรึกษากับผู้ที่มีความรู้ทางกฎหมาย กฎหมายที่ออกมาส่วนมากก็ดี ไม่เคยออกกฎหมายมากดขี่ รังแกคนมุสลิม มีแต่ข้าราชการที่ไม่ดี อย่างคนมุสลิม รัฐบาลก็ให้ใช้กฎหมายอิสลามใน 4 จังหวัดภาคใต้ มีกรรมการอิสลามเป็นผู้ตัดสิน ถ้าไม่พอใจก็ไปฟ้องศาลต่อได้ ก็ดีแบบนี้... วุฒิสภาคืออะไร ไม่รู้ ไม่รู้เหมือนกัน ไม่ได้เรียนมา... เคยไปเลือก ส.ส. ส.ส. ทำหน้าที่ดูแลความเดือดร้อนของราษฎร ราษฎรเดือดร้อนอะไรก็ไปบอกรัฐบาล เช่น ไม่มีสะพาน ก็ไปบอกรัฐบาล ขอเงินมาสร้างสะพานให้ หน้าที่อื่นไม่รู้เหมือนกัน"¹³⁰

"...เคย... ไปเลือก ส.ส. ทุกครั้ง ส.ส. ทำหน้าที่ดูว่าประชาชนมีปัญหาอะไร ต้องการอะไรบ้าง ก็ไปบอกให้รัฐบาลรู้ อย่างเราไปเลือกตั้งก็เลือกคนมุสลิม อยากให้เขาไปบอกปัญหาของคนมุสลิมให้รัฐบาลรู้... กฎหมาย คนที่มีความรู้ที่รัฐบาลแต่งตั้งเป็นกรรมการ เป็นคนออก ใช้หรือเปล่า..."¹³¹

จากข้อเท็จจริงที่พบในการศึกษาวิจัย คนไทยมุสลิมส่วนใหญ่ในอำเภอเบตงไม่มีความรู้ความเข้าใจ ในกระบวนการนิติบัญญัติ ไม่เข้าใจว่ามันมีกระบวนการมาอย่างไร เช่น ใครเป็นผู้

¹²⁸ สัมภาษณ์ คนที่ 21, คนไทยมุสลิม, 20 พฤศจิกายน 2530.

¹²⁹ สัมภาษณ์ คนที่ 10, คนไทยมุสลิม, 17 พฤศจิกายน 2530.

¹³⁰ สัมภาษณ์ คนที่ 5, คนไทยมุสลิม, 17 พฤศจิกายน 2530.

¹³¹ สัมภาษณ์ คนที่ 10, คนไทยมุสลิม, 2 ธันวาคม 2530.

เสนอร่างกฎหมาย กฎหมายต้องผ่านความเห็นชอบอย่างใดบ้าง เป็นต้น คนไทยมุสลิมที่สัมภาษณ์ส่วนใหญ่คิดว่า รัฐบาลเป็นผู้ออกกฎหมายและบังคับใช้ได้เลย คนไทยมุสลิมส่วนใหญ่จะไม่วินิจฉัยว่าวุฒิสภาคืออะไร ทำหน้าที่อะไร ทั้งยังไม่เข้าใจว่า สภาผู้แทนราษฎรทำหน้าที่อะไรด้วย จะเข้าใจในหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่า ทำหน้าที่ดูแลว่าราษฎรมีความต้องการ มีปัญหา ความเดือดร้อนอะไรบ้าง แล้วจะได้ทำหน้าที่เป็นปากเป็นเสียงแทนราษฎร นำปัญหาความเดือดร้อนนั้นไปบอกให้รัฐบาลทราบ ส่วนหน้าที่นอกเหนือจากนี้ส่วนใหญ่จะไม่วินิจฉัย ไม่เข้าใจเลย จะมีคนไทยมุสลิมแต่เพียงบางคนเท่านั้นที่มีความรู้ความเข้าใจในฝ่ายนิติบัญญัติพอสมควร เนื่องมาจากบุคคลนั้น มีการศึกษาในระดับที่สูง และมีความสนใจในเรื่องราว กระบวนการในการเมืองการปกครองไทยเป็นการส่วนตัว สรุปแล้วคนไทยมุสลิมส่วนใหญ่ในอำเภอเบตงจะมีความรู้ความเข้าใจในฝ่ายนิติบัญญัติน้อยมาก

คนไทยมุสลิมในอำเภอเบตงได้กล่าวถึงฝ่ายบริหารไว้ว่า

"การปกครองระบบประชาธิปไตย รัฐบาลก็ต้องมาจากการเลือกตั้ง สภาเป็นผู้เลือกไม่ใช่ประชาชนเลือกนะ เป็นสภา เป็นการเลือกทางอ้อม คือ ประชาชนเลือกผู้แทนแล้วผู้แทนไปเลือกนายก เลือกรัฐบาล อยากให้มีการเลือกนายกโดยตรงมากกว่า จะทำให้ภูมิไว้มากขึ้นที่เลือกหัวหน้าโดยตรงได้ และก็ทำให้เลือกคนที่ถูกใจหรือไม่ถูกใจได้"¹³²

"รัฐบาลมาจากไหน ก็ไม่รู้เหมือนกัน ไม่มีความรู้ทางนี้...คิดว่า ใครที่มีอำนาจ มีเงิน มีพรรคพวกมาก ก็เป็นรัฐบาล อย่างนายกเปรม ก็เป็นทหาร มีพรรคพวกทหารช่วย คิดว่าอย่างนี้ ไม่รู้ถูกหรือเปล่า..."¹³³

"คิดว่า ข้าราชการตัวใหญ่ ๆ พวกทหารนายพล พวก ส.ส. พวกนี้เห็นด้วยที่จะให้ใครเป็น ก็ตั้งให้คนนั้นเป็น แล้วนายกรัฐมนตรีก็นำไปหาคนที่มีความรู้ความสามารถมาเป็น รัฐมนตรี"¹³⁴

¹³² สัมภาษณ์ คนที่ 21, คนไทยมุสลิม, 20 พฤศจิกายน 2530.

¹³³ สัมภาษณ์ คนที่ 18, คนไทยมุสลิม, 15 พฤศจิกายน 2530.

¹³⁴ สัมภาษณ์ คนที่ 12, คนไทยมุสลิม, 9 พฤศจิกายน 2530.

"พวก ส.ส. ที่ประชาชนเลือกตั้งเข้าไปในสภาผู้แทน ประชุมกันเลือกนายก อยากให้ใคร เป็น ถ้า ส.ส. ส่วนมากเห็นด้วยก็ยกมือให้... นายกเป็นคนแต่งตั้งรัฐมนตรี ตั้งจากพวก ส.ส. ที่มีความรู้ ความสามารถ และที่ตั้งจากคนอื่นที่มีความรู้ความสามารถด้วย ปน ๆ กันไป"^{๑๓๕}

จากข้อเท็จจริงที่พบในการศึกษาวิจัย คนไทยมุสลิมส่วนใหญ่ในอำเภอเบตง จะไม่รู้ ไม่เข้าใจว่าฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลนั้น เกิดขึ้นได้อย่างไร ใครเป็นคนแต่งตั้ง แม้กระทั่งผู้ที่มีการ ศึกษาในระดับที่สูงพอสมควรก็เข้าใจไม่ถูกต้อง แต่ก็มีบางคนที่มีความสนใจในการเมืองการ ปกครอง มีความต้องการที่อยากให้มีการเลือกตั้งนายกรัฐมนตรีโดยตรง สรุปลแล้ว คนไทยมุสลิม ส่วนใหญ่ในอำเภอเบตง จะมีความรู้ความเข้าใจต่อฝ่ายบริหารน้อยมาก

คนไทยมุสลิมในอำเภอเบตง ได้กล่าวถึงฝ่ายตุลาการไว้ว่า

"ผู้พิพากษาได้รับการแต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ เป็นตัวแทนของพระมหากษัตริย์ การ แต่งตั้งโยกย้าย ผู้ที่มีอำนาจคือ ปลัดกระทรวงยุติธรรม... คิดว่า แบบที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ดี อยู่แล้ว เพราะศาลก็ให้ความยุติธรรมสำหรับทุกคน"^{๑๓๖}

"ไม่รู้เหมือนกันว่าใครเป็นคนแต่งตั้งผู้พิพากษา... แต่คิดว่าต้องเรียนจบกฎหมายมา จาก นั้นไปสอบเข้ารับราชการเป็นผู้พิพากษา สอบได้ก็ได้เป็น เลื่อนขึ้นมาเรื่อย ๆ คนที่ ใหญ่ ๆ ก็มีอำนาจแต่งตั้งคนที่เล็ก ๆ ลงไป"^{๑๓๗}

"... ไม่รู้จริง ๆ ไม่มีความรู้เลยเกี่ยวกับผู้พิพากษา ศาลก็ไม่เคยขึ้น ข้างในเป็นยังไง บ้างก็ไม่รู้"^{๑๓๘}

^{๑๓๕} สัมภาษณ์ คนที่ 22, คนไทยมุสลิม, 28 พฤศจิกายน 2530.

^{๑๓๖} สัมภาษณ์ คนที่ 21, คนไทยมุสลิม, 20 พฤศจิกายน 2530.

^{๑๓๗} สัมภาษณ์ คนที่ 25, คนไทยมุสลิม, 3 พฤศจิกายน 2530.

^{๑๓๘} สัมภาษณ์ คนที่ 10, คนไทยมุสลิม, 17 พฤศจิกายน 2530.

"...คิดว่า รัฐบาลตั้งผู้พิพากษามา มาตัดสินคดีแทนพระมหากษัตริย์ ผู้พิพากษาก็ต้อง เรียนกฎหมาย ไปสอบคัดเลือกเข้าทำงาน เป็นข้าราชการเล็ก ๆ ก่อน ต่อมาใหญ่ขึ้นถึง ตำแหน่งผู้พิพากษา รัฐบาลก็แต่งตั้งย้ายไปจังหวัดโนน จังหวัดนี้ อย่างปลัดกระทรวงยุติธรรมหลายปีก่อนก็เป็นผู้พิพากษาที่เบตง"¹³⁹

ในการศึกษาวิจัยพบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่า คนไทยมุสลิมในอำเภอเบตงทั้งหมดที่สัมภาษณ์ ไม่มีความรู้ความเข้าใจว่า ฝ่ายตุลาการนั้นมีโครงสร้างอย่างไร ผู้พิพากษามีกระบวนการเป็นมาอย่างไร ใครเป็นผู้แต่งตั้งโยกย้าย มีหลักประกันความเป็นอิสระมากน้อยเพียงใดและคนไทยมุสลิมส่วนใหญ่จะเข้าใจว่า ผู้พิพากษาในมาทำหน้าที่ตัดสินคดีความในพระปรมาภิไธยขององค์พระมหากษัตริย์ โดยสรุปคนไทยส่วนใหญ่ในอำเภอเบตง มีความรู้ ความเข้าใจ ต่อฝ่ายตุลาการน้อยมาก

แม้ว่าคนไทยมุสลิมในอำเภอเบตง จะมีความรู้ความเข้าใจต่อฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ ในระดับที่ต่ำมาก แต่คนไทยมุสลิมเหล่านั้น ส่วนใหญ่จะมีความสำนึกที่ดีต่อสภาพของระบอบการเมืองการปกครองที่เป็นอยู่ ดังที่คนเหล่านั้นได้กล่าวว่า

"ระบอบการเมืองการปกครองแบบที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ ด้อยอยู่แล้ว เราพอใจแล้ว ก็มีความสุขดี มีสิทธิเสรีภาพทุกอย่าง รัฐบาลก็ให้สิทธิพิเศษแก่คนมุสลิมหลาย ๆ อย่าง พระมหากษัตริย์ไทยก็ส่งเสริมทุกศาสนา 4 จังหวัดภาคใต้ก็ให้ใช้กฎหมายอิสลามพิเศษ เราคนมุสลิมพอใจกับการปกครองแบบนี้ ถ้าเป็นแบบสมัยก่อนไม่ไหว..."¹⁴⁰

"การปกครองแบบที่เป็นอยู่ ดี ดีมาก มีสิทธิเสรีภาพ จะไปไหน มาไหนก็ได้ทั่วประเทศ มีพาสปอร์ตจะ ไปญี่ปุ่น ไปเมกกะ ไปได้ทั้งนั้น...คนมุสลิมคิดแยกดินแดนนั้น เบตงไม่มีหรอก มีก็ไม่ถึง 5 เปอร์เซ็นต์ เพราะมีความยุ่ง ถ้าแยกดินแดนจะแยกได้ยังไง เครื่องบินก็ไม่มีสักลำ เป็นใช้หนัก ๆ จะไปหาหมอผ่าตัดที่ไหน คนมุสลิมที่มีความรู้สูง ๆ เช่น สร้างเขื่อน ทำได้หรือ เราอยู่แบบนี้ดีแล้ว เราก็เป็นคนไทยคนหนึ่ง มีสิทธิเหมือนคนไทยทุกอย่าง"¹⁴¹

¹³⁹ สัมภาษณ์ คนที่ 17, คนไทยมุสลิม, 29 พฤศจิกายน 2530.

¹⁴⁰ สัมภาษณ์ คนที่ 20, คนไทยมุสลิม, 28 พฤศจิกายน 2530.

¹⁴¹ สัมภาษณ์ คนที่ 14, คนไทยมุสลิม, 30 พฤศจิกายน 2530.

ส่วนคนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตง ได้กล่าวถึงฝ่ายนิติบัญญัติไว้ว่า

"รัฐบาลทำหน้าที่ออกกฎหมาย ส่วน ส.ส.ก็ทำหน้าที่ช่วยเหลือประชาชน ประชาชนเดือดร้อนเรื่องอะไรก็ต้องเสนอเขา เป็นตัวแทนเสนอเข้าสภา แล้วสภาก็บอกให้รัฐบาลจัดการ...วุฒิสภาก็ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง ส.ส. ช่วยควบคุมดูแล ส.ส. มีอะไรแนะนำรัฐบาลก็บอก"¹⁴²

"คนที่มีอำนาจออกกฎหมายคือ รัฐบาล ออกมาแล้วถวายให้ในหลวงเซ็นชื่อ พอในหลวงเซ็นก็ประกาศใช้...ส.ส.ก็ทำหน้าที่ช่วยเหลือประชาชน เป็นตัวแทนของประชาชน ประชาชนเดือดร้อนอะไร ก็เป็นปากเสียงให้เรา ไปร้องทุกข์ให้เรา...วุฒิสมาชิก รัฐบาลแต่งตั้งมา มาควบคุม ส.ส.อีกที ว่าสิ่งไหนควรทำ สิ่งไหนไม่ควรทำ ก็ดีแล้วที่มีวุฒิสมาชิก ส่วนมากก็เป็นคนมีความรู้"¹⁴³

"กฎหมายเขียนโดยสภานิติบัญญัติ โดยเราเลือก ส.ส.เข้าไปก่อน ตามวิถีทางประชาธิปไตย วุฒิสมาชิกหรือสภานบน มาจากการแต่งตั้ง ประกอบด้วย ข้าราชการบำนาญที่เกษียณไปแล้ว และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ วุฒิสภาก็ทำหน้าที่ออกกฎหมายเหมือนกัน ในสภาวะแบบนี้จำเป็นต้องมีวุฒิสภาอยู่ การเมืองจะได้มั่นคง ต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น ย่องกง เกาหลี สิงคโปร์ ก็จะกล้ามาลงทุน เพราะในวุฒิสภา มีข้าราชการชั้นผู้ใหญ่อยู่ ก็ไม่มีใครกล้าปฏิวัติ"¹⁴⁴

"รัฐบาลเป็นผู้ออกกฎหมาย แล้วส่งมาให้ ส.ส.ในสภาอภิปราย ถ้า ส.ส.เห็นด้วยก็นำไปใช้เป็นกฎหมาย...แบบนี้ดี เพราะ ส.ส.มาจากการเลือกตั้ง ประชาชนทั่วประเทศเลือกเข้าไป ถ้า ส.ส.ไม่เห็นด้วยกับกฎหมายนั้น ก็ต้องเลิกไป...วุฒิสภาก็

¹⁴² สัมภาษณ์ คนที่ 48, คนไทยเชื้อสายจีน, 24 พฤศจิกายน 2530.

¹⁴³ สัมภาษณ์ คนที่ 40, คนไทยเชื้อสายจีน, 1 ธันวาคม 2530.

¹⁴⁴ สัมภาษณ์ คนที่ 49, คนไทยเชื้อสายจีน, 13 พฤศจิกายน 2530.

หน้าที่ประชุมร่วมกันกับสภาผู้แทน พิจารณากฎหมาย มีวุฒิสภาที่ดีเพราะ พวก ส.ส.รับ
แต่ของชาว"¹⁴⁵

ในการศึกษาวิจัยพบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่า คนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตงส่วนใหญ่
จะไม่มีความรู้ความเข้าใจต่อฝ่ายนิติบัญญัติว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทำหน้าที่อะไรบ้าง กฎหมาย
ใครเป็นผู้เสนอร่าง ใครเป็นผู้ให้ความเห็นชอบ กฎหมายจะบังคับใช้ได้เมื่อใด ในการศึกษาวิจัย
พบข้อสังเกตอยู่สิ่งหนึ่งคือ คนไทยเชื้อสายจีนหลายคนที่มีสัมภาษณ์จะมีความเข้าใจเหมือนคนไทย
มุสลิมหลายคน que เข้าใจว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่ดูแลทุกข์สุขของราษฎร แล้วนำปัญหา
ความเดือดร้อนของราษฎร ไปบอกให้รัฐบาลทราบเพื่อดำเนินการแก้ไข ส่วนวุฒิสภานั้น ก็ไม่มีคน
ไทยเชื้อสายจีนที่มีสัมภาษณ์เลยที่เข้าใจถูกต้อง โดยสรุปแล้ว คนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตง
ส่วนใหญ่จะมีความรู้ความเข้าใจต่อฝ่ายนิติบัญญัติในระดับต่ำเช่นกัน

คนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตง ได้กล่าวถึงฝ่ายบริหารไว้ว่า

"รัฐบาลมาจากการเลือกตั้งส่วนหนึ่ง ส่วนหนึ่งมาจากการแต่งตั้ง รัฐบาลมาจากการ
เลือกตั้งคือ เราเลือก ส.ส. เข้าไปในสภาก่อน แล้วสภาก็จะเลือกผู้ที่จะเป็นนายก เป็น
รัฐบาล ถ้า ส.ส. ส่วนมากเลือกใคร คนนั้นก็ได้เป็นนายก ส.ส. เลือกนายกเปรม ซึ่งไม่
ได้เป็น ส.ส. เพราะ ส.ส. ไม่มีเสียงข้างมากพอ พุดไปแล้วก็เพราะประชาชนนั้น
แหละไม่เลือก ส.ส. ที่เป็นพรรคเดียวกัน พรรคใหญ่ ถ้าพรรคใหญ่ได้เสียงข้างมาก
ส.ส. ที่เป็นหัวหน้าพรรคก็ได้เป็นนายก ประชาชนเลือก ส.ส. หลายพรรค ก็เท่ากับ
เลือก พลเอกเปรม พลเอกเปรมก็เป็นมาจนบัดนี้"¹⁴⁶

"รัฐบาลมาจากปืน มาจากรถถัง ใครคุมพวกทหารได้ ก็ได้เป็นรัฐบาล... รัฐบาลปัจจุบัน
มายังไง ก็ไม่รู้เหมือนกัน ไม่รู้จริง ๆ ไม่ได้เรียนสูง ๆ ไม่รู้เลยจริง ๆ"¹⁴⁷

¹⁴⁵ สัมภาษณ์ คนที่ 50, คนไทยเชื้อสายจีน, 7 พฤศจิกายน 2530.

¹⁴⁶ สัมภาษณ์ คนที่ 50, คนไทยเชื้อสายจีน, 6 พฤศจิกายน 2530.

¹⁴⁷ สัมภาษณ์ คนที่ 33, คนไทยเชื้อสายจีน, 1 ธันวาคม 2530.

"...ขั้นแรกเราก็เลือก ส.ส. ส.ส.ทั่วไปประเทศประชุมกัน ส.ส.ส่วนมากเห็นพ้องกัน ยกมือให้ใคร คนนั้นก็ได้เป็นนายกรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีก็แต่งตั้งคนเก่งคนความรู้ดี มาเป็นรัฐมนตรี แต่ละกระทรวง...วิธีการแบบนี้ก็ดี ดีกว่าปฏิวัติ ไม่รู้มาจากไหน อยู่ ๆ ก็มาปกครอง"¹⁴⁸

จากการศึกษาวิจัยพบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่า คนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตงส่วนใหญ่ที่สัมภาษณ์ จะไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ว่าฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลนั้นเกิดขึ้นมาได้อย่างไร มาจากไหน ใครเป็นผู้สรรหานายกรัฐมนตรี ใครมีอำนาจแต่งตั้งคณะรัฐมนตรี จะมีคนไทยเชื้อสายจีนที่พอจะมีความรู้ ความเข้าใจบ้าง ก็สืบเนื่องมาจากความสนใจในทางการเมือง ซึ่งเป็นคุณสมบัติส่วนตัว ประกอบกับระดับการศึกษาที่สูงพอสมควร จากการศึกษาค้นคว้าได้สังเกตพบว่า คนไทยเชื้อสายจีน จะสนใจแต่การทำมาหากิน แสวงหาทรัพย์สินเงินทองให้มาก ซึ่งอาจจะเป็นค่านิยมของคนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตง สรุปแล้ว คนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่จะมีความรู้ ความเข้าใจต่อฝ่ายบริหารค่อนข้างน้อย

คนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตง ได้กล่าวถึงฝ่ายตุลาการ ว่า

"ผู้พิพากษา เขาสอบมา เรียนมาก่อน แล้วก็สอบเข้ารับราชการ จากนั้นก็เลื่อนตำแหน่งขึ้นมา การแต่งตั้งก็ควบคุมโดยข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ คือปลัดกระทรวงยุติธรรม"¹⁴⁹

"ศาล...ผู้พิพากษา เรียนจบกฎหมายมา สอบเข้าเป็นข้าราชการ สังกัด กระทรวงยุติธรรม แล้วก็เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นเรื่อย ๆ อำนาจในการแต่งตั้งโยกย้ายขึ้นอยู่กับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ร่วมกับปลัดกระทรวงยุติธรรม...แบบนี้ก็ดีอยู่แล้ว ศาลไทยยุติธรรมดีแล้ว ในเมืองไทยข้าราชการที่ดีมากที่สุดคือ ผู้พิพากษา ไม่ค่อยได้ข่าวเรื่องโกง เรื่องเงิน หรือเรื่องเสียหายอื่น ๆ"¹⁵⁰

¹⁴⁸ สัมภาษณ์ คนที่ 53, คนไทยเชื้อสายจีน, 7 พฤศจิกายน 2530.

¹⁴⁹ สัมภาษณ์ คนที่ 48, คนไทยเชื้อสายจีน, 24 พฤศจิกายน 2530.

¹⁵⁰ สัมภาษณ์ คนที่ 49, คนไทยเชื้อสายจีน, 13 พฤศจิกายน 2530.

"รัฐบาลคัดเลือกผู้ที่มีความรู้ทางด้านกฎหมายมา เช่น คิกฤที ปราโมช มาปรึกษากัน แล้วก็ตั้งผู้พิพากษา...แบบนี้ก็ดีแล้ว ถ้าให้ส่วนบุคคลตัวเอง ไม่ได้โยนโยนก็ย้ายไป ไปขัดใจก็ย้ายไป มันก็ไม่ได้ คนเมื่ออิทธิพลก็ย้ายผู้พิพากษาที่ไม่ถูกกันไปหมด"¹⁵¹

"ศาล ก็มีการสอบบรรจุ แล้วก็มีการชดหนึ่งในกระทรวงยุติธรรม ทำหน้าที่คัดเลือก แต่งตั้งผู้พิพากษา...กรรมการชดนั้นก็มาจากข้าราชการ ที่มีตำแหน่งใหญ่ ๆ เช่น อธิบดี ปลัดกระทรวง คนอื่น ๆ ไม่รู้เหมือนกัน"¹⁵²

ได้พบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากการศึกษาวิจัยว่า คนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตงส่วนใหญ่ จะไม่รู้ไม่เข้าใจว่า ฝ่ายตุลาการนั้น ใครเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งโยกย้าย หลักประกันความเป็นอิสระของผู้พิพากษานั้นเป็นอย่างไร จะรู้ก็แต่เพียงว่า ผู้พิพากษานั้นต้องเรียนจบกฎหมายมา จากการสังเกต คนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตงนั้น ไม่นิยมการมีเรื่องมีคดีกัน บ้างหนึ่งจะมีคดีขึ้นสู่ศาลน้อยมาก คนไทยเชื้อสายจีนมุ่งสนใจการทำมาหากิน เพื่อเพิ่มพูนทรัพย์เงินทองมากกว่า ทำให้คนไทยเชื้อสายจีน มีความรู้ความเข้าใจต่อฝ่ายตุลาการน้อย

แม้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตง ส่วนใหญ่จะมีความรู้ความเข้าใจต่อฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการในระดับที่ต่ำมาก แต่คนไทยเชื้อสายจีนเหล่านั้นส่วนใหญ่ก็มีความสำนึกที่ดีต่อสภาพการเมืองการปกครองที่เป็นอยู่ ดังที่คนเหล่านั้นได้กล่าวว่า

"การปกครองแบบประชาธิปไตยปัจจุบันนี้ มันเสมอภาคดี ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน แต่ถ้าจะให้มันเป็นประชาธิปไตยมากกว่านี้ ก็ต้องแก้ปัญหาคนมีเงิน ที่คนมีเงินสร้างอิทธิพลได้ ทำให้มีสิทธิเสรีภาพมากกว่าคนจน เราไม่สามารถสู้กับคนมีเงินได้"¹⁵³

"ระบอบการปกครองแบบนี้ดีแล้ว ให้สิทธิเราเต็มที่ ให้ความสะดวกเราทุกอย่าง ให้เราทำมาหากินทุกอย่าง อย่างไรมาเลยถ้าจะทำการค้าอะไร ก็ต้องให้แขกมีหุ้นส่วนด้วย

¹⁵¹ สัมภาษณ์ คนที่ 40, คนไทยเชื้อสายจีน, 1 ธันวาคม 2530.

¹⁵² สัมภาษณ์ คนที่ 52, คนไทยเชื้อสายจีน, 7 พฤศจิกายน 2530.

¹⁵³ สัมภาษณ์ คนที่ 32, คนไทยเชื้อสายจีน, 9 พฤศจิกายน 2530.

เราคนเชื้อสายจีนไปอยู่ในมาเลย์ ไม่รู้เป็นคนเกรดไหน ไม่ได้เป็นคนเกรด 1 เกรด 2 เหมือนเขาหรอก"¹⁵⁴

"ระบบประชาธิปไตย นี่ดีที่สุดแล้ว ถ้าเป็นเผด็จการไม่ไหว มันคล้ายกับว่าไม่เปลี่ยนแปลงอะไร ถ้าปกครองดีก็ดี ถ้าไม่ดีเราจะทำยังไง จะแก้ไขอะไรก็ไม่มีโอกาสจะแก้เผด็จการจะดี ถ้ามีใครกล้ารับรองว่าเขาเป็นคนมือสะอาด มีสิ่งจะ เก่งไปหมดทุก ๆ ด้าน แต่นั่นมันเป็นไปไม่ได้ ตลอดเวลาที่ผ่านมา ประวัติศาสตร์ประเทศไทย เผด็จการไม่มีเก่งสักคน มีแต่เก่งโกง"¹⁵⁵

"ประเทศไทยปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบนี้ ดีพอแล้ว คนเบตงถึงยากจนยังไ้ก็ยังยี่มี 4 มือ อย่างประเทศจีนแดงผมไปเห็นมา ในชนบทไม่เห็นคนลงพุงสักคนเลย ในเบตงคนจน ๆ ดูอย่างน่าเพียรยังลงพุงเลย"¹⁵⁶

ส่วนคนไทยพุทธในอำเภอเบตง ได้กล่าวถึงฝ่ายนิติบัญญัติว่า

"การเลือก ส.ส. นั้นดี ส.ส. ก็มีหน้าที่ดูแลทุกข์สุขของประชาชน ประชาชนมีปัญหาอะไรก็นำไปบอกรัฐบาล ส.ส. ทำหน้าที่ออกกฎหมายด้วย สภาออกกฎหมายมาดี กฎหมายเป็นที่พึงของประชาชนได้ แต่ผู้ใช้กฎหมายเป็นที่พึ่งไม่ได้ กฎหมายที่ออกมาดี แต่คนไม่ปฏิบัติตามเป็นเรื่องใหญ่...สภาจะมีที่สภา มาจากไหนไม่สำคัญ สำคัญคนที่เข้าไปอยู่ในสภานั้นดีหรือไม่ เพราะคนที่เข้าไปในสภา เข้าไปด้วยการซื้อเสียง หาเสียงก็ไปจ้างเขา โดยมากคนไทยก็เป็นคนจนอยู่แล้ว เมื่อได้เงิน คนไหนที่มีความรู้ ไม่มีความรู้ ดีไม่ดี กูไม่เกี่ยวแล้ว ส.ส. ก็เหมือนกัน เข้าไปในสภา เขาให้เงินมา กูก็ยกมือให้ ดีไม่ดี ถูกไม่ถูก กูไม่เกี่ยว...ส่วนมากคนในสภามาจากเงิน ซื้อเสียงในสภา ไม่ใช่หมัดจริง ๆ มึงให้เงินกู กูยกมือให้มึง"¹⁵⁷

¹⁵⁴ สัมภาษณ์ คนที่ 49, คนไทยเชื้อสายจีน, 13 พฤศจิกายน 2530.

¹⁵⁵ สัมภาษณ์ คนที่ 34, คนไทยเชื้อสายจีน, 2 ธันวาคม 2530.

¹⁵⁶ สัมภาษณ์ คนที่ 50, คนไทยเชื้อสายจีน, 6 พฤศจิกายน 2530.

¹⁵⁷ สัมภาษณ์ คนที่ 81, คนไทยพุทธ, 12, พฤศจิกายน 2530.

"ประชาธิปไตย มันก็ต้องมีเลือกตั้ง เลือก ส.ส. ส.ส.ก็ไปทำหน้าที่พิจารณากฎหมายที่รัฐบาลออก การเลือก ส.ส.วิธีการมันดี ส.ส.ถ้าได้คนดีก็ดีไป ไม่เห็นแก่อามิสสินจ้าง มันก็ดี ทุกวันนี้ผมยังไม่เห็นว่ามันจะมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะมัน 50 กับ 50 คนดีก็มี ไม่ใช่ไม่มี พวก ส.ส.ทุกวันนี้ ไม่ใช่ถือเสรีภาพ มันถือเสรีพวก"^{๑๕๘}

"กฎหมายใครออกก็ไม่รู้เหมือนกัน คิดว่าเป็นรัฐบาล...ส.ส.ก็ทำหน้าที่เป็นปากเป็นเสียงแทนประชาชนไปบอกรัฐบาลว่า ประชาชนต้องการอะไร มีปัญหาเกี่ยวกับอะไรบ้าง อยากให้รัฐบาลมาทำอะไรให้บ้าง"^{๑๕๙}

ในการศึกษาวิจัยพบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่า คนไทยพุทธในอำเภอเบตงส่วนใหญ่จะไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ต่อฝ่ายนิติบัญญัติ ว่ากระบวนการออกกฎหมายเป็นอย่างไร ใครเป็นผู้เสนอร่างกฎหมาย ใครเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบ และคนไทยพุทธส่วนใหญ่จะเข้าใจเหมือนคนไทยมุสลิม และคนไทยเชื้อสายจีนว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นมีหน้าที่ดูแลปัญหาทุกข์สุขของราษฎร ว่าราษฎรต้องการอะไรเดือดร้อนในเรื่องอะไร แล้วเป็นปากเป็นเสียงแทนราษฎรไปบอกรัฐบาล คนไทยพุทธบางส่วนที่พอมีความรู้ความเข้าใจในฝ่ายนิติบัญญัติบ้างก็เป็นคนที่มีการศึกษาในระดับสูง และก็สนใจในเรื่องราวการเมืองการปกครอง ซึ่งก็เหมือนกับคนไทยมุสลิมและคนไทยเชื้อสายจีน สรุปลแล้ว คนไทยพุทธในอำเภอเบตงส่วนใหญ่จะมีความรู้ความเข้าใจต่อฝ่ายนิติบัญญัติน้อยมาก

คนไทยพุทธในอำเภอเบตง ได้กล่าวถึงฝ่ายบริหารว่า

"รัฐบาลก็มาจากพวก ส.ส. เราเลือก ส.ส.ก็ไปเลือกรัฐบาล ถ้าพรรคมีเสียงข้างมาก หัวหน้าพรรคก็ได้เป็นรัฐบาล แต่ที่พลเอกเปรม ไม่มีใครเลือกกลับได้เป็นนายก แล้วเราจะเลือกตั้งไปทำไม ที่เขาบอกว่าประชาธิปไตยของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน มันก็ไม่จริง เพราะพลเอกเปรม ไม่มีใครเลือก แต่กลับมาปกครองเรา รัฐมนตรีก็เหมือนกัน เรื่องนี้ น่าจะแก้ไข เป็นการให้ประชาชนเลือกตั้งนายกเทศมนตรี

^{๑๕๘} สัมภาษณ์ คนที่ ๘๐, คนไทยพุทธ, 14 พฤศจิกายน 253๐.

^{๑๕๙} สัมภาษณ์ คนที่ 64, คนไทยพุทธ, 1๐ พฤศจิกายน 253๐.

เหมือนกัน ถ้าเปรมอยากเป็นก็ให้มาสมัคร แบบนี้ผมว่าดีกว่า เราอยากให้ใครปกครอง
เราก็เลือกเลย"¹⁶⁰

"รัฐบาลมาจากกลุ่มต่าง ๆ ที่มีอำนาจในแผ่นดิน ตั้งเข้ามา เช่นพวกทหาร ส.ส. พวกนัก
การเมือง แบบนี้ไม่ดี พรรคเขาตั้ง ก็ต้องช่วยพวกกันเอาไว้ก่อน ช่วยพวกกันเองเสร็จ
แล้ว ค่อยช่วยประชาชน"¹⁶¹

"เราเลือก ส.ส. ก่อน แล้วก็ลงคะแนนเสียงกันว่า ส.ส. ส่วนมากอยากให้ใคร เป็นนายก
นายกก็มาเลือกคณะรัฐมนตรี ก็เลือกจากใครก็ได้ที่เห็นว่ามีความรู้ดี ความสามารถดี
ที่จะบริหารประเทศได้"¹⁶²

"รัฐบาลมาจากไหน ผมไม่มีความรู้ ไม่ค่อยได้สนใจ เรื่องการเมือง ทำมาหากินไปวัน ๆ
คำกั๋นอ"

จากการศึกษาวิจัยพบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่า คนไทยพุทธในอำเภอเบตงส่วนใหญ่จะไม่มี
มีความรู้ความเข้าใจต่อฝ่ายบริหารว่า รัฐบาลนั้นเกิดขึ้นมาได้อย่างไร ใครเป็นผู้แต่งตั้ง จะ
ทำอะไรที่จะเปลี่ยนรัฐบาลใหม่ มีส่วนน้อยที่พอจะเข้าใจบ้าง แต่ก็ไม่ดีพอ และผู้ที่พอจะเข้าใจ
บ้างนั้น ส่วนใหญ่ก็จะมีการศึกษาอยู่ในขั้นดี และต้องมีความสนใจเป็นคุณสมบัติส่วนตัวด้วยเพราะ
มีคนไทยพุทธบางคนที่มีสัมภาษณ์มีการศึกษาจบปริญญาตรี แต่ไม่เข้าใจว่ารัฐบาลเกิดขึ้นมาได้อย่างไร
สรุปแล้ว คนไทยพุทธส่วนใหญ่ในอำเภอเบตงมีความรู้ความเข้าใจต่อฝ่ายบริหารน้อยมาก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁶⁰ สัมภาษณ์ คนที่ 77, คนไทยพุทธ, 11 พฤศจิกายน 2530.

¹⁶¹ สัมภาษณ์ คนที่ 57, คนไทยพุทธ, 23 พฤศจิกายน 2530.

¹⁶² สัมภาษณ์ คนที่ 68, คนไทยพุทธ, 23 พฤศจิกายน 2530.

¹⁶³ สัมภาษณ์ คนที่ 64, คนไทยพุทธ, 10 พฤศจิกายน 2530.

คนไทยพุทธในอำเภอเบตง ได้กล่าวถึงฝ่ายตุลาการว่า

"ศาลนั้นดีแน่ ผู้พิพากษาส่วนมากก็ดี...รัฐบาลหรือรัฐมนตรีเป็นคนตั้งผู้พิพากษา เรื่องใครตั้งไม่ค่อยรู้เรื่องมาก...ศาลเป็นที่พึ่งของประชาชนได้ ศาลว่าตามเหตุผล สิ่งสำคัญที่เป็นที่พึ่งไม่ได้ มันอยู่ที่ พนักงานสอบสวน อยู่ที่อัยการ ศาลนั้นอยู่ที่หลัง ความยุติธรรมจึงขึ้นอยู่กับเงิน ถ้าคนมีเงินก็จะหลุด เพราะพวกนี้ช่วย ตามหลักการการสอบสวนควรอยู่ที่ศาล ให้ผู้พิพากษาเป็นประธาน จึงจะใช้ได้"¹⁶⁴

"คิดว่า รัฐบาลเป็นผู้แต่งตั้งผู้พิพากษา เพราะผู้พิพากษาเป็นตัวแทนของพระมหากษัตริย์ ตั้งมาจากข้าราชการที่มีความรู้ทางกฎหมายดี และมีความประพฤติดี"¹⁶⁵

"ผู้พิพากษา อธิบดีเป็นคนตั้งมา ก็เหมือนนายอำเภอที่อธิบดีกรมการปกครองเป็นผู้แต่งตั้งมา...ผู้พิพากษาส่วนมากดี ดีมาก ๆ ถ้าคนไม่ดีก็คงไม่ได้เลื่อนตำแหน่งเป็นถึงผู้พิพากษา"¹⁶⁶

จากการศึกษาวิจัยพบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่า คนไทยพุทธในอำเภอเบตงทั้งหมดที่สัมภาษณ์ ไม่มีความรู้ในโครงสร้างของฝ่ายตุลาการ ว่าใครเป็นผู้แต่งตั้งโยกย้ายผู้พิพากษา หลักการในการคัดเลือกผู้พิพากษามีอย่างไรบ้าง หลักประกันในความเป็นอิสระของผู้พิพากษาเป็นอย่างไร แต่คนไทยพุทธส่วนใหญ่จะตระหนักรู้ว่า ผู้พิพากษานั้นส่วนมากจะเป็นคนดีมีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม เป็นที่พึ่งของประชาชนในด้านความยุติธรรมได้ สรุปแล้ว คนไทยพุทธในอำเภอเบตงทั้งหมดที่สัมภาษณ์ ไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโครงสร้างของฝ่ายตุลาการเลย จะรู้จะเข้าใจก็แต่เพียงประเด็นอื่น ๆ เล็กน้อยเท่านั้น

ถึงแม้ว่า คนไทยพุทธในอำเภอเบตง จะมีความรู้ความเข้าใจที่น้อยต่อโครงสร้างของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ แต่คนไทยพุทธส่วนใหญ่ก็ยังมีความสำนึกที่ดีต่อสภาพการเมืองการปกครองของไทย โดยกล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

¹⁶⁴ สัมภาษณ์ คนที่ 81, คนไทยพุทธ, 12 พฤศจิกายน 2530.

¹⁶⁵ สัมภาษณ์ คนที่ 65, คนไทยพุทธ, 22 พฤศจิกายน 2530.

¹⁶⁶ สัมภาษณ์ คนที่ 61, คนไทยพุทธ, 27 พฤศจิกายน 2530.

"ทุกวันนี้ไม่อยากให้เป็นเผด็จการอีกเลย คุณมัยจอมพลสฤษดิ์ กินเข้าไปเท่าไร? กินจนตายไปเลย เมียก็มีเป็นร้อย นี่แหละเผด็จการ จอมพลถนอม จอมพลประภาส กินจนถูกเขาไล่ เผด็จการมีอะไรบ้าง ตั้งแต่เขาเอง พวกเขากิ่งนั้น มาร์กอส จอมเผด็จการกินไปเท่าไร? ชื่อเมืองเบตงได้ทั้งเมือง ก็ยังเหลืออีก อยากให้เป็นประชาธิปไตย แต่ให้เป็นไปอย่างน้อย 75 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป อย่าไปเอาครึ่งใบ เกิดความเดือนร้อนเป็นเผด็จการ ก็จะถอยกลับลงรู ขอให้ช่วยกันรักษาปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักประชาธิปไตย ให้มันเกินครึ่งใบ ให้มันเกิน 75 เปอร์เซ็นต์ ให้มีเสถียรภาพ 75 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป"¹⁶⁷

"การปกครองระบอบประชาธิปไตย มันดีแน่นอน ทุกวันนี้โลกเราก็มีประเทศทั่วโลกปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยมากที่สุด ดูอย่างอเมริกา หรือพวกฝรั่งอื่น ๆ เขาปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย คนเขาเป็นนักท่องเที่ยว ไปเที่ยวทั่วโลกเต็มไปหมด เมืองไทยก็มาเต็มไปหมด คอมมิวนิสต์อย่างจีน รัสเซีย มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวมีย เสรีภาพมันผิดกัน เราคนไทยก็มีเสรีภาพทุกอย่าง ฟรุ้งนี้ถูกเบอร์จะไปไหนก็ได้..."¹⁶⁸

ความสำคัญต่อผู้มีสิทธิอำนาจทางการเมือง (political authority)

"ธรรมชาติสร้างคนให้เสมอภาคเทียมกันในความสามารถทางกายและใจ ถึงแม้ว่าบางครั้งจะมีคนหนึ่งแข็งแรงในทางกาย หรือมีความคิดอ่านที่ปราดเปรื่องกว่าอีกคนหนึ่งก็ตาม แต่กระนั้นเมื่อนับรวมทั้งหมดแล้ว ข้อแตกต่างระหว่างคนกับคนมีอยู่ไม่มากจนถึงกับว่า คนหนึ่งอาจอ้างเรียกร้องผลประโยชน์ใด ๆ สำหรับตนเองซึ่งอีกคนหนึ่งไม่อาจอ้างได้เช่นเดียวกับตน"

(Thomas Hobbes ใน Leviathan บทที่ 13)

ดังได้กล่าวมาแล้วประเทศไทยได้ใช้รูปแบบการปกครองประชาธิปไตย แบบรัฐสภา โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของประเทศ พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐ ซึ่งเป็นประชาชน โดยผ่านทางองค์กรหรือสถาบันทางการเมือง 3 ฝ่าย ดังนี้คือ

¹⁶⁷ สัมภาษณ์ คนที่ 80, คนไทยพุทธ, 14 พฤศจิกายน 2530.

¹⁶⁸ สัมภาษณ์ คนที่ 78, คนไทยพุทธ, 6 พฤศจิกายน 2530.

อำนาจนิติบัญญัติ ได้แก่ อำนาจในการออกกฎหมายเพื่อใช้บังคับในสังคม (law-making) สถาบันทางการเมืองที่ทำหน้าที่นี้คือ สถาบันนิติบัญญัติ

อำนาจบริหาร ได้แก่ อำนาจในการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายที่ได้บัญญัติขึ้น (law-enforcement) สถาบันทางการเมืองที่ทำหน้าที่นี้คือ รัฐบาลและเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายต่าง ๆ

อำนาจตุลาการ ได้แก่ อำนาจการตีความ และวินิจฉัยกฎหมาย ที่ได้บัญญัติขึ้น (law-interpretation) สถาบันการเมืองที่ทำหน้าที่นี้คือ สถาบันตุลาการ

จากการที่ชุมชนอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ประกอบได้ด้วยคน 3 กลุ่ม คือ คนไทยมุสลิม คนไทยเชื้อสายจีน และคนไทยพุทธ แต่ละกลุ่มต่างก็มีภาษา ศาสนา ค่านิยม วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นของตนเอง ในการศึกษาวิจัยความสำนึกของคนไทยมุสลิม คนไทยเชื้อสายจีน และคนไทยพุทธ ต่อผู้มีสิทธิอำนาจทางการเมือง (political community) นี้ การวิเคราะห์จะแยกพิจารณาดังนี้ ในส่วนอำนาจนิติบัญญัติ จะพิจารณาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในส่วนอำนาจบริหารจะพิจารณาจากรัฐบาล และข้าราชการฝ่ายต่าง ๆ และในส่วนอำนาจตุลาการ จะพิจารณาจากผู้พิพากษา ความสำนึกต่อผู้มีสิทธิอำนาจทางการเมืองนี้ มีความสำคัญต่อผู้มีสิทธิอำนาจทางการเมืองในการที่จะมั่นใจ ในการทำหน้าที่ตัดสินใจแก้ปัญหาและออกนโยบายต่าง ๆ เพื่อจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าในสังคมสนองตอบความต้องการของประชาชน รวมทั้งขจัดและไกล่เกลี่ยความขัดแย้งที่เกิดขึ้นด้วย ในการวิเคราะห์จะแยกพิจารณาเป็นส่วน ๆ ไป

คนไทยมุสลิมในอำเภอเบตง ได้กล่าวถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้ว่า

"ส.ส.ตั้งแต่เลือกตั้งแล้ว เคยเข้ามาในหมู่บ้านเราครั้งเดียวเท่านั้น เอาเงินมาช่วยสร้างมัสยิด ให้มา 5,000 บาท ผลงานอื่น ๆ ก็ไม่เคยเห็นอีก แต่ก็ยังดี เท่านั้นก็ดีแล้ว เพราะจังหวัดยะลาตั้งใหญ่ มีไม่รู้กี่หมู่บ้าน กว่า ส.ส.จะช่วยหมดก็ไม่ไหวเหมือนกัน"^{๑๖๑}

"เวลาหาเสียงก็มาพบ มาพูดคุย พอเลือกตั้งเสร็จ ก็ไม่เคยเห็นเลย ส.ส.ยะลาเวลาอยู่ในสภาก็ไม่ค่อยมีบทบาทอะไร ไม่ค่อยได้เห็นข่าว คราวหน้าจะเลือกเขาหรือไม่ ยังไม่

^{๑๖๑} สัมภาษณ์ คนที่ 22, คนไทยมุสลิม, 28 พฤศจิกายน 2530.

แน่ใจ"¹⁷⁰

"ได้ข่าวว่า ส.ส.ก็กำลังวิ่งเต้น เรื่องตัดทางสายแวง นราธิวาส เห็นว่าจะเร่งให้เสร็จเร็ว ๆ คนเบตงจะได้มีเส้นทางอีกทางหนึ่ง ผลงานอื่น ๆ ก็ไม่รู้ เขาอาจจะไปทำที่อื่นมากก็ได้ ที่เบตงเสียงเขาไม่ค่อยดีเท่าไร"¹⁷¹

ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรย่อมมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ และวิถีทางการเมือง ในอันที่จะเป็นตัวแทนของประชาชนในการรักษาผลประโยชน์ของประชาชนทุก ๆ ด้าน โดยทั่วไปแล้วผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะมีหน้าที่ และบทบาทอยู่ 2 ประการใหญ่ ๆ คือ หน้าที่และบทบาทในทางรัฐสภา กับ หน้าที่และบทบาทสำหรับประชาชนในเขตเลือกตั้ง

จากข้อเท็จจริงที่พบในการศึกษาวิจัย คนไทยมุสลิมในอำเภอเบตงส่วนใหญ่จะไม่เข้าใจไม่รู้ถึงบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในทางรัฐสภาเลย จะรู้และเข้าใจแต่บทบาทและหน้าที่ในเขตเลือกตั้งเท่านั้น และบทบาทที่คนไทยมุสลิมรู้จักนั้นก็ก็เป็นเพียงบทบาทเล็ก ๆ น้อย ๆ เท่านั้น ทำให้คนไทยมุสลิมตระหนักในความสำคัญของการมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรค่อนข้างน้อย

คนไทยมุสลิมในอำเภอเบตงได้กล่าวถึงรัฐบาลไว้ว่า

"รัฐบาลดี ปกครองคนมุสลิม พยายามเข้าใจคนมุสลิม แต่ยังไม่เข้าใจดีพอ บางอย่างที่เราต้องการ ซึ่งเป็นบทบัญญัติของศาสนาของเรา รัฐบาลก็ไม่ให้ เช่น การแต่งตั้งตัวของนักศึกษาวิทยาลัยครูยะลา แต่ก็มีหลายอย่างที่รัฐบาลให้สิทธิพิเศษแก่คนมุสลิม"¹⁷²

"รัฐบาล น่าจะพัฒนาหมู่บ้านคนมุสลิมที่จน ๆ บ้าง คนมุสลิมที่จน ๆ ยังมีมาก บ้านก็เล็ก ๆ ส่วนยางก็ไม่มี เป็นไข้ไปหาหมอ บางครั้งก็ถูกคูดูก เงินก็ไม่มี ที่รัฐบาลไปพัฒนาแต่ภาค

¹⁷⁰ สัมภาษณ์ คนที่ 13, คนไทยมุสลิม, 21 พฤศจิกายน 2530.

¹⁷¹ สัมภาษณ์ คนที่ 5, คนไทยมุสลิม, 17 พฤศจิกายน 2530.

¹⁷² สัมภาษณ์ คนที่ 16, คนไทยมุสลิม, 2 ธันวาคม 2530.

เหนือ ภาคอีสาน ก็มีโครงการอีสานเขียว คนมุสลิมจน ๆ เหมือนถูกรัฐบาลทอดทิ้ง"¹⁷³

"อยากให้รัฐบาลปราบช่องที่เบตงให้หมด ช่องเป็นสถานที่เลวร้ายมาก ชัดกับหลักศาสนาอิสลาม และก็ชัดกับศาสนาพุทธ กฎหมายด้วย ช่องทำให้เด็กใจแตก เสียหมด พวกสาวเหนือพวกนั้นก็แต่งตัวขี้ขี้มาก แล้วเด็ก ๆ จะไปตีได้ยังไง ยาเสพติดก็ระบาดไปจากช่องนี้แหละ เจ้าหน้าที่เบตง เขาไม่ยอมปราบอยู่แล้ว เดือนหนึ่งไม่รู้รบไปกี่หมื่นกี่แสน"¹⁷⁴

จากการศึกษาวิจัยพบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่า คนไทยมุสลิมส่วนใหญ่จะมองเห็นว่าชุมชนที่ตนอาศัยอยู่นั้น มีปัญหาต่าง ๆ มากมายเกิดขึ้น เช่น ปัญหาช่องโสเภณี ปัญหายาเสพติด ปัญหาการขาดการพัฒนาต่อชาวมุสลิมที่ยากจน เป็นต้น และปัญหาบางอย่างก็ชัดกับบทบัญญัติทางศาสนาอิสลาม แต่รัฐบาลก็ไม่สามารถแก้ไขให้ดีขึ้นได้ การที่รัฐบาลเฉยเมยต่อความต้องการของคนไทยมุสลิม จะทำให้ความชอบธรรมของรัฐบาลลดลง อันจะสร้างปัญหาให้กับรัฐบาลในการจะบริหารประเทศต่อไป สรุปแล้ว ความสำนึกของคนไทยมุสลิมต่อรัฐบาลยังอยู่ในระดับที่ต่ำ

คนไทยมุสลิมในอำเภอเบตง ได้กล่าวถึงข้าราชการไว้ว่า

"ข้าราชการเบตง ไม่ไหว คอร์รัปชั่นทั้งนั้น อย่างเลือกทหารไปดูได้ มีแต่คนมุสลิมทั้งนั้นที่จับสลาก คนจีน คนไทย ไม่รู้ไปไหนหมด คนหนึ่งจ่าย 20,000 บาท คิดดูว่าได้ไปเท่าไร ตำรวจก็ไม่ไหว จับแต่ประชาชนจน ๆ คนมีเงิน คนใหญ่ ๆ โต ๆ ทำผิด ไม่เห็นเป็นไร เบตงเปิดบ่อนพนัน ทำไมไม่จับ...เรากันมุสลิมจน ๆ ซี่รถไม่มีไฟอยู่ที่หมู่บ้าน ก็ยังจะจับ อยากจะขอเงินนิด ๆ หน่อย ๆ ...แต่เดี๋ยวนี้ก็ยิ่งดีกว่าแต่ก่อน แต่ก่อนไม่ไหวสงสัยใครก็ยิงทิ้งแล้ว..."¹⁷⁵

¹⁷³ สัมภาษณ์ คนที่ 2, คนไทยมุสลิม, 7 พฤศจิกายน 2530.

¹⁷⁴ สัมภาษณ์ คนที่ 17, คนไทยมุสลิม, 29 พฤศจิกายน 2530.

¹⁷⁵ สัมภาษณ์ คนที่ 20, คนไทยมุสลิม, 14 พฤศจิกายน 2530.

"บนอำเภอ อยากให้ผู้ใหญ่สั่งข้าราชการหน่อย อย่าไปทวาดใส่คนมุสลิมจน ๆ บางคนแต่งตัวสกปรก ๆ แก่ ๆ พุคไทยไม่ค่อยได้ ไปอำเภอ ข้าราชการก็ทวาด ทว่าบอกให้รอ พุคไม่รู้เรื่อง"¹⁷⁶

"อยากให้ข้าราชการในอำเภอ ช่วยประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทุกคนในอำเภอเบตงได้รู้ศาสนาอิสลาม เพื่อที่ประชาชนกลุ่มอื่น ๆ จะได้มีความรู้ ความเข้าใจในคนมุสลิม ทำไมเราต้องเป็นอย่างนี้ เพราะอะไร คนกลุ่มอื่น ๆ จะได้เลิกเหยียดหยาม ดูถูกเรา ชอบเรียกเราว่า หมูบ้าง คนแขกบ้าง ซึ่งเราไม่ชอบ เวลาเราละหมาด ก็ดำเราว่า ทำให้หนาวหู..."¹⁷⁷

"ที่เบตง ไปเดินดูหน้าโรงหนังก็รู้ว่า ข้าราชการดีหรือไม่ดี รูปภาพหนังไปติดอยู่หน้าโรงหนัง ฉายรอบดึกบ่อย ๆ รูปภาพเหล่านั้นถอดหมดเลย บางรูป...ดำไปหมด บ้านเมืองนี้มีกฎหมายหรือเปล่านั้นไม่รู้ ใครรับเงินโรงหนังไปบ้าง แล้วเวลาเด็กผู้หญิงมุสลิมไปเดินเล่นหน้าโรงหนัง เห็นแล้วจะคิดอย่างไร ของเหล่านี้ศาสนาอิสลามก็ห้ามเด็ดขาด"¹⁷⁸

การบริหารราชการที่ดีและมีประสิทธิภาพนั้น เป็นรากฐานอันสำคัญยิ่งของการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้เพราะข้าราชการเป็นตัวจักรที่จะทำให้อโยบาย แผนงานและโครงการของรัฐบังเกิดผลอย่างแท้จริง การบริหารราชการที่ดีนั้นขึ้นอยู่กับคุณภาพของข้าราชการ คุณสมบัติที่สำคัญที่สุดคือ จะต้องมีการศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถ มีความซื่อสัตย์สุจริต ทั้งนี้เพราะจะต้องอาศัยกำลังความคิด สติปัญญา และความสามารถของข้าราชการดำเนินกิจการต่าง ๆ แต่จากการศึกษาวิจัยพบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่า คนไทยมุสลิมส่วนใหญ่ในอำเภอเบตง มองข้าราชการว่า เต็มไปด้วยการคอร์รัปชันทุกหน่วยงาน เมื่อเป็นเช่นนี้ เนื่องจากคนไทยมุสลิมไม่ศรัทธาในตัวข้าราชการ จึงยอมไม่เต็มใจที่จะให้ความร่วมมือกับข้าราชการ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม

¹⁷⁶ สัมภาษณ์ คนที่ 22, คนไทยมุสลิม, 28 พฤศจิกายน 2530.

¹⁷⁷ สัมภาษณ์ คนที่ 11, คนไทยมุสลิม, 14 พฤศจิกายน 2530.

¹⁷⁸ สัมภาษณ์ คนที่ 10, คนไทยมุสลิม, 17 พฤศจิกายน 2530.

คนไทยมุสลิมในอำเภอเบตงได้กล่าวถึง ผู้พิพากษาไว้ว่า

"...ผู้พิพากษาดี แต่ผมไม่เคยไปศาลนะ ผมก็พึ่งคนอื่นพูดกัน อยากให้บนศาลมีเจ้าหน้าที่ที่เป็นมุสลิมบ้าง เวลาคนมุสลิมพูดไทยไม่ค่อยได้ ไปศาลจะได้ช่วยแปลให้...ถ้ามีเรื่องกับคนไทย คนจีน ก็คิดว่าได้รับความยุติธรรม แต่ถ้ามีเรื่องกับคนไทย คนจีน ที่มีเงิน หรือเป็นข้าราชการ ไม่ได้ได้รับความยุติธรรมแน่ ๆ"¹⁷⁹

"ผู้พิพากษา มาตัดสินคดีแทนพระเจ้าแผ่นดิน เราต้องเคารพ เราจะได้ได้รับความยุติธรรมหรือไม่ ไม่ใช่อยู่ที่ผู้พิพากษา แต่อยู่ที่ตำรวจ ถ้าตำรวจข่มเรา ให้เราเจ็บ ให้เราเซ็น ถ้าไม่เซ็นก็ถูกข่มหนักขึ้น ความยุติธรรมจะมาช่วยได้อย่างไร เมื่อมาช่วยไม่ได้ ก็ต้องเข้าไปเป็นโจร ไปคิดแยกดินแดน ไปเป็นพวโล..."¹⁸⁰

"ไม่เคยได้ยินข่าวไม่ดีของผู้พิพากษาเลย ที่ได้ยินมากที่สุดคือ ตำรวจ ผู้พิพากษาส่วนมากดี ถ้าไม่ดีเขาคงไม่ให้มาเป็น...เวลามีเรื่องกลัวที่สุดก็คือ ตำรวจ ไม่เชื่อว่าตำรวจจะให้ความยุติธรรมได้ ตำรวจให้ความยุติธรรมกับเงินมากกว่า ยิ่งเราคนมุสลิม แม้แต่ไปทำใบขับขี่ ไปต่อทะเบียนรถ ยังถูกขู่ถูกไถเลย..."¹⁸¹

สถาบันที่ใช้อำนาจตุลาการของไทยคือ ผู้พิพากษา ซึ่งใช้อำนาจตุลาการโดยการตีความและวินิจฉัยกฎหมายเพื่อปรับใช้ในคดีความต่าง ๆ โดยยึดถือหลักความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย ดังนั้นผู้พิพากษา จึงมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการพิทักษ์ซึ่งความยุติธรรมของประชาชน จากการศึกษาวิจัยพบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่า คนไทยมุสลิมในอำเภอเบตงส่วนใหญ่ ตระหนักดีว่า ผู้พิพากษาจะให้ความยุติธรรมกับตนได้ แต่คนเหล่านั้นส่วนใหญ่จะไม่มีความเชื่อมั่นในเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการยุติธรรม โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจจะเป็นผู้สอบสวนจับกุม และทำสำนวนคดี จากนั้นจะส่งต่อให้อัยการพิจารณาก่อนที่จะถึงศาล หากมองในภาพรวมแล้วก็หมายความว่า คนไทย

¹⁷⁹ สัมภาษณ์ คนที่ 19, คนไทยมุสลิม, 15 พฤศจิกายน 253๘.

¹⁸⁰ สัมภาษณ์ คนที่ 25, คนไทยมุสลิม, 3 ธันวาคม 253๘.

¹⁸¹ สัมภาษณ์ คนที่ 3, คนไทยมุสลิม, 21 พฤศจิกายน 253๘.

ภาพที่ ๕๐ ศาลจังหวัดเบตง และผู้พิพากษา

มุสลิมส่วนใหญ่ไม่เชื่อมั่น ไม่ศรัทธาต่อกระบวนการยุติธรรมของประเทศ ว่าจะพิทักษ์รักษาความยุติธรรมให้แก่เขาได้

ส่วนคนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตง ได้กล่าวถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไว้ว่า

"ส.ส. จะหาว่าเขาไม่ได้ทำอะไร ก็ไม่ถูก ที่รับปากหาเสียงก็ทำบ้าง แต่ในบางเรื่อง ส.ส. หลายคนก็สัญญากับประชาชนไว้ ลืมไปก็มีอย่างที่เขาบอก ส.ส. ก็พยายามส่งเสริมเส้นทางที่คนมาเลยต้องเดินมาจากด่าน แต่ก็ยังไม่สำเร็จ...คนจีนทั่ว ๆ ไปเขาก็อยากมี ส.ส. ที่เป็นคนเชื้อจีนบ้าง เพราะ ส.ส. ยะลาตอนนี้เป็นอิสลาม และเขาก็ช่วยแต่คนอิสลามมากกว่า ก็เพราะเป็นเสียงของเขา เขาก็ต้องหวังสมัยหน้าด้วยธรรมดา"^{๑๒๒}

"ส.ส. ไม่เคยเห็นหน้าเลย ไม่รู้เป็นยังไงบ้าง ผลงานที่เบตง ไม่เคยเห็นเลย มีแต่แย่งตำแหน่งอยู่ คนจีนเบตงไม่ยอมเลือก ส.ส. ไม่เหมือนคนอื่น คนเบตงเลือกไม่เคยชนะ เพราะ ส.ส. เขาจะได้เสียงจากคนมุสลิมในอำเภออื่นไปหมด เบตงมีแต่คนจีน ส.ส. เขาไม่ยอมมาหาเสียง ไม่ยอมมาช่วยอะไร เพราะก็ปี ๆ มาแล้ว ในตลาดไม่เคยได้เสียงจากคนจีนเลย"^{๑๒๓}

"อยากให้เลือก ส.ส. เป็นอำเภอจะดีกว่า มันใกล้กว่า เคยเห็นหน้ากันอยู่ เห็นผลงานดีไม่ดีเป็นยังไง ก็รู้นี่ ส.ส. มาจากที่อื่นหน้าตาเป็นอย่างไร ใครรู้อะไร ผมยังไม่รู้เลยว่า ส.ส. หน้าตาเป็นยังไง ถ้าคนเบตง เราเคยเห็นหน้ากันรู้จักกันหมด เลือกตั้งไปก็ตี ภูมิใจ อยากไปเลือกมากกว่า"^{๑๒๔}

ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร ย่อมมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ และวิถีทางการเมือง ในอันที่จะเป็นตัวแทนของประชาชนในการรักษาประโยชน์ของประชาชนในทุก ๆ ด้าน โดยทั่วไปแล้ว ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิก

^{๑๒๒} สัมภาษณ์ คนที่ 49, คนไทยเชื้อสายจีน, 13 พฤศจิกายน 253๐.

^{๑๒๓} สัมภาษณ์ คนที่ 45, คนไทยเชื้อสายจีน, 18 พฤศจิกายน 253๐.

^{๑๒๔} สัมภาษณ์ คนที่ 37, คนไทยเชื้อสายจีน, 8 พฤศจิกายน 253๐.

สภาผู้แทนราษฎร จะมีหน้าที่และบทบาทอยู่ 2 ประการใหญ่ ๆ คือ หน้าที่และบทบาทในทางรัฐสภา กับหน้าที่และบทบาทสำหรับประชาชนในเขตเลือกตั้ง

จากการศึกษาวิจัยพบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่า คนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ในอำเภอเบตง ไม่รู้จักว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคือใคร ไม่เคยเห็นหน้าเลย และก็มีบางคนที่ยากให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นอำเภอ เนื่องจากคนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ ตระหนักดีว่าในพื้นที่จังหวัดยะลา คนส่วนใหญ่จะเป็นคนไทยมุสลิม และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็เป็นคนไทยมุสลิมด้วย คนไทยเชื้อสายจีนคิดว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนไทยมุสลิม คงจะไม่สนใจในปัญหาความต้องการของคนไทยเชื้อสายจีนมากนัก แต่จะสนใจปัญหาความต้องการของคนไทยมุสลิม ซึ่งนับถือศาสนาอิสลามด้วยกันมากกว่า บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่คนไทยเชื้อสายจีนเห็นเป็นรูปธรรมก็มีน้อยมาก คนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ในอำเภอเบตง จึงไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

คนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตง ได้กล่าวถึงรัฐบาล ไว้ว่า

"การทำงานของรัฐบาล ดึกว่าสมัยก่อนเยอะ สมัยก่อนรัฐบาลมีแต่คอร์รัปชั่น แต่รัฐบาลชุดปัจจุบัน ชุดพลเอกเปรม มือสะอาด ฟาดฟัน พวกคอร์รัปชั่นไปหลายคนแล้ว การเปลี่ยนแปลงในอนาคต คิดว่าคอร์รัปชั่นอย่ามากเกินไป ไม่ว่าประเทศไหนก็มีคอร์รัปชั่นทั้งนั้น มากหรือน้อยเท่ากัน คอร์รัปชั่นอย่าให้มากเกินไปดีแล้ว เรื่องอื่น ๆ ผมก็ไม่ใช่เจ้านายชั้นผู้ใหญ่ คิดไม่ออกเหมือนกัน ผมเป็นประชาชนกระจอก ๆ"^{๑๐๕}

"...สิทธิ รัฐบาล ควรจะให้เสมอกันทุกเชื้อชาติ คนจีนก็ได้รับความยุติธรรมอยู่แล้ว แต่คนแขกบางสิ่งบางอย่าง ก็ได้รับสิทธิมากกว่า เช่น ลูกคนจีนถ้าจะสมัครเป็น ส.ส. หรือ ส.ท. ต้องจบการศึกษาอย่างน้อย ม.ศ. 5 แต่คนแขกไม่ต้อง ลูกคนแขกจะเข้าโรงเรียน นายร้อยก็ไม่ต้องสอบ เข้ามหาวิทยาลัยก็ไม่ต้องสอบ มีโควตา ทำแบบนี้มันไม่ยุติธรรม คนจีนเหมือนเป็นลูกเมียน้อย ก็ซีซ้าใจเหมือนกัน"^{๑๐๖}

^{๑๐๕} สัมภาษณ์ คนที่ 34, คนไทยเชื้อสายจีน, 2 ธันวาคม 253๐.

^{๑๐๖} สัมภาษณ์ คนที่ 38, คนไทยเชื้อสายจีน, 22 พฤศจิกายน 253๐.

รัฐบาลโดยทั่วไปมิได้เพื่อการคงอยู่ของรัฐ เพื่อการจัดระเบียบภายในรัฐ และเพื่อประโยชน์ในแง่ความสงบสุขส่วนรวมของรัฐและของประชาชน รัฐบาลเป็นองค์กรหรือสถาบันทางการเมืองของรัฐที่มีความสำคัญเป็นเครื่องมือที่รัฐจะใช้ดำเนินการตามเจตนารมณ์ ของประชาชน เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน นอกจากนี้ยังเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่เสนอ นโยบาย ดำเนินนโยบายที่สนองตอบต่อความต้องการของพลเมืองในรัฐ รักษาความสงบตลอดจน ทำการรักษาลผลประโยชน์ของประชาชน ฯลฯ

จากการศึกษาวิจัยพบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่า คนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตงบางส่วน ศรัทธาต่อรัฐบาลในประเด็นที่ว่า นายกรัฐมนตรีมีความซื่อสัตย์สุจริต และคนไทยเชื้อสายจีนหลายคนจะมองว่ารัฐบาลปกครองมีความลำเอียงต่อเขา โดยให้สิทธิพิเศษหลายอย่างแก่คนไทยมุสลิม เช่น การมีสิทธิเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนนายร้อย และมหาวิทยาลัยโดยไม่ต้องสอบ ในขณะที่เดียวกันก็ตัดสิทธิของคนไทยเชื้อสายจีน เช่น คนไทยเชื้อสายจีนที่มีพ่อแม่เป็นคนต่างด้าว จะไม่มีสิทธิเท่าเทียมกับคนไทยมุสลิม คนไทยพุทธ โดยสรุปแล้วคนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ยังคงมีความสำคัญต่อรัฐบาลในระดับกลาง ๆ

คนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตงได้กล่าวถึงข้าราชการ ไว้ว่า

"ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ก็คิดเป็นส่วนมาก แต่ชั้นผู้น้อยยังเกเร ริดไถประชาชน เช่นเดียวกับมาไกล เหล่ากิน รับสินบนเปิดบ่อนการพนัน อย่างตำรวจตามด่านเป็นปกติเลย เวลารถบรรทุก ไก่มาที่ใด ไก่ บรรทุกปลา มาที่ใด ปลา บรรทุกทุเรียน แดงโมมาที่ใดเอา...ใครจะแก้ปัญหาความเดือดร้อนนี้ ให้หมดไปเสียที...ถ้าข้าราชการทำงานตามกฎหมาย ไม่ไปไถเขา เขาก็ไม่เกลียด เขาเกลียดเพราะไปไถแก ไถเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ไม่เป็นไร บางทีไถมาก ๆ เขาก็เกลียด ถ้าประชาชนยอมให้ เขาก็ไม่ว่า บางทีให้ความสะดวกเขา"^{๑๗}

"เดี๋ยวนี้ ทหารเข้าไปในป่า พอใจทุกคน ไม่เหมือนก่อน ที่เข้าไปชู้คน ไปเอาเบ็ดเอาไก่ ชาวบ้านกิน เดี่ยวนี้ยิ่งนายยิ่งใหญ่ ชาวบ้านยิ่งชอบ เข้าไปในสวนไปคูดักตัวเอง ก่อนนี้เห็นทหารกลัวไปหมด เดี่ยวนี้ไม่มีแล้ว...ส่วนข้าราชการทั่ว ๆ ไป คอร์รัปชั่นยังมี แต่ดี

^{๑๗} สัมภาษณ์ คนที่ 33, คนไทยเชื้อสายจีน, 1 ธันวาคม 253๐.

กว่าก่อนเยอะ จะไปขู่กรรโชกไม่มี แต่ที่เขาสร้างอะไรต่าง ๆ แล้วเขากินเราจะไปรู้
 เรอะ เรื่องบ่อนเรื่องช่อง เขาก็ไม่ได้บังคับให้เราไปเล่น มันไม่ได้สร้างความเดือด
 ร้อนให้เรา เงินของมาเลยอย่างเดียว เราจะไปเกี่ยวอะไรกับมัน"^{๑๐๐}

"ในวันตรุษจีน คนจีนเขาจะให้ฮ่องเปา โคนจะให้คนแก่กับเด็ก ๆ ตามประเพณีของคนจีน
 แต่เดี๋ยวนี้ไม่เป็นเช่นนั้น ตำรวจก็มาขอฮ่องเปาด้วย ไม่รู้มันเกี่ยวอะไรกัน ญาติก็ไม่ได้
 เป็น วันตรุษจีนเป็นวันมงคล นี่มาริดไถ ทำประเพณีชวยหมด"^{๑๐๑}

"ข้าราชการเป็นยังงีบบ้างเดี๋ยวจะเล่าให้ฟัง เมื่อไม่นานมานี้ มีตำรวจชั้นผู้ใหญ่คนหนึ่งจะ
 ย้ายจากเบตงไปที่อื่น เขาก็มาหาแล้วก็บอกว่า ผมจะย้ายแล้ว นี่สมุดธนาคารผม สมุด
 บัญชีหมายเลขนี้ เดี่ยวไปช่วยเขาให้สักหมื่นนะ ไม่เข้าใจเลยว่า เขากล้าพูดอย่างนี้มา
 ได้ยังงี ไม่อายบ้างเลย ผมก็ไม่เคยไปมีผลประโยชน์อะไรกับเขา ผมไม่ทำอะไรผิด
 กฎหมายเลย"^{๑๐๒}

ข้าราชการ เป็นรากฐานอันสำคัญยิ่งของการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ เพราะข้าราชการ
 เป็นตัวจักรสำคัญที่จะทำให้อโยบาย แผนงาน แลโครงการของรัฐบังเกิดผลอย่างแท้จริง การ
 บริหารราชการที่ดี และมีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับคุณภาพของข้าราชการ คุณสมบัติที่สำคัญที่สุด จะ
 ต้องมีข้าราชการที่มีความรู้ ความสามารถ มีความซื่อสัตย์สุจริต ทั้งนี้เพราะรัฐจะต้องอาศัย กำลัง
 ความคิด สติปัญญา และความสามารถของข้าราชการ ดำเนินกิจการต่าง ๆ แต่จากการศึกษาวิจัย
 พบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่า คนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ในอำเภอเบตงมองข้าราชการ โดยเฉพาะ
 เจ้าหน้าที่ตำรวจว่า เป็นข้าราชการตำรวจที่คอร์รัปชั่น ทั้งนี้เนื่องจากคนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่
 ในอำเภอเบตง มีฐานะทางเศรษฐกิจดี และมีความใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ตำรวจมากกว่าคนไทย
 มุสลิม และคนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ก็ไม่ต้องการมีเรื่องวุ่นวาย สิ่งไหนที่ให้ได้ก็จะยอม นี่จึงเป็น
 สาเหตุหนึ่งที่ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจชอบบริดไถคนไทยเชื้อสายจีนมากกว่า คนไทยเชื้อสายจีนส่วน
 ใหญ่จะมีความศรัทธาในข้าราชการหน่วยอื่น ๆ ในระดับที่ดิฉันสมควร เพราะระบบราชการได้ถูก

^{๑๐๐} สัมภาษณ์ คนที่ 42, คนไทยเชื้อสายจีน, 12 พฤศจิกายน 253๐.

^{๑๐๑} สัมภาษณ์ คนที่ 51, คนไทยเชื้อสายจีน, 9 พฤศจิกายน 253๐.

^{๑๐๒} สัมภาษณ์ คนที่ 4๐, คนไทยเชื้อสายจีน, 1 ธันวาคม 253๐.

ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นกว่าอดีตมาก โดยสรุปแล้วคนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่จะมีความศรัทธา ความเชื่อมั่นในตัวข้าราชการ ในระดับที่ตีพอสมควร ยกเว้นเจ้าหน้าที่ตำรวจเท่านั้น

คนไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเบตงได้กล่าวถึงผู้พิพากษา ไว้ว่า

"ศาลคืนไม่ได้เลย ผู้พิพากษาไม่มีนอกไม่มีในอยู่แล้ว แต่ตำรวจ คนสอบสวน คนทำสำนวน สิ ถ้าเราไปมีเรื่องกับคนมีเงิน คนมีสิ เราต้องเสียเปรียบแน่นอน เช่น ถ้าไปมีเรื่องกับ สารวัตรใหญ่ไปมีเรื่องกับผู้ว่า คิดว่าเราจะได้รับความยุติธรรมมั๊ย ไปถามคนทั่วประเทศ ไทย ก็ต้องตอบเหมือนกัน"^{๑๑}

"ความยุติธรรม ก็มีบ้าง ไม่มีบ้าง เวลาเป็นเรื่องมีคดี คนมีเงินไปยัดตำรวจ ก็ทำคดีเข้า ข้างแกหน้อย ให้สินบนก็ทำให้โทษเบาหน้อย...ผู้พิพากษา ส่วนมากที่รู้จักทั้งนั้น ผู้พิพากษา เบตงไม่เคยมีเรื่องเสียเลย"^{๑๒}

"เบตง อดีตคนไม่ผิดติดคุกมาเท่าไรแล้ว คนบริสุทธิ์ก็ตายฟรีมาเท่าไร ถ้าผู้พิพากษา เองนะยุติธรรม แต่นำความยุติธรรมไปให้ราษฎรไม่ได้ ในเมื่อตำรวจคนทำสำนวน สร้างพยานขึ้นมาอย่างไรก็ได้ หรือจะทำให้หลักฐานอ่อนไม่พอฟ้องก็ได้ ความจริงอำนาจ สอบสวนน่าจะโอนไปให้หน่วยงานอื่นจึงจะดี"^{๑๓}

ผู้พิพากษา คือ ข้าราชการของรัฐผู้ทำหน้าที่ด้านตุลาการในศาลต่าง ๆ ผู้พิพากษาใช้อำนาจตุลาการโดยการตีความ และวินิจฉัยกฎหมายเพื่อปรับใช้ในคดีความต่าง ๆ โดยยึดถือหลักความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย ดังนั้นผู้พิพากษาจึงมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการพิทักษ์ซึ่งความยุติธรรมของประชาชน จากการศึกษาวิจัยพบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่า คนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ในอำเภอเบตงตระหนักดีว่า ผู้พิพากษาจะให้ความยุติธรรมกับทุกคน พินึกษาไปตามอรรถคดี แต่ในกระบวนการยุติธรรมนั้น ขั้นตอนแรกคือ การจับกุม สืบสวนสอบสวน ผู้ที่มีอำนาจคือ เจ้าหน้าที่ตำรวจ จากนั้นก็

^{๑๑} สัมภาษณ์ คนที่ 31, คนไทยเชื้อสายจีน, 15 พฤศจิกายน 253๐.

^{๑๒} สัมภาษณ์ คนที่ 35, คนไทยเชื้อสายจีน, 1 ธันวาคม 253๐.

^{๑๓} สัมภาษณ์ คนที่ 5๐, คนไทยเชื้อสายจีน, 6 พฤศจิกายน 253๐.

ทำสำนวนคดีเสนออัยการ หลังจากอัยการเห็นด้วย สิ่งฟ้องแล้วจึงจะถึงศาล และคนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่จะไม่ศรัทธา ไม่เชื่อมั่นว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจจะให้ความยุติธรรมกับตนได้ หากเรามองในภาพรวมแล้ว ก็หมายความว่าคนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ จะไม่ศรัทธา ไม่เชื่อมั่นว่า กระบวนการยุติธรรมของรัฐจะมีความยุติธรรมพอสำหรับเขา

ส่วนคนไทยพุทธในอำเภอเบตง ได้กล่าวถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่า

"ส.ส. ถ้าได้คนดีก็ดีไป ไม่เห็นแก่อามิสสินจ้าง มันก็ดี ทุกวันนี้ผมยังไม่เห็นว่า มันจะมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะมัน 50 กับ 50 คนดีก็มี ไม่ใช่ไม่มี ไม่ใช่ถือเสรีภาพ มันถือเสรีพวก"^{๑๙๔}

"พวก ส.ส. นี้แหละที่จะเป็นตัวการทำให้ประชาธิปไตยไทยต้องไปไม่รอด ของประเทศอื่น ส.ส. เขาเป็นหัวใจสำคัญของประชาธิปไตย แต่ของเราเป็นเนื้อร้ายของประชาธิปไตย เวลาประชุมสภา ก็โหดร้าย เวลาจะลงคะแนนเสียง ถ้ามีใครเอาเงินเอาของขามาแจก ก็จะลงให้คนนั้น กัดกัน แย่งเก้าอี้ แย่งตำแหน่ง แม้แต่ตัวเรือบิน ตำรวจไฟก็โกง"^{๑๙๕}

"ส.ส. ยะลา ผมไม่เคยเห็นหน้า ดูเหมือนชื่อ วันมูฮัมหมัด นอร์มะทา อีกคนจำไม่ได้ ผลงานที่เห็นได้ชัดเจน ผมไม่รู้ว่ามียะไรเหมือนกัน เขาไม่มาหอรอกเบตง ไม่ใช่ถิ่นของเขา มากี่ไม่มีประโยชน์ เขาไปยะหา ไปรามัน"^{๑๙๖} ไม่ดีกว่า เป็น ส.ส. เขาก็ต้องหาเสียงไว้เพื่อคราวหน้า"^{๑๙๗}

ผู้แทนราษฎร เป็นผู้ที่มาจากการเลือกตั้ง ย่อมมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ และวิถีทางการเมือง ในอันที่จะเป็นตัวแทนของประชาชนในทุก ๆ ด้าน โดยทั่วไปแล้วผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะมีหน้าที่

^{๑๙๔} สัมภาษณ์ คนที่ ๘๐, คนไทยพุทธ, 14 พฤศจิกายน 253๐.

^{๑๙๕} สัมภาษณ์ คนที่ 68, คนไทยพุทธ, 23 พฤศจิกายน 253๐.

^{๑๙๖} ยะหาและรามัน เป็นชื่ออำเภอ 2 อำเภอในจังหวัดยะลา

^{๑๙๗} สัมภาษณ์ คนที่ 77, คนไทยพุทธ, 11 พฤศจิกายน 253๐.

และบทบาทอยู่ 2 ประการใหญ่ ๆ คือ หน้าที่และบทบาทในทางรัฐสภากับหน้าที่และบทบาทสำหรับประชาชนในเขตเลือกตั้ง จากข้อเท็จจริงที่พบในการศึกษาวิจัย คนไทยพุทธส่วนใหญ่ในอำเภอเบตง จะมีความรู้ความเข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในทางรัฐสภาค่อนข้างน้อย และจะมีความรู้ความเข้าใจถึงบทบาทสำหรับประชาชนในเขตเลือกตั้งพอสมควร คือรู้ว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่เยี่ยมเยียนดูแลทุกข์สุข ปัญหาความเดือดร้อนของราษฎร แล้วนำปัญหานั้นไปบอกรัฐบาลทราบ เพื่อดำเนินการ เนื่องจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตจังหวัดยะลา เป็นคนไทยมุสลิม และเขตเสียงหนาแน่นของเขาไม่ได้อยู่ในอำเภอเบตง คนไทยพุทธส่วนใหญ่ในอำเภอเบตง จึงตระหนักในความสำคัญของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรน้อย

คนไทยพุทธในอำเภอเบตงได้กล่าวถึงรัฐบาล ไว้ว่า

"นายกรัฐมนตรีเป็นคนดี ตลอดเวลาเกือบ 10 ปีที่เป็นนายก ไม่เคยมีเรื่องทำให้มัวหมองเลย รัฐมนตรีบางคนก็ทำงานเพื่อประเทศชาติจริง ๆ แต่บางคนไม่ได้ประโยชน์อะไรเลย เวลาหาเสียง มันเที่ยวขายกันออกมาเอง คนนั้นกินโน้นกินนี้"^{๑๑๑}

"รัฐบาลดี มีความซื่อสัตย์สุจริต แต่ที่รัฐบาลปกครองมันไม่ดี รัฐบาลไม่ดูแล อย่างเบตง โสเภณีเต็มเมือง โสเภณีมาก ๆ มีส่วนเสีย ทำให้เด็กขาดศีลธรรม เด็กมันเห็นอยู่เที่ยวจูงมือ เดินกันตามตลาด เที่ยวกอดคอตามร้านอาหาร ร้านน้ำชา ซึ่งอยู่ในที่ชุมชนเมืองไทยเอาผู้หญิงมาล่อ อะไร ๆ ก็ผู้หญิง ไม่รู้จักสร้างอะไรรื่นขึ้นมาบ้าง นี่คนมาเที่ยวเพราะผู้หญิง ลูกสาวคนไทยตามใจคนประเทศไหน เอาได้เพ ฝรั่งมาเอาคนไทย จีนมาเอาคนไทย ญี่ปุ่นมาเอาคนไทย จีนมาเอาคนไทย แหกมาเอาลูกสาวไทย เอาได้เพ ทุกชาติเอาได้หมด ควรจะละลายตัวเองบ้าง แยมมาก มันมาเอาที่นี้ไม่พอตามไปให้มันเอาถึงเมืองนอกอีก คนไทยไม่มีเกียรติเลย ลูกสาวคนไทยตามใจใคร เอาได้เพ"^{๑๑๒}

"ผลงานของรัฐบาลที่เห็นชัดเจนในเบตงคือ โจรเงินมอตัว ซึ่งถือว่าเป็นงานชิ้นโบว์แดง แต่ถ้าเมื่อไหร่รัฐบาลทำให้คนแขกเลิกก่อความเดือดร้อน ความวุ่นวายใน 4 จังหวัดภาค

^{๑๑๑} สัมภาษณ์ คนที่ 64, คนไทยพุทธ, 10 พฤศจิกายน 2530.

^{๑๑๒} สัมภาษณ์ คนที่ 81, คนไทยพุทธ, 12 พฤศจิกายน 2530.

ได้ได้ ยอดเยี่ยมกว่านั้นอีก"²⁰⁰

รัฐบาลโดยทั่วไปมีไว้เพื่อการคงอยู่ของรัฐ เพื่อการจัดระเบียบภายในรัฐ และเพื่อประโยชน์ในแง่ความสงบสุขส่วนรวมของรัฐ และประชาชน รัฐบาลเป็นองค์กรหรือสถาบันทางการเมืองของรัฐที่มีความสำคัญ เป็นเครื่องมือที่รัฐจะใช้ดำเนินการ ตามเจตนารมณ์ของรัฐ ของประชาชน เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน นอกจากนี้ยังเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่เสนอโยบาย ดำเนินนโยบาย ที่สนองต่อความต้องการของพลเมืองในรัฐ รักษาความสงบตลอดจนทำการรักษาผลประโยชน์ของประชาชน ฯลฯ

จากการศึกษาวิจัยพบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่า คนไทยพุทธส่วนใหญ่ในอำเภอเบตงมีความศรัทธา ความเชื่อมั่นในความซื่อสัตย์สุจริตของรัฐบาลโดยเฉพาะนายกรัฐมนตรี คนไทยพุทธบางส่วนมีความพอใจกับผลงานของรัฐบาลที่ผ่านมา เช่น การเข้าร่วมพัฒนาชาติไทยของโจรจินคอมมิวนิสต์มาลายา (จคม.) แต่ก็มีคนไทยพุทธบางส่วนที่ไม่พอใจต่อการมีช่องโศกภัยในอำเภอเบตง ซึ่งเป็นปัญหาที่ข้าราชการในระดับอำเภอไม่สามารถจัดการได้ โดยสรุปแล้วคนไทยพุทธส่วนใหญ่ในอำเภอเบตง จะมีความสำนึกต่อรัฐบาลในระดับกลาง ๆ

คนไทยพุทธในอำเภอเบตงได้กล่าวถึงข้าราชการ ไว้ว่า

"ข้าราชการเอาเปรียบประชาชน ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ยิ่งเอาเปรียบ แม้แต่การจอดรถ ข้าราชการผู้ใหญ่จะจอดตรงไหน ก็ได้ทั้งนั้น มาเป็นนายเขา มาเหนือกฎหมายทั้งนั้น กฎหมายตามจริงเขาวางไว้แล้วเสมอภาค แต่ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่มาเหนือกฎหมายทั้งนั้น"²⁰¹

"ข้าราชการที่ผิดจริง ๆ เอาออกไปเลย ไม่ใช่ผิดแล้ว ลงโทษเพียงย้ายไปโน่นไปนี่ มีงพวกกู เรียนพร้อมกัน เรียนมาด้วยกัน ต้องช่วยไว้ก่อน ประชาชนรู้แต่พูดไม่ออก ข้าราชการเปิดโอกาสให้คนรวยข่มขู่ประชาชน เพราะคนรวยเลี้ยงข้าวเลี้ยงเหล้าบ่อย ๆ คน

²⁰⁰ สัมภาษณ์ คนที่ 78, คนไทยพุทธ, 6 พฤศจิกายน 2530.

²⁰¹ สัมภาษณ์ คนที่ 63, คนไทยพุทธ, 10 พฤศจิกายน 2530.

รวยเวลามีอะไรเกิดขึ้นมันเสียเงิน แต่คนจนไม่มีปัญญาไปเลี้ยง คนรวยเลี้ยงมันบ่อย ๆ มีอะไรมันก็ช่วย คนจนไปถางป่าหากินถูกจับ คนรวยตัดเป็นพัน ๆ ไร่ ไม่ถูกจับ ข้าราชการช่วย และก็ช่วยหาทางออกให้ด้วย เพราะข้าราชการรู้จักกฎหมายดี"²⁰²

"ข้าราชการเรา เหล้าขวดหนึ่ง ดาวหลุดจากบ่า ซีดหลุดจากบ่าได้ หายไปเลย นี่เรื่องจริง ข้าราชการเวลาเจอหัวหน้าห้อง ยกมือสวัสดีครับ พอเจอหลวงพ่อก็ไม่รู้จัก หัวหน้าห้องคนที่มีเงิน เลี้ยงกินเหล้ากินปลาบ่อย ๆ ข้าราชการเดินไปหาแต่คนรวย ๆ คนจน ๆ ไม่มีใครมาหา"²⁰³

"ข้าราชการไม่ดีเลย ทุกวันนี้ที่เบตงเจริญ ๆ เพราะประชาชนทั้งนั้น ข้าราชการส่วนมากคอร์รัปชั่น เพราะกิเลสเข้าไปครอบงำ อยากได้ไปหมด อยากไปเที่ยวไนท์คลับ อยากมีรถเก๋ง อยากมีบ้าน จึงต้องคอร์รัปชั่น เพราะล้าหลังเงินเดือนไม่พอ ข้าราชการเปิดบ่อนไป เปิดบ่อนการพนัน ข้าราชการที่ตีมีแค่ 2 เปอร์เซ็นต์ ข้าราชการของรัฐ ไปไม่รอด การกินเลี้ยงก็ต้องจัดพิเศษ ไม่รู้จักประชาชนเลย ส่วนมากถือว่ากูนี่ใหญ่ มีอำนาจ เข้าไม่ถึงประชาชน คนที่ตี น้อยมาก มีแค่ 2 เปอร์เซ็นต์"²⁰⁴

รากฐานอันสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ คือ ข้าราชการ ทั้งนี้เพราะข้าราชการเป็น ตัวจักรสำคัญ ที่จะทำให้อโยบาย แผนงาน และโครงการของรัฐ บังเกิดผลอย่างแท้จริง การบริหารราชการที่ดีและมีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับคุณภาพของข้าราชการ คุณสมบัติที่สำคัญที่สุดคือ จะต้องมีการศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถ มีความซื่อสัตย์สุจริต ทั้งนี้เพราะรัฐจะต้องอาศัย กำลังความคิด สติปัญญา และความสามารถของข้าราชการ ดำเนินกิจการต่าง ๆ แต่จากการศึกษาวิจัย พบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่า คนไทยพุทธส่วนใหญ่ในอำเภอเบตง มองภาพพจน์ของข้าราชการส่วน มากกว่าเป็นข้าราชการที่ไม่ดี ชอบใช้อำนาจ ใช้อิทธิพล คอร์รัปชั่น ซึ่งจะทำให้คนไทยพุทธส่วนใหญ่ ไม่ศรัทธา ไม่มีความเชื่อมั่นในตัวข้าราชการ ย่อมส่งผลไปถึงการให้ความร่วมมือต่อข้าราชการ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม

²⁰² สัมภาษณ์ คนที่ 65, คนไทยพุทธ, 22 พฤศจิกายน 2530.

²⁰³ สัมภาษณ์ คนที่ 60, คนไทยพุทธ, 7 พฤศจิกายน 2530.

²⁰⁴ สัมภาษณ์ คนที่ 81, คนไทยพุทธ, 12 พฤศจิกายน 2530.

คนไทยพุทธในอำเภอเบตงได้กล่าวถึงผู้พิพากษาว่า

"ศาลนั้นดีแน่ ผู้พิพากษาส่วนมากก็ดี ศาลเป็นที่พึ่งของประชาชนได้ ศาลว่าตามเหตุผล สิ่งสำคัญที่เป็นที่พึ่งไม่ได้ มันอยู่ที่พนักงานสอบสวนอยู่ที่อัยการ ศาลนั้นทีหลัง เวลาผิดคดี ถ้าคนมีเงินก็จะหลุด เพราะพนักงานสอบสวน อัยการช่วย โลกเราทุกวันนี้ความยุติธรรมมันอยู่ที่เงิน ใครมีเงินมากก็ไม่ผิด ตามหลัก การสอบสวนควรจะต้องอยู่กับศาล ให้ผู้พิพากษาเป็นประธาน ถึงจะใช้ได้"²⁰⁵

"ผู้พิพากษา มีความยุติธรรมอยู่แล้ว ผู้พิพากษาจะตัดสินความผิดไปจากตัวบทกฎหมายไม่ได้ ... การทำสำนวนเสนอมายังผู้พิพากษานั้นมันไม่ยุติธรรม การสอบสวนของตำรวจใช้ไม่ได้ ซ้อมผู้ต้องหาบ้าง ชูเอาบ้าง บังคับให้เขารับ มันไม่มีความยุติธรรม ทั้ง ๆ ที่เขาไม่ผิด ชูให้เขารับจนผิดได้ หลอกเขาบ้างว่าถ้ารับแล้วจะปล่อย ทั้ง ๆ ที่เขาไม่ได้ทำเลย กลัว บางทีจับแล้ว เอาไปชู้ตามป่า"²⁰⁶

"ความยุติธรรม ถ้าเรามีเรื่องมีราวกับคนธรรมดา ก็ได้รับความยุติธรรม แต่ถ้ามีเรื่องมีราวกับคนมีเงิน หรือคนในเครื่องแบบ เราจะไม่ได้รับความยุติธรรมเลย ทุกอย่างจะเปลี่ยนหน้ามือเป็นหลังมือ โดยเฉพาะคนมีเงินอันดับหนึ่ง คนในเครื่องแบบอันดับสอง จะไปมีเรื่องมีราวกับคนพวกนี้ กินชื้อหมาดีกว่า"²⁰⁷

สถาบันที่ใช้อำนาจตุลาการของไทยคือ ผู้พิพากษา ซึ่งใช้อำนาจตุลาการโดยการตีความและวินิจฉัยกฎหมาย เพื่อปรับใช้ในคดีความต่าง ๆ โดยยึดถือหลักความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย ดังนั้นผู้พิพากษาจึงมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการพิทักษ์ ซึ่งความยุติธรรมของประชาชน จากข้อเท็จจริงที่พบในการศึกษาวิจัย คนไทยพุทธส่วนใหญ่ในอำเภอเบตง มีความศรัทธา เชื่อมั่นว่าผู้พิพากษาส่วนใหญ่เป็นคนดี มีความยุติธรรม แต่คนไทยพุทธเหล่านั้นส่วนใหญ่จะไม่เชื่อมั่นว่าในขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมพอ คือในขั้นตอนของเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งทำหน้าที่จับกุมและสอบสวน จากนั้นก็ในชั้น

²⁰⁵ สัมภาษณ์ คนที่ 81, คนไทยพุทธ, 12 พฤศจิกายน 2530.

²⁰⁶ สัมภาษณ์ คนที่ 75, คนไทยพุทธ, 8 พฤศจิกายน 2530.

²⁰⁷ สัมภาษณ์ คนที่ 68, คนไทยพุทธ, 23 พฤศจิกายน 2530.

ตอนอัยการซึ่งเป็นการพิจารณาว่าคดีนั้น ๆ สมควรสั่งฟ้องหรือไม่ ก่อนที่จะถึงขั้นต่อไปคือศาล คนไทยพุทธส่วนใหญ่มีความคิดว่า ถ้ามีเรื่องมีคดีกับคนมีเงินหรือคนในเครื่องแบบแล้ว เขามีโอกาสที่จะได้รับความไม่ยุติธรรมสูงขึ้น หากมองในภาพรวมแล้ว นั้นหมายถึงว่า คนไทยพุทธส่วนใหญ่ไม่เชื่อมั่นว่า กระบวนการยุติธรรมของประเทศจะสามารถรักษารักษาความยุติธรรมให้แก่เขาได้ โดยสรุปแล้ว คนไทยพุทธส่วนใหญ่ในอำเภอเบตงมีความสำนึกที่ดีต่อผู้พิพากษา.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย